

TWEEËRLEI LEVENSvreugd

DOOR IDA KELLER

NIJKERK — G.F. CALLENBACH

6. 1. 1911

TWEEËRLEI LEVENSVREUGD

TWEEËRLEI LEVENSVREUGD

TWEEËRLEI LEVENSvreugd

DOOR

IDA KELLER

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

Hoe kom je aan die scheur in je broek? blz. 28

HOOFDSTUK I.

EEN REDDENDE UITKOMST.

De kleine klok op den zwart geverfden schoorsteenmantel van een kamer in een der dichtst bevolkte straten van de groote stad liet zeven slagen hooren. Blijkbaar was het een oud uurwerk, want het zag er van buiten vrij onooglijk uit, even weinig voornaam als heel het sombere meubilair in het kale vertrek van „twee-hoog”.

Achter de vierkante tafel in het midden, waarover een rood tafelkleedje lag gespreid, zat een meisje van omstreeks vijftien jaar ijverig te breien aan een jumper. Haar groote, grijsblauwe oogen waren echter niet op haar werk gericht, maar staarden wezenloos vóór zich heen.

Bij het slaan der klok wendde zij het hoofd in die richting, alsof zij de cijfers op de wijzerplaat trachtte te zien. Dat was echter slechts een werktuiglijk gebaar, want er gloorde geen licht, geen leven diep in die starende oogen, die altijd maar in den nacht, den donkeren nacht blikten.

En toch lag er op het gezichtje een zachte uitdrukking, iets van geduld en van kalmen vrede, als men maar zelden aantreft, en dat de weerspiegeling moest zijn van een zacht goed daarbinnen.

Zij stond na eenige oogenblikken op, bukte om tastend de kluwen wol te zoeken, die onder de tafel was gerold en liep toen, voorzichtig de handen vóór zich uit houdend, de kamer door naar de kast, om van een plank het koffiegoed te krijgen.

„Wat is ze laat!” zei ze peinzend in zichzelf. „Misschien heeft ze nog een boodschap te doen onderweg.”

Op dat oogenblik werd er aan de deur geklopt. Op haar „binnen!” verscheen een kleine, magere vrouw, wier gelaat ernstige bekommering en zorg uitdrukte.

„Ben je nog alleen, Greetje? Ik dacht, dat ik Nolda de trap had hooren opkomen. Anders is zij toch gewoonlijk om zeven uur thuis, is 't niet?”

„Ja, buurvrouw,” zei het blinde meisje, „ze zal zeker nog hoodschappen doen, eer om acht uur de winkels gesloten zijn. 'k Had haar ook al verwacht. Maar hadt u iets te vragen, juf-frouw Peters?”

„Ja,” klonk het zacht en aarzelend, en de vrouw kwam dichtër naar de tafel, waar Gretha was teruggekeerd en het koffiegoed gereedzette. „Je hebt misschien wel gehoord, dat de dokter vanmiddag weer bij Jaapje geweest is? Hij heeft een drank voorgeschreven en dien moet ik nog vóór den nacht halen, zei hij. Ik ga daar zoo meteen om. Maar nu vraagt het ventje mij telkens om hoestballetjes voor hem mee te brengen. Ik zou al weg geweest zijn, als mijn man maar thuisgekomen was, ik wacht op geld, zie je? Ik moet ook nog om brood voor de anderen.”

„En is hij niet thuisgekomen?” vroeg Greetje.

„Neen, dat is hij niet en nu kwam ik....” en aarzelend zweeg ze even. Zij wist wel, dat 't bij Gretha ook geen weelde was.

„Hoeveel moet u hebben?” vroeg de blinde, nu begrijpend, waar het om ging en wat de reden van dit bezoek was.

„Och, den drank heb ik voor niets van de Stads-Apotheek, maar ik had graag nog een kwartje te leen, voor de andere boodschappen, voor die balletjes ook, zie je.”

„Of ik u daar even aan helpen kan? Wacht maar even.”

Gretha trok de tafellade open en haalde heel achteruit een oude leeren portemonnaie te voorschijn, waaruit zij een kwartje zocht. Daar had zij niet veel moeite mee, want het was op een paar cénten na het laatste geldstuk, dat er in zat. Dank zij den fijnen tastzin, bij blinden zoo sterk ontwikkeld, wist zij het gemakkelijk te onderscheiden.

Met een vriendelijken glimlach op haar lief gezichtje schoof zij het haar buurvrouw toe. Zij verzweg, dat het haar heele

geldelijk bezit was en dat zij het juist dien dag had willen gebruiken. Immers, haar kluwen wol minderde sterk en al was haar breiwerk bijna af, zij zou dus nieuwe wol noodig hebben om er morgen de laatste hand aan te kunnen leggen. 't Was nu al Vrijdagavond en Zaterdag was de dag, waarop zij den jumper zou inleveren aan den winkel, waarvoor zij breide. En — geen jumper, geen geld! Het bedrag dat haar zuster Nolda inbracht, haar loon, dat zij op de fabriek verdiende, was niet toereikend. De winkel betaalde weliswaar niet al te ruim, maar het hielp toch huishouden.

Nolda pruttelde altijd over de geldzorgen. Vader, die werkloos was en geen steun kreeg, bracht al sinds geruimen tijd niets in en zoo moest het gezin bestaan van Nolda's loon en Gretha's bijverdienste.

En nu had Greetje haar laatste kwartje, dat ze zelf zoo noodig had, aan buurvrouw Peters gegeven. Ja, als 't niet voor het zieke stumperdje was geweest, zou ze wel hebben durven weigeren. Maar nu!

„Duizendmaal dank,” zei de buurvrouw opgelucht, „je krijgt het zoo gauw mogelijk weerom. Als mijn man maar eerst met geld thuiskomt!”

Maar 't was immers nog geen Zaterdagavond en juffrouw Peters wist wel, dat er vóór dien tijd van teruggeven geen sprake zou zijn. Ach neen! Het geld van de vorige week was al lang op en ze had al drie dagen bij bakker en kruidenier haar inkoopen niet betaald.

Haastig verliet zij nu de kamer en ging de trap op naar „drie-hoog-achter”, waar haar zieke zootje lag te hoesten met den koortsgloed in de oogen, de klamme handjes rusteloos heen en weer bewegend over het schamele dék. De andere kinderen sliepen al, enkelen op den zolder en de twee kleinsten in dezelfde kamer, waar het zieke Jaapje lag en waar ook, in de groote bedstee, de slaappleaats van de ouders was.

„Zal Jaapje stil zijn, als moeder even weggaat?” vroeg juffrouw Peters vriendelijk, zich over het bedje heenbuigend. „Moeder moet naar de apotheek en zal dan meteen balletjes meebrengen, hoor.”

Jaapje knikte tevreden. Moeder had het hem al lang be-

loofd. Het zou hem goed doen en wat verlichting geven voor dat pijnlijke hoesten.

„Komt vader gauw?” vroeg hij verlangend.

„Ik denk niet, voordat ik terug ben, mijn jongen. Maar wees nu stil en probeer om te gaan slapen. Zul je?”

Juffrouw Peters keek nog eens goed in de kamer rond om te zien, of alles in orde was. Ja, de twee anderen sliepen rustig in het ijzeren ledikant, daarginds in den hoek van de kamer. Zij verliet nu behoedzaam het vertrek en luisterde aan de zoldertrap. Ook van daar klonk geen enkel onrustbarend geluid.

Na deze voorzorgsmaatregelen sloeg zij haastig een doek om hoofd en schouders, want de avond was koud, en toen zij de gemeenschappelijke trap afdaalde, die voor alle bewoners dienst deed, kwam haar door de straatdeur, die meestal open stond om de gaande en komende „trapbewoners”, zooals men ze noemde, uit en in te laten, een kille, vochtige luchtstroom tegen.

Met haastige schreden spoedde zij zich voort door de nauwe straat, met haar hooge, smalle huizen, die daar triest en moe tegen elkaar schenen te leunen in den mistigen najaarsavond.

„Die blinde Greetje is toch een lief meisje,” zei ze in zichzelf, „om haar kwartje zoo maar te leenen. Een heel ander kind dan die muffige, kattige zuster, die geen cent voor een ander over heeft! Wat zij nog op zij zou kunnen leggen, besteedt ze aan allerlei pronk en opschik. . . . Greetje, dat is nu net haar overleden moeder, ook zoo'n goed mensch!”

Had juffrouw Peters geweten, wat een ontbering dat geleende kwartje voor haar buurmeisje beteekende en welk een zelfopoffering en zelfverloochening er achter Greetjes vriendelijkheid zat, misschien zou zij haar dezen dienst niet gevraagd hebben. Maar — het gold haar kleinen, zieken jongen en die ging toch vóór alles in haar moederhart.

HOOFDSTUK II.

DE TWEE ZUSTERS.

Gretha had haar buurvrouw gevraagd, vóór deze heenging, om de lamp voor haar aan te steken. Weliswaar had zij er zelf geen dienst van, maar zij wist wel, dat het nu niet lang meer kon duren, vóór Nolda thuiskwam.

Hoor! Daar klonken haar voetstappen al op de trap. Zij kende al de geluiden van het huis met zijn talrijke bewoners en vergiste zich daarin nooit.

Een oogenblik later ging de kamerdeur open en kwam Nolda binnen, een meisje van omstreeks zeventien jaar. Zij keek even rond en vroeg toen meteen, zonder een enkelen groet:

„Is vader niet thuisgekomen?”

„Neen,” zei Greetje, „nog niet. Maar wat ben je laat! 't Is al lang zeven uur geslagen.”

„Kan ik 't helpen, dat er altijd nog boodschappen te doen zijn na mijn werktijd? 'k Zou ook liever willen, dat een ander ze deed. 't Valt niet mee, als je den heelen dag gewerkt hebt en 's avonds moe naar huis gaat. Natuurlijk, ik bedoel niet, dat jij het kunt doen, dat spreekt vanzelf, maar waarom bemoeit vader zich nooit met zooiets, nu hij toch rondloopt en geen werk heeft. Dat kon hij toch wel doen, zou ik zoo zeggen.”

„Vader is vanmorgen de deur al uitgegaan om werk te zoeken. En vanmiddag moest hij naar de arbeidsbeurs, om te hooren, of men daar ook werk voor hem wist. Maar dat zal wel weer mis geweest zijn, zooals altijd. Misschien dat hij daarna nog eens hier en daar zijn geluk is gaan beproeven, bij de booten aan de haven of bij het spoor.”

„'t Mocht wat!” viel Nolda haar schamper in de rede, „'t mocht wat! Vader zal zich wel niet zoo druk gemaakt hebben om aan werk te komen. Misschien heeft hij met andere werkloozen maar wat rondgeslenterd langs de straat of in de herberg....”

„Zeg geen kwaad van vader, Nolda!” zei het blinde meisje met ongewone levendigheid, en met zachten nadruk vervolgde zij: „Je weet toch wel, wat moeder ons gevraagd heeft, vóór zij stierf? Om vriendelijk voor vader te zijn....”

Nolda antwoordde niet, maar ontdeed zich van hoed en mantel, die zij achteloos op een stoel wierp. Zij was moe, dat zag men haar wel aan en haar vermoedheid maakte haar nog prikkelbaarder, dan zij al was. Gretha was aan haar slecht en gemelijk humeur helaas maar al te zeer gewend! Vaders afwezigheid maakte die stemming ook al niet beter.

„Dus je hebt hier weer den heelen dag alleen gezeten?” vroeg zij op iets milder toon, terwijl haar blik op het geduldig gelaat van haar zusje viel. „Nu, 'k moet zeggen, dat vader wel veel om zijn kinderen geeft! Dat blijkt wel zoo!”

„Toe, Nolda! niet boos wezen!” zei Greetje overredend, met dien zachten klank in haar stem, waartegen haar oudere zuster nooit lang bestand was. Dan liet Nolda's geweten haar niet geheel met rust en bedacht zij, hoe veel meer het misdeelde, blinde zusje verdragen moest, dat zoo geduldig en gedwee haar lot droeg.

Nolda schonk zich intusschen een kop koffie in, door Greetje gezet, en dronk die met blijkbaar welbehagen. De warme, verkwikkende drank bracht haar in een betere stemming, al scheen het pruttelen nog wat aan te houden.

„De kachel brandt ook niet heel hard,” zei ze, terwijl ze ijverig in het vuur begon te poken. „Er zijn haast geen kolen meer in den bak. Weet je 't?”

„Ze zullen nog wel toereikend zijn tot morgenavond, misschien, als jij weer met je weekloon thuiskomt, Nol,” zei Gretha bemoedigend. „Ik heb het heel niet koud gehad, heusch niet!”

„Je jumper is haast af, hè?” vroeg Nolda, naar dat kleedingstuk kijkend. „Nu, 'k zal hem morgenavond voor je wegbrengen naar den winkel van Fraser. 'k Hoop, dat mijnheer een goede bui heeft en betaalt, wat je werk waard is. Dat brengt altijd weer zooveel in voor de huishouding. Vader zal wel weer met leege handen thuiskomen, denk ik.”

Zij begon al sprekende een servet te spreiden, haalde brood,

boter en kaas uit de kast en zette zich naast Gretha aan tafel. Een oogenblik later nuttigden zij zwiingend haar avondmaal.

„Denk je om vader, Nolda? Als hij straks thuiskomt, zal hij misschien honger hebben.”

„Ja,” zei Nolda kort, „maar vader zal onderweg wel hier of daar wat opgedaan hebben. Geloof maar gerust, dat al die zogenaamde werkloozen het nog niet altijd even kwaad hebben! Onderweg krijgen ze nog wel eens karweitjes, waaraan wat te verdienen valt en dat geld mag dan niet altijd thuis terechtkomen, het vindt daarom toch zijn weg wel. De kroegbaas vraagt er heusch niet naar, of er thuis gebrek is bij zijn klanten!”

Een pijnlijke trek gleed over het gezichtje van het blinde meisje. O, daarvoor was moeder toch altijd zoo bevreesd geweest! Zij had er menigmaal een bang voorgevoel van gehad, dat het daartoe met vader nog zou komen! En na moeders dood had hij het inderdaad menigmaal buitenshuis gezocht en zijn tijd doorgebracht met kameraden, die een slechten invloed op hem hadden.

Hij was daar al mee begonnen, toen moeder bedlegerig werd. Zij had zich zoo lang mogelijk op de been gehouden, de arme teringachtige vrouw en steeds een opgewekt gelaat getoond aan haar man en kinderen, ook als haar hart dikwijls schreide bij de gedachte aan een dreigende scheiding. Ze had gedaan, wat zij kon, om den band, die de huisgenooten samenbond, nauwer aan te halen.

Doch ten laatste was het zoover met de zieke gekomen, dat zij te bed moest liggen. De dokter had het haar al veel eerder voorgeschreven, maar nu gevoelde zij zelf wel, dat haar krachten op waren. Zij zou overdag wel een plaatsje hebben kunnen krijgen in een van die parkherstellingsoorden, waar zulke patiënten licht en lucht en verzorging genieten, maar dan had ze haar dochtertje den ganschen dag alleen moeten laten. En als haar man thuiskwam, zou hij haar missen en een omgeving vinden, die weinig geschikt was om hem aan huis te binden. Neen, dan bleef zij maar liever thuis en tot het laatste toe deed zij nog, wat zij doen kon voor de huishouding,

stopte kousen, schildte de aardappelen totdat zij ook dit ten laatste moest opgeven.

Dat kostte haar een zwaren strijd. Nolda, och, die was toch den heelen dag op de fabriek, maar de beide anderen, hoe zouden die het stellen zonder haar gestadige zorg? Terwijl haar uitgeputte lichaam met den dag meer gekweld werd door de kwaal, die al haar krachten ondermijnde, tobde zij zich af met die gedachte en bekroop bange vrees haar hart. Wat zou er van het gezin worden, als zij er niet meer was?

Daar was allereerst Greetje, dat lieve, geduldige kind, die zoo slecht haar liefhebbende moeder zou kunnen missen. En Nolda, was die nog maar den heelen dag thuis geweest! Maar die was pakster op een chocoladefabriek en bij haar thuiskomst meestal moe en slecht gehumeurd. En vader Hoe lang was die nu al zonder werk! In denzelfden tijd, dat moeder was gaan sukkelen, had hij gedaan gekregen bij zijn baas, die hem jaren lang als behanger en stoffeerder in zijn dienst had gehad, maar die hem door achteruitgang van zijn zaak ten laatste had moeten ontslaan.

Sinds dien tijd was de vader uithuizig geworden. Hij had links en rechts werk gezocht, maar 't was tot nog toe alles vergeefs geweest. Het slenteren van den een naar den ander had hem met allerlei lotgenooten in aanraking gebracht en daarbij waren er, die een slechten invloed op hem hadden uitgeoefend, een invloed, die zich gaandeweg meer had doen gelden. Zoo was hij er toe gekomen, wat hem in jaren niet was gebeurd, om met zijn kameraden de herberg te bezoeken en het weinige geld, dat hij nog wel eens met los werk verdiende, te verdrinken.

't Was erger geworden, sinds hij zijn vrouw grafwaarts had gebracht en zijn huishouden een nog meer verlaten en verwaarloosden aanblik bood. De eenige, die hij er overdag vond, was zijn blinde kind en het zien van dat stumperdje was hem eer een bezoeking dan een troost. Haar zachtmoedig en geduldig gezichtje beurde hem niet op; integendeel, het scheen hem nog verdrietiger te maken en de gedachte aan haar eenzaamheid was niet in staat om hem wat meer thuis te houden. Daarbij kwam nog dat Nolda's humeur meestal veel te wenschen over-

liet en zoo zij het al niet zeide, hij gevoelde met zekere schaamte, dat zij eigenlijk de kostwinster was in het gezin. En zoo was de band, die het drietal verbond, steeds lossler geworden en was er eerder sprake van onderlinge vervreemding dan van toenadering.

Greetje scheen wel degene te zijn, die dit het meest gevoelde. Zij had ook maar al te veel gelegenheid om zich met die gedachte bezig te houden, gedurende de lange, lange dagen, als zij daar maar zoo stil zat te breien en te denken en zoo geheel op zichzelf aangewezen was en aan zichzelf overgelaten.

De eenige afwisseling, die zich somtijds voordeed, kwam van de zijde van de een of andere buurvrouw uit het huis, die een oogenblikje te missen had en een praatje kwam maken, als zij Greetje's deur voorbijkwam. En dan, des avonds, kwam Nolda weer thuis. Hoe korzellig deze ook dikwijls was, tóch verlangde haar zusje altijd weer naar het oogenblik, dat ze haar voetstappen op de trap hoorde.

„'t Is toch onplezierig,” zei Nolda eindelijk, het stilzwijgen verbrekend, „als je thuis komt en vader is er niet. Nooit zit hij nu eens gezellig met ons aan tafel.”

Greetje wist hierop niet veel te antwoorden. Zij zag wel in, dat het maar al te waar was.

Werktuiglijk streek zij met de hand over het kleedingstuk, dat zij gebreid had en dat Nolda den volgenden dag voor haar dacht te verkoopen. Ach! ze zou het niet afkrijgen, nu ze haar laatste kwartje aan buurvrouw Peters geleend had voor het zieke kind! In de stemming, waarin Nolda was thuisgekomen en nu haar avondboterham zat te eten, durfde haar zusje haar niet om geld vragen, zelfs al had Nolda dit nog gehad, en nog veel minder durfde zij haar vertellen, waar haar eigen laatste geld gebleven was.

Dus wendde zij het gesprek maar liever over een anderen boeg en trachtte daardoor haar beider gedachten af te leiden.

HOOFDSTUK III.

DE MOEDER.

Wij gaan in onze gedachten terug naar zekeren avond, een der laatste uit het leven der overleden moeder.

Het gezin Elshout had altijd op zichzelf geleefd en zich nooit veel met andere menschen ingelaten. Vroeger hadden ze in een andere straat gewoond, in een beter gedeelte van de stad, te midden van eenvoudige, maar nette burens, die allen goed huw brood hadden. Later, tijdens de ziekte van de moeder, hadden zij dit keurige huisje moeten verlaten, toen de vader niets meer verdiende en waren zij terechtgekomen in deze armoedige wijk, waar alles sprak van honger en gebrek, en waar de zieke vrouw noch den weldadigen zonschijn, noch zelfs de zoo noodlige frissche lucht kon genieten, die voor haar uitgeput gestel zoo dringend noodig waren.

Sinds zij hier woonde, had zij duidelijker dan ooit te voren gevoeld, dat het einde naderde; met een glimlach kon zij de geruststellende woorden van den dokter aanhooren, die haar sprak van moed houden en van afwachten. Zij wist wel, wat zij daarvan denken moest. Het kostte haar ook geen moeite, wat haarzelf betrof, om zich van dit leven los te maken, want zij wist, dat zij heenging tot Hem, dien zij liefhad. Maar als zij dacht aan de anderen, die achterbleven. . . .

Op den avond, waarvan wij spreken, waren Nolda en vader beiden uitgegaan. Alleen Gretha is thuis en zit aan moeders bed. Telkens weer gaan haar gedachten heen naar dien somberen tijd, dien ook zij wel weet, dat spoedig komen zal, wanneer moeder er niet meer zal zijn, moeder, de eenige, die haar begrijpt, de eenige ook, die haar troost en met eindeloos geduld haar helpt in duizend kleine dingen, die voor haar blinde dochtertje moeilijk zijn.

Met innige deernis rust moeders blik op het kind, dat zij zoo straks hulpeloos in de groote wereld zal moeten achterlaten. Ze heeft gepoogd woorden van liefde en troost te spreken.

God zou immers voor Greetje zorgen, als moeder er niet meer was.

„Maar, o Greetje!” had ze gezegd, „als ik maar wist, dat 't met vader goed ging. Over hem is het, dat ik mij zoo bezwaard voel, nu ik uit dit leven ga scheiden. Nolda is zoo luchthartig en denkt te veel aan zichzelf, dan dat ze zich het lot van haar vader zou aantrekken. En jij, mijn kind, wat kun jij doen? Als je niet zelf hulpbehoevend was, dan zou ik rustiger heengaan. Ik had niet zoo lang moeten wachten, dat zie ik nu wel in, en al lang geleden met je naar den dokter of naar 't ziekenhuis moeten gaan.”

„Tob nu maar niet over mij, moeder,” zei Greetje, terwijl een traan haar langs de wangen rolde, „God zal wel voor mij zorgen. Dat heeft u mij altijd voorgehouden en dat geloof ik ook zeker. Spreek liever over vader. Ik zal doen, wat ik kan, dat beloof ik u. Ik zal elken dag tot God bidden, dat die hem bewaren mag voor verkeerde dingen. Leg uw hoofd maar gerust neer. God weet wel, hoe we er hier aan toe zijn, als u er niet meer is, en Hij is het toch, die u van ons wegneemt. Hij zal ons niet aan ons lot overlaten. En u moet niet vergeten, dat ik al grooter word en al gauw zal ik misschien zelf geld kunnen verdienen. Wees maar niet bezorgd over mij, moedertje!”

Een vriendelijke glimlach kwam op het gelaat van de zieke. Zij dacht aan haar eigen kindsheid, aan haar meisjesjaren, aan den tijd, toen ze met Elshout getrouwd was. Hoe vol verwachtingen was zij geweest en hoe vol van hoop! Van die verwachtingen waren er maar weinig vervuld en dan nog geheel anders, dan zij zich had voorgesteld. Het was al spoedig gebleken, dat zij in veel dingen alleen stond, en juist in de gewichtigste. Tevergeefs had zij gepoogd met zachten drang haar man te bewegen om met haar mee te gaan naar kerk of bijbellezing, hem er toe te brengen om zijn gedachten te richten op de eeuwige dingen, het scheen alles zonder eenige uitwerking te zijn gebleven. Toen haar dochtertjes opgroeiden, had zij in die jonge harten het zaad des Evangelies uitgestrooid, maar bij de oudste was dat goede zaad, vooral den laatsten tijd, verstikt geworden door allerlei andere gedachten en begeerten.

Maar in Greetjes hart was dat zaad in de goede aarde gevallen. En het gaf de arme moeder, nu zij zoo heel haar leven voor haar geest zag voorbijtrekken, een grooten troost te weten, dat zij voor het blinde meisje althans niet tevergeefs had geleefd en dat zij haar tot waren zegen had mogen zijn.

Toch kon zij de anderen nog niet loslaten. Vooral voor haar man vreesde zij, dat hij den verkeerden weg weer zou opgaan, als er niemand of niets meer zou zijn om hem tegen te houden. Hij was niet zoo kwaad van inborst, maar zwak en meegaand van natuur en zou, zoo hij in slecht gezelschap verkeerde, gemakkelijk over te halen zijn om toe te geven aan de stem der verleiding.

„Ja, je moet doen voor vader, wat je kunt, en als je grooter moogt worden, moet je toch altijd op hem blijven passen en als 't moet, hem waarschuwen. En voor hem bidden, elken dag, altijd. . . .”

De lange, magere handen van de lijderes vouwden zich moeizaam boven het dek en haar mond scheen een gebed te fluisteren tot Hem, die machtig is om te helpen en te bewaren, waar menschenhanden te kort schieten.

Het werd nu zoo stil in de kamer, zoo wonderlijk stil. De ademhaling van de zieke was zwak, maar rustig, en het scheen, alsof de slaap aan alle onrust, angst en zorg een einde had gemaakt.

Nog een oogenblik bleef Greetje bij het bed zitten, nog eenmaal streek haar hand met een lichte streeling over moeders gevouwen handen. Toen ging zij onhoorbaar haar gewone plaatsje aan de tafel weer innemen en wachtte, terwijl ze haar breiwerk weer opnam, de terugkomst der anderen af.

Een uur later, toen vader en Nolda thuiskwamen en naar de zieke gingen kijken, was moeder dood.

HOOFDSTUK IV.

VADER EN KIND.

Bijna een jaar was sinds dien avond voorbijgegaan. Nog steeds was vader er niet in geslaagd om werk te vinden en het gebeurde ook vaak genoeg, dat hij er op uitging om werk te zoeken, meer uit gewoonte en om niet den heelen dag thuis te zitten dan met de verwachting, dat hij inderdaad werk zou vinden. En ach! Nolda had maar al te zeer gelijk, toen ze zoo straks de opmerking maakte, dat wat er dan nog verdiend werd, niet zelden in de herberg aan drank werd besteed!

Toch deden zulke woorden Greetje altijd zeer en als zij dacht aan dien laatsten avond met haar moeder, neen, dan kon zij niet gelooven dat harde, onvriendelijke woorden het middel waren om haar vader op een anderen weg te brengen.

Nolda had dien avond niet veel lust gehad om nog lang te blijven praten en was maar vast naar bed gegaan, terwijl Gretha bleef wachten.

't Was al laat in den avond, toen Elshout eindelijk naar zijn woning terugkeerde. Zijn onzekere stap klonk door de straat, waar bijna geen voorbijganger meer gehoord werd. Hij beklom met eenige moeite de vrij steile trap. Wel was hij niet, wat men noemt: door den drank beneveld, maar toch was zijn hoofd niet geheel helder, nu hij den avond weer met zijn kameraden had doorgebracht.

Gretha begroette hem zonder een enkel woord van verwijt en trachtte zoo opgeruimd mogelijk te zijn.

„Nolda is zeker al naar bed, hè?” vroeg Elshout, terwijl hij zijn hoed in een hoek van de kamer smeed. „Dat dacht ik wel. Wanneer zal die het eens de moeite waard vinden om op te blijven, tot haar vader thuiskomt?”

„Ze was erg moe, vader, want vóór zij thuiskwam, heeft zij nog allerlei boodschappen te doen gehad.”

„Zoo, heeft ze dat? Dan had ze zeker weer geld te veel! Heeft ze voor mij niet wat weggelegd, misschien, vóór ze ging slapen?”

„Neen, vader, want ze had niets meer over. U weet toch wel, dat het 't eind van de week is en zooveel heeft Nolda niet te missen, dat er 's Vrijdagsavonds nog veel overschiet.”

„'k Heb weer geen werk gekregen, Greet, 't is alle dagen hetzelfde liedje. Bij de arbeidsbeurs staan nog wel meer dan honderd stoffeerdere vóór mij ingeschreven, dus je begrijpt: eer ik aan de beurt ben. . . . 't Is een ellendige geschiedenis en 'k wou, dat ik maar een uitweg zag. Aan 't station heb ik nog een paar vrachtjes kunnen krijgen, gelukkig, en daarvoor heb ik wat eten gekocht onderweg. Maar 'k heb er niets van kunnen overhouden.”

Gretha antwoordde niet. Als haar vader lust had om thuis te blijven, wat wel eens een enkelen keer gebeurde, dan kookte hijzelf wat eten voor hun drieën. Maar als hij 's morgens te kennen gaf, dat hij de deur uitging, dan bleef — dat wist zij maar al te goed bij ervaring — het eten koken meestal achterwege. Nolda ging dan om haar twaalfuurtje naar een gaarkeuken of een andere goedkoope gelegenheid, terwijl juffrouw Peters van drie-hoog in den regel een hapje eten voor Gretha meekookte, waarvoor zij dan van Nolda een kleine vergoeding kreeg. Soms ook, als het zoo uitkwam, leefde het gezin een heelen dag enkel op brood.

„Vader, er staat nog brood en koffie voor u klaar, als u nog wat hebben wilt,” zei Greetje vriendelijk.

Begeerig trok de man het bord met brood naar zich toe en schonk zichzelf de overgebleven koffie in, die al dien tijd op het lichtje had staan pruttelen.

„Morgen er maar weer op uit,” zei hij bedaard, tusschen twee happen door. Hij vroeg niet, hoe zijn arme, blinde Greetje het den geheelen dag had gehad in haar eenzaamheid en of er iemand naar haar omgezien had. Van eenige dankbaarheid was bij hem geen sprake. Hij verbaasde er zich blijkbaar niet in 't minst over, dat zij slaperig en vermoeid nog zoo laat opzat voor hem, terwijl Nolda toch al lang naar bed was. De gedachte kwam ook niet bij hem op, dat zij van haar eigen boterhammen nog een snede had weggelegd voor hem, om hem een dubbel deel te geven.

„Je bent zeker aardig opgeschoten met je werk, vandaag?”

vroeg hij opeens, met een blik naar het breiwerk, dat vóór haar op de tafel lag. „Daar zul je morgen wel weer een heel duitje mee halen. Wat ik zeggen wil: heb je soms nog wat geld over, Greet?”

„Een paar centen, dat is alles wat ik nog bezit.”

Zij bloosde onwillekeurig bij de gedachte aan het kwartje, dat ze aan buurvrouw Peters had geleend. Ze wilde daar maar liever niet van gewagen op 't oogenblik.

„Het kind van Peters, daarboven, schijnt er wat beter aan toe te zijn,” zei vader opeens, „ik hoor hem, dunkt me, niet zoo hoesten als gewoonlijk.”

„De dokter is er vanmiddag geweest en de nieuwe drank schijnt goed te werken. Het kereltje schijnt wat meer rust te hebben gekregen sinds vanmiddag.”

„Gelukkig ook maar! Dan zal ik tenminste van nacht wat beter kunnen slapen dan den vorigen. Dat gehoest is maar een groote last voor de bureu, dat is zeker! En dan scharrelen de menschen daarbij den halven nacht over den vloer!”

Greetje dacht bij zichzelf, dat de grootste last en het meeste verdriet zeker op den kleinen patiënt en op zijn ouders neerkwam. Ze verheugde zich in stilte, dat zij door haar laatste kwartje te offeren er toe had kunnen bijdragen, dat de kleine lijder eenige verlichting had gekregen. Peters zelf had zij niet hooren thuiskomen. Het gebeurde wel meer, dat hij als nachtwaker dienst moest doen. Dus zou ze haar geld morgen wel niet tijdig genoeg terugkrijgen. Maar in ieder geval had zij gedaan, wat zij meende, dat haar plicht was en God zou haar wel duidelijk maken, hoe het morgen moest gaan.

Elshout begaf zich nu spoedig ter rust. Met een zucht van vermoeidheid stond ook Greetje op en tastend zocht zij den weg, voetje voor voetje, naar het zijkamertje, waar Nolda reeds rustig lag te slapen en waar ook haar ledikant stond met slechts weinig en schamel beddegoed. Na een kort avondgebed legde zij eindelijk het vermoeide hoofd neer, keerde haar gelaat met de bezorgde trekken van een oud, tobkend moedertje naar den kant van het kleine venster, waardoor het bleeke schijnsel van de maan binnenviel in het armelijk vertrek, en sliep spoedig in.

HOOFDSTUK V.

TWEEERLEI LEVENSVREUGD.

Nolda was erg boos geweest, toen zij des Zaterdagavond Greetjes jumper niet aan den winkel kon gaan afleveren. Zij had nu haar weekloon in den zak en kon dus het geld voor de wol wel zoolang voorschieten, tot het kleedingstuk gereedgekomen en verkocht zou zijn, maar dat zou nu pas Maandagavond kunnen gebeuren na haar thuiskomst van de fabriek. Zij hield er niet van om dan nog boodschappen te doen en was van meening, dat ze den avond toch werkelijk wel voor haar ontspanning mocht gebruiken. Als je op de fabriek den heelen dag druk in de weer bent geweest, wil je 's avonds wel eens een verzetje! En daarin had zij niet geheel ongelijk.

Maar zij zocht haar vermaak en ontspanning liever in schouwburg en bioscoop dan in het gezelschap van haar jonger zusje. Natuurlijk zag zij wel in, dat het voor Greetje onaangenaam was om ook des avonds aan haar lot overgelaten te zijn, maar nu ja, die was daar immers aan gewoon! En bovendien, dan kon ze des te beter vorderen aan haar breiwerk en op die manier helpen om geld te verdienen. Want geld moest er worden ingebracht. Het kon niet altijd alleen maar van Nolda's kant komen, anders bleef er voor haar immers nooit eens een cent over voor een pretje.

De dagen op de fabriek waren zoo eentonig, zoo saai, zoo allemaal eender! Je werd zelf op 't laatst net zoo'n machine. En een mensch heeft nu eenmaal behoefte aan ontspanning.

Met al zulke redeneeringen trachtte zij verontschuldigingen te vinden voor haar zelfzucht en haar ijdelheid. IJdel, ja, dat was zij. Ze was een knappe verschijning, dat zei haar spiegel, als zij des morgens haar gitzwart, golvend haar schikte naar de laatste mode. Eigenlijk had zij het liever laten afknippen, zooals veel meisjes van de fabriek. Maar daar had haar vader, die zich overigens weinig met haar bemoeide, zich tegen verklaard en Nolda begreep wel, dat het raadzaam was om hem te gehoorzamen, al deed ze dat ook mopperend en onwillig.

Voor Greetje was zulk een verbod niet eens noodig. Niet alleen zou zij er zelf toch nooit plezier van gehad hebben, maar bovendien ging zij niet uit naar al die uiterlijke dingen. Niet dat zij het niet prettig vond, als Nolda — zij maakte haar japonnetjes altijd zelf — een heelen avond thuisbleef om te naaien. Dan was het feest voor het eenzame kind, voor wie de dagen gewoonlijk zoo lang waren. Dan kwam er aan haar vroolijk gebabbel geen eind en luisterde zij vol belangstelling naar al wat Nolda haar vertelde van de buitenwereld, waarvan zij nu al in jaren niets gezien had.

En toch, wanneer zij dan den volgenden dag weer alleen thuis zat, dan voelde zij zich toch eigenlijk meer thuis in de wereld van haar eigen gedachten dan in die, waarin Nolda haar als 't ware had rondgeleid en waarin geen plaats scheen te zijn voor de hoogere, eeuwige dingen. Dan gevoelde zij duidelijk, dat, wat de menschen doet leven, toch eigenlijk niets te maken heeft met het snit van een japonnetje of het model van een hoedje.

Als het al eens gebeurde, dat zij met Nolda het gesprek had trachten te brengen op haar moeders sterfbed, dan voelde zij dadelijk, dat haar zuster ieder ernstig onderwerp, dat haar in aanraking bracht met dood en eeuwigheid, angstvallig vermeed en zich beijverde om maar zoo spoedig mogelijk het gesprek over een anderen boeg te wenden.

Van de belofte, die zij haar stervende moeder gedaan had, gewaagde Gretha dan ook maar hoogst zelden en zij beschouwde die maar als haar eigen geheim, dat ze eerbiedig in haar hart bewaarde.

De eenzaamheid, waarin Gretha gewoonlijk haar dagen doorbracht, was toch niet geheel zonder afwisseling. Men wist in de geheele buurt nu eenmaal, dat zij thuis was en zoo gebeurde het soms, dat de een of andere buurvrouw haar hulp kwam inroepen voor een karweitje, waarvoor zij zelf geen tijd had.

Daar had je bij voorbeeld juffrouw Flinting uit de groentenzaak op den hoek, die een groot deel van den dag, terwijl haar man naar de veiling was of de klanten bediende aan huis, alleen stond voor de vrij drukke nering en haar groot gezin. Dat ge-

zin bestond, behalve uit baas Flinting en zijn vrouw, uit negen kinderen; de zes oudsten waren allen jongens en de drie meisjes waren nog veel te klein om moeder te helpen.

Zoодоende gebeurde het menigmaal, dat juffrouw Flinting met een berg van naai- en stopwerk zat, waar geen doorkomen aan was. Daarbij kwam, dat zij een keurig nette huisvrouw was, die voor niets ter wereld zou gewild hebben, dat haar kinderen er vuil of slordig bij liepen of dat haar winkel een minder properen indruk maakte. Het was een lust om te zien, hoe haar weegschalen en gewichten blonken en al was zij des Zaterdagavond's dikwijls op van vermoeidheid, de winkel werd toch niet gesloten, eer hij zijn „weekbeurt” had gehad, waarbij geen water werd ontzien. Vooral in den tijd van de jonge groenten en vruchten, als het wat druk liep in den winkel, gebeurde het nogal eens, dat zij een van de kinderen met een mand kapotte kousen naar Gretha stuurde.

Dat was voor het blinde meisje meestal een welkom bezoek, niet alleen omdat ze zoодоende nog eens een andere stem hoorde, maar ook omdat zij wel wist, dat juffrouw Flinting haar moeite niet onbeloond zou laten en zij daardoor nog wel eens een paar kwartjes extra verdiende.

Dat Gretha het niet breed had en dat de vader zonder werk was, dat wist de heele buurt. Maar juffrouw Flinting stelde er zich niet mee tevreden, het arme kind te beklagen en meewarig het hoofd te schudden, als ze den werkloozen Elshout zag voorbijkomen. Neen, het gebeurde vaak genoeg, dat zij een rood kooltje, waar een plekje aan was, of een paar bananen of peren, die wat ver heen waren, liet brengen. Ja, als zij kon, ging het goe dhartige mensch graag even zelf om bij het werkje, dat ze Gretha opdroeg, nog een paar aanwijzingen te geven.

„Och, zou je niet even de kousen van Hans willen stoppen? 't Hoeft niet zoo heel fijn, maar 'k zit er om verlegen, want ik heb op 't oogenblik geen enkel paar meer heel in de kast.” Of:

„Kleine Bert is met zijn jasje achter een spijker blijven haken. Zou je dat niet even met een grooten steek kunnen bijhalen?”

En als ze zag, hoe Gretha aanstonds haar eigen breiwerk

neerlegde en haar fijne, gevoelige vingers het gehavende kledingstuk betastten, den draad door de naald haalden en met verwonderlijke zekerheid en vlugheid aan 't werk gingen, dan kon moeder Flinting niet nalaten haar een kompliment te maken.

„Wel, kind! Wat doe je dat toch handig! Wil je wel gelooven, dat menig meisje van jouw leeftijd, die allebei haar oogen tot haar dienst heeft, niet zoo vlug met de naald is als jij?”

„Och, je went aan alles, juffrouw!” placht Gretha dan te antwoorden. „Gelukkig heeft moeder mij vroeg geleerd om mijn handen te gebruiken. Haken, dat gaat niet zoo best, maar breien en stoppen kan ik gelukkig goed, en naaien ook.”

Voor Gretha was zulk een aanleiding dikwijls voldoende om dankbaar uit te weiden over haar moeder, die zulk een goed huishoudster was geweest, van wie zij zooveel geleerd had en die zij maar nooit kon vergeten.

„'t Is soms net, juffrouw Flinting, als ik hier zoo stil zit te breien, of moeder vlak bij me is. Net of ze met me praat. En toch is moeder in den hemel, dat weet ik. Zou je in den hemel kunnen zijn en toch vlak bij de menschen wezen, die je liefhebt? Zou dat kunnen?”

„Hoor eens, mijn lieve kind,” was dan het antwoord, „daar kan ik je geen antwoord op geven. Met den hemel kan ik me niet druk maken! Ik heb 't al druk genoeg met mijn winkel en met mijn kindertjes! Dat moet je bij gelegenheid maar eens aan een ander vragen, die 't weet!”

En dan was juffrouw Flinting al weer op de trap. Ze had tóch al niet veel tijd te verliezen, maar voor al dat gefilosofeer over den hemel en zoo, neen, daarvoor moest je bij haar niet wezen. Dat was goed voor de kerk of de zondagsschool.

„Toch een lief kind, die Greetje! Zonde, dat zoo'n meisje blind is! Ik zal straks Keesje om het naaiwerk sturen en hem wat voor haar meegeven. Zij ziet er met haar bleeke wangen naar uit, of zij niet te veel krijgt.”

Met zulke gedachten en voornemens vervuld haastte juffrouw Flinting zich om haar plaatsje achter de toonbank, dat zij aan een van de oudste jongens zoolang had overgelaten, weer in te nemen, dankbaar dat zij en haar gezin, zij 't dan ook met

hard werken, een ruim bestaan hadden en echte armoede, zooals op die bovenkamer, waar zij zooeven was, niet kenden.

Ach, zij wist niet, dat het blinde meisje op die armoedige bovenkamer rijk was, rijk met haar zachtmoedig, tevreden en vroom gemoed en, al was zij dan blind, een oog had voor de eeuwige dingen, troost had gevonden voor al haar eenzaamheid en een machtigen Helper in al haar moeilijkheden.

HOOFDSTUK VI.

HET WOENSDAGMIDDAGBEZOEK.

Hans Flinting kwam vroolijk fluitend uit school en sloeg den weg in naar huis.

Hij was een jongen van dertien jaar, de oudste van het negental. Vroolijkheid en levenslust straalden uit zijn heldere jongensoogen en op zijn prettig, open gezicht stond gezondheid te lezen.

Een baas in 't spelen en een baas in 't vechten. En boven alles — verzot op vrijheid! 's Woensdags en 's Zaterdags moest hij in den middag dikwijls voor zijn moeder groenten en aard-appelen bezorgen bij de zoogenaamde „late” klanten, en kwam zijn vader thuis met de kar, dan moest hij dezen helpen met het afladen en bergen van de overgebleven groenten. Was dat eindelijk afgelopen en meende Hans nu wel te kunnen ontsnappen om met zijn vriendjes te gaan spelen en ravotten of te voetballen op het onbebouwde terrein aan den buitenkant van de stad, dan gebeurde het maar al te vaak, dat hij nog op 't laatste oogenblik werd teruggeroepen om voor zijn vader boodschappen te doen.

Dat beviel hem wel niet altijd even goed, maar hij wist bij ondervinding, dat er op zulke opdrachten niets viel af te dingen. Bovendien was hij al groot genoeg om in te zien, dat, waar vader en moeder van 's morgens vroeg tot 's avonds laat druk

in de weer waren, hij hen behoorde te helpen, zooveel hij kon. De gedachte, dat hij dan ook de oudste was, vervulde hem met een zekeren trots. Bovendien wist hij wel, dat, al waren vader en moeder niet van de gemakkelijksten, zij hem — als de gelegenheid zich voordeed — van harte zijn vermaak en zijn pretjes gunden.

Nu wilde het geval, dat Hans in een van de straten, die hij door moest, een paar jongens tegenkwam, die hem lastig vielen, omdat zij niet bij zijn voetbalclub hadden kunnen komen en meenden dat Hans het was, die hen daaruit had geweerd. Hij probeerde wel van ze af te komen, maar het bleek alras, dat de beide jongens die gelegenheid om zich op hem te wreken niet ongebruikt wilden laten voorbijgaan. Het op een loopen zetten, dat was niets voor Hans! Hij posteerde zich dus tegen den muur van een huis en wachtte de komende dingen koelbloedig af, vast besloten om zich, zoo goed hij kon, te verdedigen.

Het bleek spoedig genoeg, dat hij al zijn krachten noodig had om — als hij het dan al niet van zijn twee vijanden winnen mocht — hun toch te bewijzen, dat hij niet bang voor ze was. Hij had dit gevecht niet gezocht, maar nu het eenmaal zoover was, zou hij hun toch dolgraag een aandenken meegeven in den vorm van een paar gevoelige opstoppers. Dat hadden die twee ten minste aan hem verdiend, vond hij.

Pats! Daar had hij intusschen zelf den eersten klap te pakken, en een stevigen ook! Het verdere verloop van den strijd ging nu zoo vlug in zijn werk, dat men werkelijk zonder overdrijving kon zeggen, dat het slagen regende over en weer, en het zou voor Hans maar benauwd afgelooopen zijn, want hij had al tweemaal op den grond gelegen, al had hij zich met verbazingwekkende vlugheid weer overeind gewerkt, als niet een politie-agent, die kalm was komen aanstappen, de beide aanvallers in de kraag gepakt en zoo meteen den strijd beëindigd had.

De man scheen aan zulke tooneeltjes wel gewoon te zijn, want hij luisterde niet eens naar de uiteenzetting, die Hans meteen van het geval begon te geven, maar vroeg hem kortaf, waar hij woonde.

„Zoo, dan als de wind naar huis, mannetje! En laat ik je hier niet weer aan 't vechten zien, snap je? — En jullie, asjeblijft! Den anderen kant op! Weest maar blij, dat ik er voor dezen keer geen werk van maak! Met z'n tweeën tegen één nog wel! Vooruit, en gauw wat!”

Hans was al een straat ver, eer hij er aan dacht om zijn kleding eens te inspecteeren. De knoop van zijn das bungelde ergens op zijn rug en er zat omtrent geen enkele knoop meer in het knoopsgat. Al die schade was gemakkelijk genoeg te herstellen Maar wat was dat? O weel! Dat zag er leelijk uit! Zijn eene broekspijp vertoonde een scheur van belang! Niet zoo eentje, als je gemakkelijk met je hand kon verbergen en dan net voortloopen, alsof er aan je toilet niets ontbrak. Geen denken aan!

Maar Hans, die dergelijke gevalletjes wel meer had beleefd, was niet zoo gauw verlegen. Hij schommelde uit de geheimzinnige diepte van zijn broekzak een stuk touw op, lang genoeg om, juist op de gevoelige plaats, eenige keeren om zijn been gewonden te worden en de scheur van een soort van voorloopig verband te voorzien.

Zoo toegetakeld vervolgde hij daarop zijn weg naar huis, niet zonder een bang voorgevoel van naderenden storm. In die verwachting bleek hij zich dan ook niet te hebben vergist. Zijn moeder stond juist aan de winkeldeur te praten met een klant, die een mand aardappelen onder den arm had.

Niet zoodra had zij Hans in 't oog, of zij zag ook zijn eigenaardig verbonden broekspijp en begreep meteen, wat er gaande was.

„Wat is dat nu weer?” riep zij hem tegemoet. „Wat is er met je gebeurd? Hoe kom je aan die scheur in je broek? Jawel, je moeder heeft 't nog niet druk genoeg! Die kan er nog wel wat naaiwerk bij hebben! 't Is waar, juffrouw Gerrits, je werkt van den morgen tot den avond om de kleeren heel te houden en dan komt me die jongen. . . .”

„Die jongen” was inmiddels naderbij gekomen en eenmaal in den winkel, trachtte hij zijn moeder uit te leggen, dat het ditmaal toch werkelijk zijn schuld niet was. En waarlijk, er was iets in den toon van zijn relaas, dat zoo duidelijk deed uitkomen,

dat hij de waarheid sprak, en niet met laffe uitvluchten of verzinsels voor den dag kwam, dat zijn moeder wat kalmeerde en hoofdschuddend toezag, toen hij het touw loswikkelde en de scheur in zijn vollen omvang vertoonde.

„Och, moeder, laat mij maar even mijn Zondagsche broek aantrekken, dan zal ik aan Greetje Elshout gaan vragen of zij deze wil naaien.”

„Je Zondagsche broek! Wat verzin je, jongen? Je Zondagsche broek! Dat kun je begrijpen! Zeker om daar vanmiddag ook een scheur in op te loopen, als je met je mand groente de straat op moet. En wat zou je dan Zondag wel aan moeten hebben, als je naar de zondagsschool gaat? Of denk je, dat je moeder het geld maar op den rug groeit? Dat ze maar nieuwe broeken kan aanschaffen, als ze wil? Welja! 'k Zal je daar met je Zondagsche broek laten loopen op een weekschen dag!”

„Nu moeder, laat me dan zoo maar even naar Gretha gaan. Die zal er wel raad op weten in ieder geval.”

„Nu, dan moet je maar zoolang die oude, afgedankte aandoen. Misschien kun je er wel op wachten. Als je vader nu maar niet thuiskomt in dien tijd, want als die naar je vraagt en alles hoort, dan zal er wat voor je opzitten!”

„Vader komt 's Woensdags toch nooit zoo vroeg, moeder.”

„Moet je dan geen boterham eerst?” vroeg juffrouw Flinting, wier moederlijk gevoel alweer de overhand had gekregen.

„Geef mij die maar mee, moeder. Die eet ik onderwijl wel op.”

„Nu, vooruit dan maar. Maar wacht, dan zal ik meteen een stuk koek meegeven voor Gretha. En zeg haar maar, dat ik zoo straks, als vader thuis is, even bij haar aan kom.”

Hans, die zichzelf reeds in stilte gelukwenschte, dat hij er zooal niet zonder kleerscheuren, dan toch zonder straf was afgekomen, volgde haastig zijn moeder naar de achter den winkel gelegen kamer, waar een schare van hongerige kinderen wachtte op het oogenblik, dat moeder zou komen broodsnijden.

„Geef mij maar eerst, moeder,” verzocht Hans, „dan ben ik des te gauwer weer terug.”

Terwijl juffrouw Flinting brood sneed, verwisselde Hans

zijn kapotte broek voor de oude, die hij boven wel wist te hangen en die nog wel dienst deed bij het spelen, als 't slecht weer was. In een ommezien stond hij weer beneden en vertrok een oogenblik later met het noodlijdende kleedingstuk over den arm en in zijn hand een bordje, waarop zijn eigen twaalfuurtje lag en een smakelijk stuk koek, met boter besmeerd, voor Gretha.

Hij kende den weg en klopte, buiten adem van 't vlugge trappen klimmen, vroolijk aan Greetjes deur.

Zij had hem al hooren aankomen en aan zijn onstuimigheid dadelijk gemerkt, wie er aankwam.

„Zoo, Hans, ben je daar weer eens? Zeker weer wat kapot?”

„Dat zou ik meenen, Greetje! Kompliment van moeder en of je soms tijd hebt om mijn broek te naaien. Vader is niet thuis en daarom kan moeder 't zelf niet komen vragen. Maar ik moest zeggen, dat ze vanmiddag even zal zien te komen. En ik moest dit stuk koek voor je meenemen. Van moeder, begrijp je? Dat andere is mijn boterham. Die eet ik hier onderwijl maar even op, als je 't goed vindt. 't Is maar een stukje vooraf, want we eten altijd, als vader thuiskomt.”

„Ben je gevallen? Of heb je soms gevochten?”

„Nou! Of ik! En niet zoo zuinig!” En terwijl Greetje begon aan haar karweitje, gaf Hans haar in kleuren en geuren verslag van zijn vechtpartij.

„Eigenlijk is 't voor jou ook niet prettig,” viel hij zichzelf ten laatste in de reden, „om nu voor mijn plezier maar klaar te staan en dadelijk mijn kapotte broek te naaien. Maar, zie je, mijn Zondagsche broek mocht ik niet aan van moeder, omdat ik daarmee naar de zondagsschool moet. Dan moet ik er toch knapjes uitzien, dat begrijp je.”

„Ga je daar elken Zondag heen? Is 't er prettig?”

„Ik vind van wel. We leeren daar mooie versjes zingen en de juffrouw vertelt. Nu, dat kan ze goed! Als zij daarmee bezig is, dan zit zelfs Bram Bakhuis, en dat is de ondeugendste jongen van de heele klas, stil te luisteren. Je moest het ook eens kunnen hooren, Greet! Maar jij bent, denk ik, te oud voor de zondagsschool. Dat is wel jammer!”

„Vertel er nog eens wat meer van,” vroeg Greetje.

„Bedoel je van wat de juffrouw vertelt? Wel, verleden Zon-

dag heeft zij de geschiedenis verteld van een blinden man. De Heere Jezus streek slijk op zijn oogen en toen kon hij weer zien."

Hij hield plotseling op en een hoogroode kleur vloog over zijn gezicht, want hij bedacht opeens, dat Greetje immers ook blind was en dat 't voor haar zeker niet prettig zou zijn om te hooren, hoe een ander genezen werd, terwijl zij maar steeds blind bleef.

„Was de Heere Jezus nog maar op aarde!" zei hij met oprecht medelijden in zijn stem. „Dan zou ik Hem vragen om jou ook beter te maken. En dat zou Hij wel doen, want hoeveel zieken heeft Hij niet genezen! Nog wel andere blinde menschen ook. Daar had je bij voorbeeld Bartimeüs. Die riep al maar: „Zone Davids, ontferm U mijner!" En de menschen zeiden wel tegen hem: „Houd je toch stil!" Maar daar stoorde hij zich niet aan. En toen mocht hij bij den Heere Jezus komen en jawel hoor! Heelemaal genezen! De juffrouw vertelde dat natuurlijk veel mooier, dat begrijp je. Ik zou je nog wel veel meer kunnen vertellen."

„Ik wou, dat je het maar deed. 'k Wou ook wel, dat ik niet te oud voor de zondagsschool was. Ik heb, toen moeder nog leefde, ook wel veel gehoord van den Heere Jezus, maar dat is al lang geleden en ik kan 't mij niet alles zoo goed meer herinneren. En je begrijpt: ik kan zelf niet in den bijbel lezen. Moeders bijbel ligt wel in de kast, maar vader en Nolda lezen er nooit uit. Nolda wel eens een enkelen keer, als ze een goede bui heeft en ik het haar vraag."

„Nu, dat wil ik ook wel eens doen voor je. Op een anderen Woensdagmiddag dan eens. Want nu moet ik naar huis. Ik dank je wel, dat je mijn broek zoo netjes gemaakt hebt, hoor! Als je 't niet wist, zou je niet zeggen, waar de scheur gezeten heeft!"

Met een hartelijken groet verdween Hans weer even snel en luidruchtig als hij gekomen was, onbewust van het genoegens, dat hij zijn blinde buurmeisje had bereid.

HOOFDSTUK VII.

EEN MOEILIK BESLUIT.

Terwijl Hans zoo fluitend de trap afholde en met een vaartje naar de ouderlijke woning terugkeerde, rees er een plan in zijn brein op. Als Greetje Elshout zoo graag meer zou willen hooren van den Heere Jezus en van wat de juffrouw op de zondags-school vertelde, waarom zou hij dan niet eens vragen, of zij eens mee mocht komen? Ze was wel een heel stuk ouder dan de andere kinderen, vijftien jaar was ze immers! Maar wat hinderde dat nu eigenlijk? Zijzelf zou heelemaal niet merken, dat er allemaal kleineren in de klas zaten, omdat zij ze niet kon zien.

Als oudste van het groepje broertjes en zusjes, werd hem des Zondags altijd de zorg voor de anderen opgedragen. Daarvoor zou dan voortaan Jan in aanmerking moeten komen. Dat zou wel geen groot bezwaar opleveren, want die was maar amper anderhalf jaar jonger dan Hans. Dan zou deze heelemaal de zorg voor Greetje op zich nemen.

Dat zou voor haar een prettige afwisseling zijn! Meestal zat zij des Zondags alleen thuis met haar vader, tenzij een enkelen keer een buurvrouw zich over haar ontfermde en haar een uurtje kwam halen om met haar te wandelen of haar een poosje op visite te hebben.

Hans werd in zijn plannen maken gestoord door de stem van zijn vader, die om hem riep en hem nu in 't oog kreeg.

„Hier, Hans! Help me eens gauw de kar leegmaken. 'k Heb al op je gewacht, mijn jongen, dus voortmaken!”

Hans kende dat werkje. Het kwam er op aan om vlug en kwiek de handen uit de mouw te steken, want treuzelen, daar had vader Flinting een hekel aan.

Zijn gedachten gingen dus voor het oogenblik een andere richting uit, maar hij vergat daarom niet, wat hij besloten had. Hij zou er 's avonds, als de broertjes en zusjes naar bed waren, zijn vader en moeder wel eens nader over raadplegen. Die

zouden er stellig wel ooren naar hebben. Vader had immers altijd zoo'n medelijden met blinde Greetje, die zou het vast wel goed vinden. En voor moeders toestemming was hij heel niet bevreesd: hij wist wel vooruit, wat die zeggen zou.

Neen, van dien kant zouden er stellig wel geen bezwaren worden geopperd. Als nu de juffrouw van de zondagsschool er maar niets tegen had. Eerlijk gezegd zag hij er wel wat tegen op om het haar te vragen. Op haar toestemming kwam het toch eigenlijk aan. Maar hij zou het in ieder geval beproeven. Hans was nu eenmaal geen jongen om een besluit op te geven, omdat 't hem wat moeilijk scheen.

Dus sprak hij nog dienzelfden avond met zijn ouders. Wel ja, waarom zou hij dat niet eens probeeren? vond vader Flinting. 't Was wel aardig van Hans bedacht om die blinde stumperd eens een verzetje te geven en haar de lange Zondagmiddagen op die manier wat te helpen korten. Breien deed zij immers niet op Zondag en haar vader sliep soms den heelen middag, als 't hem zoo uitkwam. Er was zelfs wel eens een enkelen keer over gesproken om Greetje een poos te vragen des Zondagsmiddags, maar daar was toch nog nooit wat van gekomen. Vader en moeder Flinting hadden het in de week zoo druk, dat ze des Zondags meer verlangden naar rust dan naar vermeerdering van drukte.

Daarom stuurden zij hun kinderen ook naar de zondagschool en niet uit godsdienstige overwegingen. 't Was enkel maar, omdat zij dan zelf tenminste eens een paar uren rust hadden en de kinderen in dien tijd niet op straat rondzwierven, waar ze anders toch maar kattedwaad zouden uithalen of gevaar liepen om een ongeluk te krijgen. De beide jongste kinderen werden dan zoolang te slapen gelegd. Wiesje, het oudste meisje, ging met de broertjes mee, al was zij eigenlijk wel wat heel jong. Gelukkig had de vriendelijke juffrouw, die de zondagschool leidde, gezegd, dat dit geen bezwaar was.

Zoo was het dus des Zondagsmiddags in het altijd zoo drukke en woelige gezin een paar uren rustig. Daarin bestond voor de ouders dan ook een voornaam deel van de sabbatsrust. Zelf naar de kerk gaan of in den Bijbel lezen, dat deden ze niet. Waarom zouden zij dat ook? Als een mensch toch maar

zijn plichten trouw waarnam, zoo redeneerden zij, en ieder het zijne gaf, wel, wat ter wereld kon er dan verder nog van hêr verlangd worden? Je was immers al blij, als je eens een dag niêt met die zware kar de huizen langs moest en 's morgens in de vroege al naar de veiling. En juffrouw Flinting, nu, voor haar was het toch ook geen weelde, als zij 's Zondags eens een dutje kon doen!

Daar kwam nog bij, dat baas Flinting vond, dat het toch wel fatsoenlijk klonk, als hij zoo hier en daar bij zijn klanten eens te pas kon brengen, dat zij nette, oppassende menschen waren en dat hun kinderen op de zondagsschool gingen. Ook was 't daar met de Kerstfeestviering altijd heel aardig, die kerstboom en dat zingen van al die kinderen. Zoo'n echt gezellige avond! Hijzelf ging er met zijn vrouw ook altijd heen. Je mocht die Bijbelverhalen dan wat wonderlijk vinden, je werd er toch altijd even week van vanbinnen, als die oude Kerstgeschiedenis voorgelezen werd. Zie, al was het alleen maar om die Kerstfeestviering, dan zou het voor Greetje Elshout al de moeite waard zijn om op de zondagsschool te komen. Hij gunde het 't arme kind van harte.

Nu Han's plannetje dus bij zijn ouders volle instemming vond, kwam het alleen nog maar op de toestemming van de juffrouw aan en toen het eindelijk Zondag geworden was en de klas uitging, bleef Hans nog wat in het lokaal achter, terwijl de anderen heengingen. Juffrouw Van Edelsheim meende al aan zijn dralen te zien, dat hij iets op zijn hart had, zij wachtte daarom nog even met haar hoed en mantel te krijgen en ging een oogenblik zitten, toen de jongen ten laatste de stoute schoenen aantrok en op haar toetrad.

HOOFDSTUK VIII.

ZIJN DIENSTMAAGD.

Alice van Edelsheim was een lieve verschijning, met een enigszins bleek en droefgeestig, maar innemend gelaat en zachte, donkere oogen. Een zekere weemoedige uitdrukking lag over dat vriendelijk gezicht. Zij was niet jong meer al vertoonde zich nog slechts hier en daar een zilveren draad in haar kastanjebruin haar. In haar jonge jaren had zij een groot verdriet doorgemaakt. Kort daarop had zij haar beide ouders door den dood verloren en zoo was zij met haar eenigen broer alleen achtergebleven in het groote huis. Weliswaar hadden die twee zich meer dan te voren bij elkaar aangesloten, maar dat kon niet beletten, dat zij vooral in den eersten tijd na den dood van haar ouders zich bitter eenzaam en verlaten had gevoeld.

Zij behoorde tot den aanzienlijken stand en was zelfs van adel, al liet zij zich hierop nooit voorstaan in haar omgang met anderen. Haar broer, die een hooge positie in de maatschappij bekleedde, was veel van huis, wat haar bestaan nog eenzamer maakte.

Behalve uit die beiden, bestond het huishouden nog uit een oude, getrouwe dienstbode, die met hen al het lief en leed van zoovele jaren had doorgemaakt en na den dood van de ouders gebleven was, en een dagmeisje.

Al had de eene donkere wolk na de andere haar schaduw geworpen op Alice's pad, toch had de smart haar niet blijvend neergebogen en ging zij niet droevig klagend haar weg. Neen, juist het leed scheen haar nader tot God te hebben gebracht.

„Wie in 't stof lag neergebogen,
„Wordt door Hem weer opgericht. . . .”

Dat had zij tot haar grooten zegen mogen ondervinden en sinds zij den Heiland had leeren kennen als haar hulp en troost

in leven en in sterven, had zij zich meer en meer aan Zijn dienst gewijd.

In de uren, dat haar broeder afwezig was, gaf zij zich aan allerlei nuttig maatschappelijk werk en bezocht zij armen en zieken. Daarin werd zij voortgeholpen en voorgelicht door den predikant, die in Gods hand het middel was geweest om haar den weg des levens te doen vinden. Zoo was zij er ook toe gekomen een zondagsschool op te richten, waar zij eerst alleen, doch al spoedig bijgestaan door eenige helpers, aan de kleinen het Evangelie bracht. Zij vond het een heerlijk werk en achtte het een groot voorrecht om in die jonge harten het goede zaad te mogen uitstrooien en hun te wijzen op den grooten Kinder-vriend.

In de sombere woning der armen verspreidden haar vriendelijke en deelnemende toon en haar liefderijke hulp zonneshijn, aan de ziekbedden bracht zij lachen en troost, maar tot de kinderen vooral voelde zij zich aangetrokken. Het scheen haar dikwijls toe, alsof God haar ten opzichte van de kleinen een bijzondere taak gewezen had en haar daarvoor ook met bijzondere gaven had toegerust. Zij zag ze als frissche bloemknoppen, die zij tot ontplooiing mocht brengen, door ze te drenken met het levende water van Gods Woord.

Het ging niet altijd even gemakkelijk. De zieken waren dikwijls meer geneigd tot klagen dan tot luisteren, meer morrend en ongeduldig dan toegankelijk voor haar troost. En ook menige arme, die niet van God wilde weten, had haar in den beginne als een vreemde indringster beschouwd en behandeld. Veel had zij moeten verduren en telkens had zij zichzelf moeten overwinnen, maar als zij dan zag op dien Eenen, die zooveel meer tegenspreken van de menschen had verdragen en zooveel ruwer bejegening had ondergaan als antwoord op Zijn zelfverloochenende liefde, dan gevoelde zij zich beschaamd over haar ongeduld. Dan trooste zij zich met de gedachte, dat de dienstknecht niet meer is dan zijn heer en dacht zij aan het woord van den Heiland: „Wie zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn". En Zijn dienstmaagd te mogen zijn, dat was toch haar innig begeeren.

Bracht haar huisbezoek haar zodoende menigmaal ondank

en teleurstelling, zij gevoelde zich daarvoor rijkelijk beloond, als zij den kinderen mocht spreken van den Goeden Herder, den zegenenden Kindervriend, die zich vol liefde nederbuigt tot de kleinen en zwakken. Dan gloeide haar hart van blijdschap en liefde en kon zij God danken, dat Hij haar weg door het dal der beproeving had geleid.

Op dezen middag had zij de geschiedenis verteld van den geraakte, die door zijn vrienden tot Jezus werd gebracht. Hans Flinting had die geschiedenis onwillekeurig in verband gebracht met het verzoek, dat hij te doen had aan juffrouw Van Edelsheim. Als de Heere Jezus dien man zoo liefdevol bejegend had, dan zou Hij het toch ook wel goedkeuren, dat hij zijn vriendinnetje naar de zondagsschool meebracht om van Hem te hooren.

Het was juffrouw Van Edelsheim niet geheel en al ontgaan, dat Hans met bijzondere aandacht luisterde. Toen zij dus na afloop van de les Hans naar zich toe zag komen, vermoedde zij aanstonds, dat hij haar over het gehoorde iets te vragen had. Zij zag wel, dat hij zocht naar de geschikte woorden en stelde hem dus met vriendelijke stem wat op zijn gemak.

„Wel, Hans Flinting, wat is er? Heb je me iets te zeggen of wou je wat vragen? Is er iets, dat je niet goed begrepen hebt soms?”

„Ik geloof wel, dat ik begrepen heb, wat u ons vanmiddag verteld hebt. U bedoelde toch, dat, als we werkelijk iemands vriendje willen zijn, we net moeten doen als die menschen, van wie u ons hebt verteld en hem tot den Heere Jezus brengen? Daarom wou ik u vragen. . . . ik wil zeggen: ik denk wel dat u het goed zult vinden. . . .”

„Kom, Hans, kom maar voor den dag met je vraag. Als 't eenigszins kan, wil ik je wel beloven, dat ik „ja” zal zeggen.”

„Ziet u,” stak Hans toen vastberaden van wal, „er woont bij ons in de buurt een meisje, dat zoo graag van den Heere Jezus wil hooren vertellen. En nu wou ik u vragen, of ik haar mee mag brengen naar de zondagsschool. Maar ze is blind en ze is ook al oud, al vijftien jaar! Dat is misschien wel veel te oud om op de zondagsschool te gaan. Maar ze zou het vast

graag willen, want ze zit altijd maar alleen thuis en ze heeft niemand, haar vader niet en haar zuster ook niet, die zich met haar bemoeit."

„Dat is flink van je, jongen, dat je aan haar gedacht hebt en ik geloof, dat wij hier best een plaatsje voor haar zullen vinden. Ik zou wel willen, dat alle kinderen van de zondagschool een vriendje of vriendinnetje meebrachten. Dan zou het lokaal wel gauw te klein worden, maar we zouden daar wel wat op bedenken. In ieder geval zullen we maar voorloopig afspreken, dat ze gerust komen mag."

HOOFDSTUK IX.

GREETJE VINDT EEN VRIENDIN.

Het was voor juffrouw Van Edelsheim een blijde verrassing, dat Hans met dit verzoek tot haar was gekomen. Zij zag er een bemoediging in, die God haar zond door haar een blik te gunnen, even, op het ontkiemen van het zaad, dat zij in gehoorzaamheid had uitgestrooid in zooveel jeugdige kinderharten. 't Was waar, dat deel van haar arbeid had zij steeds met blijdschap verricht, maar toch had zij zich in oogenblikken van mismoedigheid wel eens afgevraagd: „Wat komt er van al dien arbeid terecht?" En zie, het zaad kiemde, God had dan toch aanvankelijk wasdom gegeven.

Maar tegelijkertijd was het, alsof Hij haar een nieuw arbeidsveld wees, een nieuwe taak op de handen zette. Dat bleek haar, toen zij zich door Hans wat meer liet vertellen van Greetje Elshout, die zoo graag meer wilde hooren van den Heere Jezus, dien zij liefhad.

„Mij dunkt, het zou wel goed zijn, als ik eerst eens kennis ging maken met je buurmeisje. Wanneer denk je, dat dit het beste uitkomt? Ik zou haar graag eens willen bezoeken in haar eenzaamheid, als haar vader het tenminste goedvindt. Mis-

schien wil jij hem dat wel eens voor mij vragen. En kom het mij dan, als je moogt van je ouders, vandaag nog even vertellen. Ik zal dan zien, of ik morgen dat arme, blinde meisje niet eens een bezoekje kan brengen. Zou zij het prettig vinden?"

„Dat zal zij wel, juffrouw, maar, ziet u, zij weet eigenlijk van het heele plannetje nog niets af. 't Was een geheimpje nog en ik kon het ook niet beloven, natuurlijk, vóór ik het u gevraagd had. Maar nu zal ik het haar vandaag nog gaan vertellen!"

„Nu, dat is best, hoor! Maak jij haar maar blij. Weet je, wat we zullen doen? We zetten haar op een stoel naast de klas, net alsof ze mijn helpstertje is, zooals juffrouw Mina en Marie in de laagste klasse, waar je zusje en je kleine broertjes zitten. Vind je dat een goed idee?"

Hans juichte die gedachte met heel zijn hart toe en dacht in stilte aan de verrassende boodschap, die hij straks aan Greetje zou kunnen brengen.

Terwijl hij juffrouw Van Edelsheim tot het eind van de straat vergezelde, stond zijn mond niet stil en vertelde hij ook, welke gebeurtenis aanleiding geweest was tot het verzoek, dat hij nu gedaan had. En juffrouw Alice kon een lach niet bedwingen, toen zij hoorde van zijn gescheurde broek en het daaromheen gebonden touw.

Met een opgelucht gemoed en een blij gezicht haastte Hans zich hierop om Jan en de anderen, die zachtjesaan opgewandeld waren, in te halen. En nog dienzelfden dag kwam hij in den vooravond met de heuglijke tijding aan juffrouw Alice's huis. Elshout vond het goed, dat de dame van de zondagsschool zijn dochtertje kwam bezoeken. „Als zij dan maar komt, als ik weg ben," had hij gezegd, „dan kan het mij niet schelen, of zij Greetje gezelschap komt houden." Heimelijk vertrouwde hij, dat zulk een bemoeienis zijn kind zeker geen kwaad zou doen. En wie weet, wat voor voordeel het hemzelf nog opleverde misschien.

De gedachte van het aangekondigde bezoek had Greetje eerst wel wat zenuwachtig gemaakt. Zoo'n vreemde dame bij haar thuis! „En een deftige dame, hoor!" had Hans er bijge-

voegd, „want zij woont in een heel mooi huis met een hooge stoep.”

Hij was er binnen geweest, toen hij de boodschap was komen brengen. Menschen, wat een deftige boel! Juffrouw Alice en haar broer hadden juist aan tafel gezeten, toen hij kwam. Maar ze waren heel aardig geweest allebei en hij had nog een stuk chocola gekregen om met zijn broertjes en zusjes te deelen. Ze waren heelemaal niet trotsch geweest en hadden hem van alles gevraagd, ook van thuis en van den winkel en van zijn school. . . .

Door zijn omstandig verslag van dit bezoek, was Greetje Elshout wat meer op haar gemak geraakt, al was het niet zonder eenige beklemming, toen zij den volgenden middag de vreemde voetstappen hoorde op de trap en een kloppen aan de deur haar het verwachte bezoek van juffrouw Van Edelsheim aankondigde.

Deze had niet zonder eenige moeite den weg naar Greetjes woning gevonden en de steile trap beklommen. Boven gekomen op het trapportaal, hoorde zij het geluid van een drogen hoest, dat van een nog hooger gelegen vertrek tot haar doordrong.

Het blinde meisje was opgestaan om haar bezoeker te ontvangen. Er lag een ongewone blos op haar gezichtje en haar hand steunde bevend op de tafel. Groot en wijd staarden haar strakke, blinde oogen naar de deur.

„Dus ben ik hier bij Gretha Elshout? Je vriendje, Hans Flinting, heeft me dus goed den weg aangeduid. Ja, hij heeft mij al heel wat van je verteld, hoor! Hoe gaat het?”

Als muziek klonk die vriendelijke stem.

„Ik ben zeker ook niet heelemaal meer een vreemde voor je, wel? Kom, laten we gaan zitten, Greetje, dan kunnen we beter op ons gemak samen praten. Ga jij maar weer op je plaatsje zitten. Ik zal dezen stoel nemen, zoo, en nu kunnen we eens rustig met elkaar kennis maken.”

Met innige deernis nam juffrouw Van Edelsheim het lieve gezichtje van het jonge meisje, dat in haar jeugd reeds zoo bitter werd beproefd, op. Zij vroeg naar alles, wat haar betrof en vol belangstelling bekeek zij het kindermanteltje, dat Gretha

onderhanden had, nu de jumper goed en wel aan den winkel was afgeleverd. Door haar innemendheid had zij het blinde meisje weldra voor zich gewonnen en Greetje beantwoordde haar belangstelling dan ook door haar uitvoerig van haar levensomstandigheden te vertellen.

Zoo ontspoon zich ongemerkt een vertrouwelijk gesprek en vernam de bezoeker, hoe Gretha's vader zonder werk was en haar moeder dood. Hier was dus een nieuw en vruchtbaar arbeidsveld voor Alice van Edelsheim. In stilte had zij al plannen beraamd om het gezin te helpen, al had dit voornemen nog niet aanstonds vasten vorm aangenomen.

Natuurlijk liep het gesprek ook over andere dingen en daarbij sprak Greetje herhaaldelijk en met warme dankbaarheid over haar overleden moeder, die haar den weg des levens gewezen had, den weg, waarop zelfs een blinde niet dwalen kan. Zoo kwam zij ook eindelijk met haar verzoek voor den dag, of juffrouw Van Edelsheim haar eens een gedeelte uit moeders bijbel wilde voorlezen. Niet alleen werd dit verzoek nog dat eigen uur ingewilligd, maar Gretha kreeg de belofte, dat haar bezoeker dikwijls komen zou om haar denzelfden dienst te bewijzen.

Wat vlogen die oogenblikken om! Het slaan van de klok verraste ze allebei en herinnerde juffrouw Van Edelsheim aan andere plichten, die haar dien dag nog wachtten. Dus nam zij afscheid, maar niet zonder de verzekering te herhalen, dat zij haar bezoek spoedig zou hervatten en dat Greetje hartelijk welkom zou zijn op de zondagsschool.

En Greetje? Zij kon haar blijdschap niet op! Wat een aardige, vriendelijke dame was dat! Ze had in haar niet haar toekomstige onderwijzeres leeren kennen, het was haar, alsof zij een vriendin gevonden had, een, met wie zij zoo echt van hart tot hart had kunnen spreken. Met dankbaarheid dacht zij er aan, hoe hun wederzijdsch vriendje, Hans Flinting, deze kennismaking had bewerkt, maar nog veel dankbaarder stemde het haar, te mogen danken dien gemeenschappelijken Vriend, die de wegen der menschen leidt naar Zijn wil en haar zoo vol liefde had geschonken, wat zij nooit meer had bezeten, sinds zij haar lieve moeder verloren had: een hand, die om

Christus' wil naar haar uitgestoken werd, een oor, dat luisterde naar haar stille klachten, een hart, dat om Zijntwil met haar lot was begaan.

HOOFDSTUK X.

HET BEVEL VAN DEN MEESTER.

Sinds Gretha naar de zondagsschool ging, was de enge kring van haar dagelijksch leven en denken heerlijk verruimd en was de eentonigheid van allen dag gebroken.

Nolda had, al bedoelde ze 't misschien niet zoo onvriendelijk, niet kunnen malaten een min of meer schampere opmerking te maken: een meisje van vijftien jaar bij al die kleine kinderen! Nu, ze moest het zelf weten, maar zij, Nolda, zou wel weten, wat ze liever deed, dan te midden van al dat kleine grut te zitten!

Gretha was er wel even verdrietig over geweest en toen zij den eersten keer met Hans meeging, sprak ze er over, dat ze daar ook wel wat tegen opzag. Maar Hans had vol ijver getracht haar van die gedachte af te brengen. Bovendien, vond hij, wat ging het Nolda aan? Die trok zich zoo weinig van haar blinde zusje aan, dat zij ditmaal wel had mogen zwijgen. „Je zult eens zien, Greet, hoe het je meevalt!” verzekerde hij.

En terwijl hij zoo naast haar voortstapte, voelde hij zich toch wel trotsch dat hij zich aangewezen zag als geleider en beschermer van Greetje.

De kinderen waren dien Zondag heel stil geweest, toen het blinde meisje voor 't eerst in de klas verscheen. Zij begrepen, zonder dat iemand het hun gezegd had, dat ze haar bijzonder vriendelijk moesten bejegenen. Er waren er onder, die toch anders op straat voor geen kleintje vervaard waren! Maar je kon zien, dat zelfs de wildsten en brutaalsten onder den indruk waren van dat hulpbehoevende, blinde meisje. Gretha zelf voelde, al kon zij het niet zien, hoe de nieuws-

gierige, maar toch medelijdende blikken op haar gericht waren. Maar toen de juffrouw eenmaal aan het vertellen was, dacht zij er geen oogenblik meer aan. Zij ging zoo geheel en al op in hetgeen zij hoorde, dat er in haar hart geen plaats was voor iets anders.

Het had haar getroffen als een stille vriendelijkheid van Hans, dat hij bij het naar huis gaan, evenals op den heenweg, zijn gang heelemaal regelde naar dien van zijn blinde vriendinnetje. Hij, die anders zoo gewoon was in rennen of andere onstuimige beweging als 't ware schadeloosstelling te zoeken voor het langdurige stilzitten, liep nu behoedzaam en voorzichtig naast haar voort en waagde het niet om de straat met haar over te steken, vóór hij er zich van vergewist had, dat hij dit zonder gevaar kon doen.

Juffrouw Van Edelsheim kwam haar sindsdien heel dikwijls een bezoekje brengen in het middaguur. Bij haar tweede bezoek was zij ook eens bij moeder Flinting binnengegaan, die op dat oogenblik juist aan de winkeldeur stond uit te kijken naar haar uit school komende kinderen. Zij was vol diepe bewondering voor de eenvoudige manier, waarop die deftige dame haar had aangesproken en met een buiging, zoo beleefd als waartoe haar gezette persoontje in staat was, had zij haar bezoekster verzocht in de huiskamer achter den winkel te komen.

Daar had zij haar den leunstoel van haar man aangeboden als den waardigsten zetel, nadat zij dezen eerst nog eens heel zorgvuldig met de punt van haar boezelaar had afgestoft.

Hans had een vuurroode kleur gekregen, toen hij bij zijn thuiskomst zijn onderwijzeres daar bij zijn moeder vond en hoe glunderden zijn oogen, toen zij vertelde, hoe goed hij leerde en hoe tevreden zij ook over de andere kinderen was!

„'t Was te wenschen, dat ze allemaal zoo trouw de zondagschool bezochten, juffrouw Flinting! En zingen ze thuis ook wel eens de versjes, die ze op zondagschool geleerd hebben? En weten ze u veel te vertellen van de Bijbelsche geschiedenis?”

Juffrouw Flinting wist niet goed, wat zij daarop antwoorden zou. Ja, dat zingen, dat hoorde zij vaak genoeg, al schonk zij er doorgaans geen bijzondere aandacht aan. Maar de Bijbelverhalen, daar wist zij niet alleen zelf zoo goed als niets van

af, maar zij had daarvoor al even weinig belangstelling als haar man. Zij voelde zich echter nog veel minder op haar gemak, toen de juffrouw informeerde, of zij en haar man des Zondags geregeld naar de kerk gingen.

„Voor ons soort van menschen is daar geen tijd voor, dame,” had zij gezegd, „wij, die in de week zoo hard voort moeten, hebben 's Zondags de rust wel noodig om eens op ons verhaal te komen. Nu, dan begin je natuurlijk met eens uit te slapen. U moet denken, mijn man moet door de week 's morgens om halfzes al op de groenterveiling wezen, dus u kunt wel nagaan, hoe vroeg wij op zijn! En dan heb je natuurlijk altijd de zorg voor de kinderen, die op tijd hun boterham moeten hebben en op tijd en knap naar school moeten. Dus als het eenmaal Zondag is, wel, dan nemen mijn man en ik het er ook eens van en vinden wij het een genot, dat we 's middags de kinderen een poosje geborgen weten. En ze hooren er nog wat goeds op den koop toe.”

Er gleed een schaduw over het gelaat van juffrouw Alice, al kon zij wel eenigszins begrijpen, dat voor deze menschen de behoefte aan lichamelijke rust zich des Zondags sterk deed gevoelen. Doch het speet haar, dat zij geen spoor van godsdienstige gezindheid ontdekte bij de moeder van haar leerlingen. Zij kon dan ook de gelegenheid niet ongebruikt laten voorbijgaan om haar met ernst te wijzen op den waren sabbatszegen en op het genot om op te gaan naar het bedehuis met de gemeente.

„Nu, ziet u, ik zal niet zeggen, dat we later, als de kinderen wat grooter geworden zijn, niet eens een keer samen naar de kerk zullen gaan, maar vooreerst valt daar toch niet aan te denken. Er zijn zooveel menschen, die geen gelegenheid hebben om naar de kerk te gaan. Daar hebt u juffrouw Peters bijvoorbeeld, van drie-hoog boven Elshout. Hoe kan dat mensch er nu uitbreken met haar doodzieke kind?”

Ja, daarover had de juffrouw al iets gehoord bij Greetje. Nu zij opnieuw aan dat gezin herinnerd werd, nam haar voornemen vaster vorm aan om het zieke Jaapje en zijn moeder eens te bezoeken. Was het die arme, beproefde moeder inderdaad onmogelijk om in Gods huis het Evangelie te hooren ver-

kondigen, welnu, misschien wilde God haar zwakke krachten gebruiken om in dat gezin toch een zegen te brengen.

Zoo vaak zij zulke gelegenheden zag, gevoelde zij zich gedrongen en geroepen om al haar krachten aan te wenden ten einde den zegen van het Evangelie ook daar te doen doordringen. Zij meende met ontwijfelbare zekerheid daarin het bevel van den Meester te verstaan: „Ga uit in de hekken en stegen en dringt ze om in te komen.”

Dat bevel, zij 't ook in zwakheid en gebrek, op te volgen en zielen te winnen voor haar Heiland en Heer was haar hoogste wensch en haar innigst begeeren.

HOOFDSTUK XI.

„LAAT DE KINDEREN TOT MIJ KOMEN.”

Had juffrouw Alice de stem verstaan: „De Meester is daar en Hij roept u,” ook Greetje voelde zich meer nog dan voorheen gedrongen om iets voor anderen te zijn.

Nu haar zelf zulk een groote zegen was ten deel gevallen, was zij er steeds meer op bedacht om in haar omgeving nu ook iets te laten zien van het geluk, dat zij smaakte en van dien verborgen rijkdom iets naar buiten te toonen. Dus zou zij nóg geduldiger moeten zijn, als het met haar vader soms moeilijk was de kindertiefde te betrachten, nóg geduldiger zijn, als Nolda bits en snibbig was; nóg meer de bemiddelaarster trachten te zijn, als vader tegen Nolda uitvoer of als deze over haar vader klaagde, en met nog meer volharding en ernst God smeecken om ook hun hart te vernieuwen naar Zijn wil.

Zij had den laatsten tijd ook wel eens opzettelijk geprobeerd om bij Nolda belangstelling te wekken voor wat zij op de zondagsschool had gehoord of voor hetgeen juffrouw Alice haar uit den Bijbel had voorgelezen. Maar tot nog toe had zij

daarmede niets bereikt, dan dat haar zuster wat gesmaald had op „de fijnen”. Ja, het scheen haar zelfs te prikkelen om nog opvallender dan anders al haar aandacht en belangstelling te bewaren voor haar japonnen of haar kapsel, voor mooie schoentjes of een bevallig hoedje.

Gretha deed maar, alsof haar dit ontging en maakte er voor zich zelf de gevolgtrekking uit, dat zij ook niet goed genoeg haar woord kon doen om juist te zeggen, wat zij bedoelde. Toch maakte het haar wel eens moedeloos en verdrietig en als zij dan alleen zat te breien, zat zij menigmaal te bedenken, hoe zij het toch moest aanleggen om haar doel te bereiken. En als zij, moe gedacht, haar machteloosheid gevoelde, dan kon zij maar één ding: de handen vouwen en haar hart uitstorten voor Hem, die in het verborgen ziet, die de harten der menschen kan neigen als waterbeken, als Zijn tijd gekomen is.

Meer dan vroeger gebeurde het, dat Gretha de trap beklom naar de derde verdieping om bij Jaapje een bezoekje te brengen, of hem gezelschap te houden, als zijn moeder boodschappen deed. Het geleende kwartje had zij niet terug willen hebben. „Koop daar nog maar eens wat voor,” had ze gezegd, „voor Jaapje.”

Het ventje was altijd blij, als hij Greetjes voetstap op de trap vernam. Dan hief hij luisterend het hoofdje uit het kussen op en begroette haar met een vriendelijk woordje, soms enkel maar met een zwakken handdruk. Hij wist dan, dat hij niet alleen behoefde te liggen, en de gedachte alleen, dat Greetje een stoel bij het bed zette en daarop zoo rustig ging zitten breien, al zei ze soms ook niet veel, vond hij prettig.

Maar meestal babbelde zij wat met hem over koetjes en kalfjes. Zij had hem ook verteld, hoe zij nu elken Zondagmiddag met Hans Flinting mee mocht naar de zondagsschool en Jaapje wilde daarvan graag alles hooren. Doch zij kon hem geen grooter genoegen doen dan door hem de geschiedenis over te vertellen, die zijzelf daar gehoord had. Het zieke ventje luisterde met gespannen aandacht, wanneer zij hem vertelde van den Heere Jezus, den grooten Kindervriend, hoe Hij de kleinen in Zijn armen genomen en ze gezegend had.

„Waren er ook zieke kindertjes bij?” vroeg Jaapje op zeke-

ren dag, toen zij hem dit verhaal in al zijn teere bijzonderheden verteld had. Want telkens en telkens weer wilde hij deze geschiedenis hooren.

„Ik denk wel, dat er ook zieke kinderen zullen geweest zijn, wien Hij de handen heeft opgelegd,” zei Greetje ernstig. „Eens heeft de Heiland zelfs een meisje, dat ziek was geweest en gestorven was, weer uit den dood doen opstaan en aan haar ouders gezond weergegeven.”

„Toe, vertel mij dat eens!” verzocht het zieke kind gretig. En Greetje vertelde.

„Denk je, dat de Heere Jezus mij ook weer beter zou willen maken? Ik weet zeker, dat mijn moeder ook heel bedreefd zou zijn, als ik sterven moest. Die vriendelijke dame, die laatst bij mij geweest is, je weet wel, die eieren voor mij had meegebracht en sinaasappelen, heeft mij ook van den Heiland verteld. „Weet je wel,” zei ze, „dat de Heere Jezus jou ook liefheeft en dat Hij je in Zijn heerlijken hemel wil brengen, waar je nooit meer moe of ziek of verdrietig zult zijn?” Zij vertelde me ook, dat Hij de lammeren, dat zijn de kinderen, zie je, in Zijn armen neemt en in Zijn schoot draagt. . . . zeker naar den hemel. . . . Maar ik dacht, als de Heere Jezus mij zoo liefheeft, als die dame zegt, en als Hij naar de kinderen luistert, als zij Hem wat vragen, dat ik toch maar liever bij moeder zou blijven. Wat zou die verdrietig zijn, als ik in den hemel was! Ze zou ook haast altijd alleen wezen, want de andere kinderen zijn bijna den heelen dag weg, op school of op straat, maar ik ben hier altijd bij moeder. En ik hoorde haar laatst, toen zij dacht, dat ik sliep, tegen vader zeggen: „Ik moet er niet aan denken, dat zijn bedje leeg zou zijn, ik kan hem niet missen, mijn Jaapje! En ik kon hooren, dat zij schreide.”

Greetje antwoordde niet terstond. Zij dacht aan hetgeen jufvrouw Alice haar onlangs nog zeide, toen zij over haar buurjongetje sprak, dat het ventje heel ver heen was en het zeker niet lang meer maken zou. Zij scheen den dokter te hebben gesproken en van hem vernomen te hebben, dat er geen beterschap meer te verwachten was. Toch had zij nog gezorgd voor een beter bedje en voor wat versterkende middelen. Maar het was duidelijk zichtbaar, dat de kleine zieke langzaam weg-

kwijnde aan de tering, die het gestel ondermijnde en alle krachten sloopte.

Hij lag eenigen tijd heel stil. Toen opeens zei hij op nadenkenden toon:

„Als ik wist, dat moeder ook in den hemel kwam, ja, dan zou ik wel willen. Ik zou den Heere Jezus zoo graag willen zien en bij Hem zijn. Wat zei Hij ook weer van de kinderen? Zeg het nog eens”

„Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert ze niet, want hunner is het Koninkrijk der Hemelen; dat beteekent, dat geen kind ooit te klein of te gering is om in den hemel te komen.”

„Dan zou Hij misschien tegen mij ook zeggen: „Ook voor Jaapje is het Koninkrijk der Hemelen.” En ik zou nooit meer zoo lang in den donkeren nacht behoeven te wachten, tot het eindelijk licht werd, en nooit meer die hoestbuien hebben, waar je zoo benauwd van bent en waar je zoo moe van wordt, zoo moe”

„Neen,” zei Greetje, „nooit meer. Daar zal geen nacht meer zijn en geen verdriet en geen pijn of ziekte.”

„Daar zul je ook niet meer blind zijn, Greetje.”

Er gleed even een pijnlijke trek over haar gelaat, even maar. Toen, plots, verhelderde haar gezichtje en rustig sprak zij:

„Jij niet meer ziek en ik niet meer blind, zal dat niet heerlijk zijn?”

Jaapjes hoofd, dat hij telkens opgelicht had bij het spreken of omgewend bij het luisteren, lag nu stil en vermoeid op het kussen. Behoedzaam wilde Greetje haar hand terugtrekken uit die van Jaapje, en stilletjes heengaan, bang, dat zij hem toch nog te veel vermoeid had. Maar hij hield haar vast en trok haar nog dichter naar zich toe.

„Zeg dat nog eens: Laat de kinderen” vroeg hij nauw hoorbaar.

En met eindeloos geduld herhaalde zij diep eerbiedig die gezegende woorden, die door alle tijden heen als hemelsche muziek het kinderoor hebben gestreeld: „Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert ze niet, want hunner is het Koninkrijk der hemelen.”

HOOFDSTUK XII.

HET WERK IN DEN WIJNGAARD.

Op zekeren middag, toen juffrouw Alice weer bij Greetje op bezoek was geweest en juist aanstalten maakte om te vertrekken, kwam Elshout onverwacht thuis.

Een weinig verlegen bleef hij eerst in het deurgat staan. Hij probeerde zich een onverschillige, stugge houding te geven, maar de dame trad hem vriendelijk tegemoet en maakte aanstonds een praatje:

„U bent zeker de vader van Greetje? Ik ben blij, dat ik eens kennis met u kan maken. Ik heb van uw dochtertje gehoord, dat u al lang zonder werk bent en hoe moeilijk het is om iets te vinden. Ik wou, dat ik iets voor u wist. U is stoffeerder van uw vak, nietwaar? Nu, als u wilt, ik heb thuis een paar stoelen, die noodig eens opnieuw bekleed zouden moeten worden. Die zoudt u wel voor mij in orde kunnen maken. Mij dunkt, dan moest u morgenochtend daar maar eens naar komen zien. En breng dan meteen maar vast stalen mee, zoodat we kunnen uitzoeken, wat voor stof we zullen nemen.”

Elshout's onverschillige houding maakte, terwijl hij dit alles aanhoorde, gaandeweg plaats voor een beleefder uitdrukking. Dat was een buitenkansje, waarop hij dien morgen niet gehoopt had! En het deed hem goed, dat hij nu eens een karweitje te doen kreeg, waarbij hij in zijn eigen vak bleef. Geen wonder, dat hij zich opeens beter op zijn gemak gevoelde tegenover die vreemde dame, die dus nog wat anders kon dan praten. Eindelijk viel er dus weer eens een centje te verdienen met wat hij noemde „net werk”.

Hij dankte haar opgetogen voor deze opdracht en werd zoo spraakzaam, dat hij de bezoeker vertelde van zijn tegenspoed, van zijn zoeken naar werk, hoe lang nu al! en van de geldzorgen, die dikwijls zoo nijpend waren. Hij vertelde van Nolda, die eigenlijk het heele gezin moest onderhouden van haar loon, al deed Greetje dan ook, wat zij kon, om er wat

bij te verdienen, terwijl hij, de vader, eigenlijk niets inbracht, dat de moeite waard was.

„'t Is een treurige toestand. Maar u moet den moed nog maar niet verliezen. Vast werk kan ik u ook niet verschaffen, weliswaar, maar als uw werk naar genoegen is, zal ik u bij mijn kennissen aanbevelen en voor u doen, wat ik kan.”

Zoo werd dus afgesproken, hoe laat Elshout den volgenden dag zou komen en stond juffrouw Alice eindelijk op. Zij nam met eenige bemoedigende woorden afscheid van vader en dochter en ging daarop nog even een bezoekje brengen bij vrouw Peters en haar zielke jongetje, voor wien zij een kleine versnapering had meegenomen en een mooie plaat om boven zijn bedje te hangen. Die plaat stelde voor den Goeden Herder, die een lam in Zijn armen draagt.

Nauwelijks had juffrouw Alice de kamer verlaten, of Elshout zei:

„Nu, Greet, 'k moet zeggen, dat de juffrouw van de zondagsschool me meegevallen is. 'k Heb tot nog toe mijn best gedaan om haar te ontlopen, maar nu ik merk, dat zij aan mijn belangen denkt en me aan een karweitje wil helpen, heb ik er vrede mee, als ik ze in 't vervolg soms weer bij je aantref.”

Intusschen was op „drie-hoog” de bezoeker reeds binnengetreden en had plaats genomen bij het bedje, terwijl zij Jaapjes magere, wasbleeke handje zachtjes streelde.

„Kijk eens, wat ik vandaag voor je meegebracht heb!” sprak zij vriendelijk en ontrolde voorzichtig de plaat, die zij nu aan het voeteneind van zijn bedje met punaises aan den muur bevestigde. Die had ze met dat doel opzettelijk meegenomen van huis. „Nu kun je nog eens goed zien, wat ik je onlangs van den Goeden Herder verteld heb. Zie je wel hoe vriendelijk Hij naar het arme lammetje ziet, dat Hij in Zijn armen draagt? Misschien heeft het zich wel bezeerd, of is het ziek geworden. Nu, zooals deze herder zijn schaapje verzorgt en liefheeft, zooveel — neen, nog veel meer — houdt de Heere Jezus van de kinderen, die Hem liefhebben.

Denk je, dat dat schaapje bang zou zijn, om met zijn herder mee te gaan, al was het ook nog zoo ver? Denk je dat het

bang zal worden, als het donker wordt? Neen, al moest het met zijn herder langs den moeilijksten weg en door den donkersten nacht, dan zou het nog niet bevreesd zijn, maar het zou zich nog wat dichter tegen hem aandrukken en hij zou het beschermen. Er zou niet één booze wolf zijn, die het wagen zou om het schaapje kwaad te doen, want de herder zou hem met zijn staf op de vlucht jagen. . . .

En onderwijl zouden ze àl maar verder gaan, àl maar verder, net zoolang, tot ze eindelijk bij de schaapskooi kwamen, in den warmen stal, bij al de andere schaapjes. . . . Nu, zóó wil de Heere Jezus Jaapje ook verzorgen en liefhebben en bij duizend andere kinderen, duizend. . . . ja, nog wel veel meer in den hemel brengen.

Nu moet je denken, Jaapje, die herder van de plaat, die gaat natuurlijk weer weg en dan komt hij morgen de schapen weer naar buiten brengen en dan is het lammetje misschien nog niet beter. . . . Maar wie eenmaal bij den Heere Jezus in den hemel mag komen, die mag daar altijd, altijd bij Hem blijven. En die is ook niet ziek meer en niet moe, die is meteen beter en die voelt geen pijn meer en geen angst, niets, niets dan geluk en vrede. . . ."

Jaapje zag haar langen tijd aan, met vragenden blik.

„Is er iets, Jaapje?” vroeg juffrouw Alice, „wou je wat vragen?”

„Ja,” zei het kind, „ik dacht. . . .” en hij keek naar de plaat aan den wand boven zijn bedje, „ik dacht. . . . als u mij ook eens zoo in uw armen wou nemen, net zooals de Goede Herder het dat lammetje doet, ziet u, dan zal ik denken aan den Heere Jezus, alsof Hij mij zoo draagt in Zijn armen. Want u bent toch van Hem. . . .”

Juffrouw Alice keek verrast. Zij sloeg behoedzaam haar armen om hem heen en drukte hem zacht tegen zich aan.

„Hoe kom je op die gedachte, mijn jongen?” vroeg zij ge- roerd.

„Omdat Greetje Elshout laatst van u zei, dat u den Heere Jezus zoo liefheeft en juist doet, wat Hij deed, toen Hij nog op aarde was. U gaat toch ook de arme menschen en de zieke kindertjes opzoeken. Maar u kunt ze niet beter maken, wel?”

„Helaas niet, Jaapje! Ik kan alleen af en toe maar eens naar je komen kijken en wat bij je zitten. Maar ik kan wel voor je bidden en dat doe ik ook iederen dag.”

„Wat bidt u dan voor me?”

„Ik vraag aan den Heere Jezus of Hij met Jaapje doen wil, wat het allerbeste voor hem is, hem weer beter maken of hem tot zich in den hemel nemen. Ik bid, of Hij je vergeven wil, alles wat je zondigs en verkeerds hebt gedaan en je in genade wil aannemen tot Zijn eigen kind.”

„Net als Greetje zegt. Die bidt ook wel eens met mij. Maar je kunt den Heere Jezus nooit zien. Ik wou Hem zien. Maar Hij zou hier niet willen komen, dunkt u wel, juffrouw? Wij zijn zoo arm, dat het zeker bij ons niet goed genoeg zou zijn voor Hem. Soms moet ik wel eens denken aan stoute en leelijke dingen, die ik gedaan heb, en dat ik niet aardig ben geweest voor de anderen en voor moeder. Dan zou ik niet graag willen, dat Hij hier kwam.”

„Zullen we Hem vragen, of Hij je al die zonden vergeven wil en of Hij je toch in liefde wil aanzien?”

Het was maar een kort, eenvoudig gebed, dat juffrouw Alice uitsprak, maar dat door Jaapje met eerbied en kinderlijke vroomheid werd meegebeden met zulk een vast vertrouwen, dat Gods engelen er zich over moeten hebben verheugd.

Toen hij zijn oogen weer opende, rustte zijn blik weer op de plaat van den Goeden Herder, even maar, want het bezoek scheen hem toch vermoeid te hebben. Voorzichtig vlijde juffrouw Alice zijn hoofdje op het kussen neer en beschouwde nog een oogenblik het wasbleek, doorschijnend gezichtje, die gesloten, diepliggende oogen, die vermoeide trekken, waarop de dood zijn merkteeken reeds scheen te hebben gedrukt. Toen zij zich omkeerde om behoedzaam het vertrek te verlaten, zag zij vrouw Peters staan, die uit haar keuken binnen was gekomen en stil, aandachtig had toegezien. Met tranen in de oogen greep zij juffrouw Alice's hand, maar vond geen woorden om haar gevoelens uit te spreken. De beide vrouwen wisselden slechts een zwijgenden handdruk, maar al bleven de woorden achterwege, haar harten hadden elkaar verstaan.

HOOFDSTUK XIII.

LICHTSTRALEN.

Den volgenden morgen, precies op het afgesproken uur, belde Elshout aan het huis op de gracht. Hij had zich netjes opgeknaapt en dat deed hem weer even denken aan vroeger, aan den goeden tijd, toen hij nog geregeld werk had en het de roem van zijn vrouw was, hem altijd knap en fatsoenlijk voor den dag te laten komen. Hoe ver scheen die tijd al achter hem te liggen!

Juffrouw Alice deed hem zelf open en nam hem meteen maar mee naar een bovenkamer, waar eenige meubelen, die sinds lang niet gebruikt waren, stonden opgeborgen. Zij wees hem een paar ouderwetsche armstoelen aan, waarvan het bekleedsel verschoten was en de veeren in niet al te besten staat meer verkeerden.

Elshout had van zijn gewezen patroon stalen op zicht meegekregen. De man had er zijn leedwezen over te kennen gegeven, dat hij zijn ouden knecht nog steeds niet van dienst had kunnen zijn, maar hernieuwde zijn belofte om hem voort te helpen, wanneer hij daartoe in de gelegenheid mocht komen. Hij had hem bij het heengaan een gulden in de hand gedrukt, waarmee Elshout natuurlijk wel zeer ingenomen was, maar veel blijder was hij, eenig werk in 't vooruitzicht te hebben, waarmee hij een behoorlijk loon zelf verdienen kon.

„'t Zal wel het beste wezen, dat u dat werkje maar hier aan huis opknaapt,” zei juffrouw Van Edelsheim, „de stoelen zijn groot en onhandig en mij dunkt, dat u hier beter de ruimte hebt dan thuis.”

Er werd nu uitgezocht en gemeten en nadat Elshout in de Keuken was genoodigd, waar hem een kop koffie en een goed met vleesch belegde boterham wachtte, vertrok hij weer om de stof te gaan koopen, die hij noodig zou hebben.

Bij zijn terugkomst ging hij terstond aan 't werk. Hij voelde zich blij gestemd, toen hij zijn zak met gereedschap weer opende en die oude dingen, waarmee hij zooveel jaren zijn

brood had verdiend, weer hanteeren mocht en hij kon niet nalaten ze met welgevallen te streelen. Ze riepen vele goede herinneringen in hem wakker.

Terwijl hij daar in zijn eentje zoo zachtjes fluitend aan het werk was, dacht hij aan zijn blinde Greetje, die thuis altijd zoo ijverig bezig was om iets te verdienen en bij die gedachte kwam er een gevoel van schaamte in hem op, dat hij zoo vaak zijn tijd met leegloopen bij de straat, ja zelfs in de herberg doorbracht.

En dan Nolda, de oudste! Zij mocht dan dikwijls humeurig zijn en bits uit den hoek komen, heel erg soms, maar dat had toch wel degelijk zijn oorzaak. Het moest ook wel zijn om moedeloos te worden voor zoo'n meisje, ja, hij zag dat nu zelf wel een beetje in, om op haar leeftijd bijna alleen de gelidelijke zorgen van het gezin te dragen, terwijl ze toch ook dag aan dag hard voort moest op de fabriek.

Nu, 't zou anders met hem worden! Hij zou weer meer zijn best gaan doen en niet meer gehoor geven aan kameraden, die hem wel steeds meer ontevreden maakten met zijn lot, doch hem ook al niet verder brachten. Zelf liever lui dan moe, was er hun in den grond der zaak niet veel aan gelegen of hij werk had of niet.

't Was net, alsof die spreuk daar aan den wand, er voor hem was neergehangen: „Bid en werk!” Maar 't was een oud ding, dat zag hij zoo wel, verschoten en verbleekt. Merkwaardig, dat juist vanmorgen zijn oog op die woorden moest vallen! Ach! Werken wilde hij wel, maar het bidden had hij lang verleerd! Bidden! Ja, dat had zijn vrouw gedaan en hij was er van overtuigd, dat Greetje ook bad, die stakkerd! Hoe kon dat kind nog zoo blijmoedig en opgeruimd zijn, niettegenstaande haar blindheid! Soms lag er een lichtglans over heel haar gezichtje, nooit was ze norsch zooals Nolda, altijd vriendelijk! Zij deed, wat daar op die wandspreuk stond: bidden en werken.

Zoo overlegde hij bij zichzelf, terwijl hij de oude bekleding van den stoel, waaraan hij bezig was, losmaakte. Hij begon er eenig begrip van te krijgen, dat de beste weg om aan werk te komen zeker niet was zijn heil te zoeken bij zijn kameraden, die hem meest slecht van raad dienden. Wat dan? Bidden? Hij?

Al zou hij het gedaan hebben, wat zou God zich om hem bekommeren? God zou zich niet aan hem gelegen laten liggen, aan hem, die niet naar God of Zijn gebod gevraagd had.

Dat hij nu voor eenige dagen althans werk gekregen had, zou dat dan misschien een antwoord van God zijn op het gebed van zijn kind, van Greetje? Ze had hem dikwijls gezegd, als hij moedeloos of ontevreden was: „U moet den moed niet opgeven, vader. God is machtig om ons te helpen en ik bid er Hem iederen dag om.” Was het, doordat hij telkens weer aan Greetje moest denken, of was het enkel, doordat hij een lang gekoesterden wensch gekregen had? Hij wist het niet, maar het scheen wel, alsof er vandaag lichtstralen vielen in zijn duister en somber bestaan van allen dag en alsof de hoop, die hij al lang meende geheel opgegeven te hebben, stil in hem begon te herleven.

HOOFDSTUK XIV.

OVERWONNEN BEZWAREN.

Met Jaapje Peters ging het merkbaar achteruit, de nog overgebleven krachten minderden zienderoogen.

Grootere tegenstelling scheen wel niet denkbaar dan tusschen dat uitgeteerde lichaampje, die sombere achterkamer, die stemming bij de omstanders, die elken dag meer hun hoop zagen beschaamd en in zooveel onrustbarende verschijnselen niet anders meer konden zien kan de langzame, maar zekere nadering van den dood — en de lachende, gouden zon daarbuiten, die de boomen langs de grachten en bloem en plant in de parken in vollen lentedos getooverd had.

Kinderen uit de buurt hadden hem de eerste voorjaarsbloemen gebracht, die zij op hun vrijen Zaterdagmiddag op de weiden aan den buitenkant van de stad geplukt hadden. Zijn moeder had ze gezet op het tafeltje bij zijn bed en had hem

moeten vertellen van de lachende weiden en de jubelende vogels, van meiklokjes en boterbloemen.

De natuur daarbuiten was voor Jaapje altijd iets wonder-schoons geweest, waarvan het bleeke, ziekelijke stadskind maar ach, zoo weinig had gezien! De enkele keeren, dat hij met zijn moeder en de andere kinderen op een mooien Zondagmiddag een wandelingetje gemaakt had naar buiten, terwijl vader thuis een dutje deed, was het hem geweest, alsof hij even een blik mocht slaan in een onbekende wereld, een wereld vol zonneschijn en schoonheid. Hoe hoog en wijd welfde zich de blauwe lucht boven de weiden, hoe zong en jubelde het alles! Hoe ruim haalde hij adem in dit frissche, blijde zomerland! Maar dan was al spoedig daarop weer gevolgd de terugkeer naar de sombere stad, met zijn berookte hooge huizen en de benauwde atmosfeer van de ongezonde, gore straat. . . .

Hij dacht aan die zonnige wereld daarbuiten, nu hij daar stil en hulpeloos in zijn bedje lag en zijn blik liet rusten op de bloemen bij zijn bed en vroeg zich mijmerend af, hoe schoon het toch wel in den hemel mocht zijn. . . . schooner nog dan in het paradijs, had juffrouw Alice gezegd. . . .

Greetje ontving ook haar deel van de vroege voorjaarsbloemen. Die had Hans haar gebracht. In een oud vaasje, dat hij van zijn moeder gekregen had, had hij ze bij haar neergezet, vlak onder haar bereik, zoodat zij den geur kon gemieten. En zij had hem gevraagd, terwijl haar vingers de verschillende bloemen voorzichtig betastten, om haar de namen en de kleuren er van te zeggen. En eens op een Zondagmiddag had hij van zijn ouders vergunning verkregen om met de broertjes en zusjes en Greetje een eindje te gaan wandelen in het park, na afloop van de zondagsschool. Dat was voor het blinde meisje zulk een feest geweest, dat deze wandeling nog door vele andere gevolgd was.

Het begon Elshout nu toch op te vallen, dat anderen zijn kind zooveel meer aandacht schonken dan hij deed en bij die gedachte begon zijn geweten te spreken. En toen op zekeren Zondagmiddag de kinderen weer zouden gaan wandelen, was

Elshout hen bij den uitgang der zondagsschool gaan opwachten en was meegegaan, wat op Greetjes gezicht een blos van blijde verrassing had getooverd.

Sinds dien eersten keer gebeurde het een enkelen keer wel eens meer, dat hij Greetje meenam op een wandeling buiten de stad, waarbij zij volop genoot, voor zoover het arme, blinde kind daartoe in staat was, van de frissche buitenlucht en den warmen zonneshijn.

Juffrouw Alice was zeer tevreden geweest over Elshout's werk en ze had hem bij eenige van haar kennissen aanbevolen, zoodat het bij dat eene karweitje niet gebleven was. Hij werkte in zulke gevallen steeds bij de menschen aan huis, waar hem dan meestal in de keuken brood en koffie werd verschaft en was zijn werk gedaan, dan smaakte hij de voldoening met zijn verdienste het zijne in de kosten der huishouding bij te kunnen dragen.

Dit maakte tevens, dat Nolda's stemming er wat op verbeterde. Het was nu geen regel meer, dat vader des avonds de deur uitliep. Meestal bleef hij thuis en zat aan tafel wat voor te lezen uit de krant, wat iets gezelligs gaf, iets, dat eenigszins denken deed aan den ouden tijd, aan die atmosfeer van huiselijkheid en saamhoorigheid, die Greetje zich nog van heel, heel vroeger herinnerde. Nolda scheen nu ook minder behoefte te hebben om haar afleiding buitenshuis te zoeken en bleef menigmaal den heelen avond zitten naaien, terwijl Greetje breide.

Juffrouw Alice genoot in stilte. Zij bemerkte aan Greetje wel, hoeveel opgewekter deze was en vernam daarvan al spoedig de reden. Zij zou blijven doen, wat zij kon voor het gezin. Nolda had zij tot nog toe nog nimmer ontmoet, daar deze op den dag altijd op de fabriek was en juffrouw Alice des avonds niet dan bij hooge uitzondering van huis ging. Dan hield zij altijd haar broeder gezelschap.

In de heele buurt werd de zondagsschooljuffrouw langzamerhand een bekende en geziene figuur. Men was er aan gewoon haar door de straat te zien komen en nu bij dezen, dan weer bij dien binnen te loopen. Waar zorg en moeite was, ziekte of zwaarigheid, zag men verlangend naar haar komst uit. Zoo

werd zij de raadgeefster en de vertrouwde in menig gezin.

Menigmaal maakte zij in het voorbijgaan een praatje bij de Flinting's. Zij had er sinds haar eerste gesprek herhaaldelijk op aangestuurd, dat zij eens naar de kerk zouden gaan, maar daartoe waren de overigens brave en vriendelijke menschen niet te bewegen geweest.

De bezwaren, die zij daartegen opperden, kwamen altijd weer op hetzelfde neer: wat moesten zij in de kerk doen? Flinting zelf was er zeker van, dat hij onder de preek in slaap zou vallen. 't Was niet van hem te vergen, vond hij, daar stil te zitten luisteren. En wat zijn vrouw betrof, de juffrouw kon toch wel begrijpen, dat haar gedachten toch bij haar gezin zouden zijn! Was hun oudste nu nog een meisje geweest, aan wie de huiselijke zorgen overgedragen konden worden voor een paar uur, dan was het nog een ander geval. Maar juffrouw Flinting wist zeker, dat de boel in 't honderd zou loopen, als zij en haar man niet thuis waren. Wat kon er in zoo'n paar uur immers niet gebeuren! Haar heele huis kon met winkel en al afbranden in den tijd, dat zij met de handen in den schoot zat te luisteren of psalmen te zingen.

Neen, neen. Ze wilde graag die goede dame in alles believen, maar van kerkgaan, daarvan kon niets komen.

Een volgenden keer, had juffrouw Alice voorgesteld, dat vader en moeder dan om beurten zouden gaan. Dicht in de buurt was een kerkgebouw, waar des avonds godsdienst-oefening werd gehouden. Dat zou toch zeker geen bezwaar zijn. Zij hadden dan beiden eerst hun middagslaapje gedaan, terwijl de kinderen naar de zondagsschool waren en zouden dus frisch en helder van geest zijn onder de preek.

Moeder Flinting beloofde, dit plan in bedenking te zullen nemen en er met haar man over te spreken. En het eind was, dat deze er in toestemde. Hijzelf zou dan maar beginnen, met den avonddienst bij te wonen, terwijl zijn vrouw thuisbleef en de kinderen naar bed hielp. De oudste jongens mochten om de beurt mee. Den volgenden keer kon dan zijn vrouw gaan en zou hij alles wel zien te regelen. Hij had zich in dagen van ziekte, als moeder niet kon, wel eens meer met huishoudelijke zaken bemoeid en toen was 't toch ook goed gegaan.

En dan, als hij er goed over nadacht, moest hij erkennen, dat 't toch ook wel fatsoenlijk stond, als je des Zondags een keer naar de kerk ging. Deze laatste overweging was wel een bijkomstige, maar deed hem dan toch ten slotte besluiten om aan juffrouw Van Edelsheim's aandringen gehoor te geven.

Als er één schaaap over de brug is, dacht juffrouw Alice, volgen er meer. Zij wist wel, dat de menschen met een kerkgang, vooral als het zóó weinig een zaak van het hart was, hun zaligheid niet konden verwerven. Maar zij wist toch ook, dat God wil, dat men de middelen aangrijpt, waardoor het Hem behaagt om arme zondaren met het Evangelie der zaligheid bekend te maken en dat Hij machtig is om in hun hart begeerten te wekken naar betere dingen dan de aardsche.

En daarom was er dankbaarheid in haar hart, toen zij huiswaarts keerde en bad zij in stilte, dat God Zijn zegen wilde geven op haar zwakke poging om de zielen dezer menschen te winnen voor Hem.

HOOFDSTUK XV.

OVERGENOMEN.

't Was een heerlijke lenteavond.

In haar ruime tuinkamer, die op het terras achter het huis uitkwam, zat juffrouw Alice achter het theeblad en schonk thee voor haar broer en zichzelf.

De heer Van Edelsheim zat te lezen in de courant, verdiept in de laatste beursberichten en rookte zijn sigaar. Zijn zuster had haar naaiwerk, waaraan zij bezig was, een oogenblik laten rusten en genoot van de stille, vredige stemming, die in de kamer heerschte. Het was zoo stil in huis! Betje, de dienstbode, had haar uitgaansavond en ook het dagmeisje was naar huis.

Reeds begon de duisternis te vallen. Juffrouw Alice stond op en maakte licht. Juist nam zij haar naaiwerk weer op, toen er aan de voordeur werd gescheeld.

„Wie kan dat zijn?” vroeg zij verwonderd. „Verwacht jij bezoek, misschien?”

Neen, de heer Van Edelsheim was op dit uur niemand wachtende. Hij stond op en vouwde de krant dicht. Daarop ging hij naar de voordeur, van waar hij weldra met den bezoeker terugkwam.

Het was Hans Flinting, wiens anders zoo vroolijk jongensgezicht thans een ongewone, sombere uitdrukking had.

„Wel, Hans!” zei juffrouw Alice verwonderd, „wat is er? Er is thuis toch niets bijzonders gebeurd? Toch geen narigheid?”

„Niet bij ons, juffrouw, maar compliment van moeder en zij laat u zeggen, dat Jaapje Peters heel erg is sedert een paar uur. Vrouw Peters moet al maar huilen en weet niet, wat ze moet beginnen. Daarom heeft moeder mij maar naar u toegestuurd om het te zeggen.”

Juffrouw Alice keek haar broer vragend aan.

„Mij dunkt,” zei deze, „dat je er maar even heen moest gaan. Wil ik even met je meegaan soms?”

„Neen, doe dat maar niet, Harold. Je bent moe van je werk en hebt rust noodig.”

„Nu, dan zal ik even een taxi voor je bestellen.”

Hij telefoneerde en eenige minuten later reed reeds een taxi voor de deur.

Inmiddels was Alice zich gereed gaan maken.

„Nu, Hans,” zei zij, toen zij weer binnentrad, „stap maar in, mijn jongen. We zullen er spoedig zijn.”

Juffrouw Flinting stond met haar man reeds uit te kijken. Zij verwachtten wel, dat hun boodschap niet zonder gevolg zou blijven. En ja, daar reed de auto hun straat reeds in. Zij was eenige oogenblikken te voren nog even bij het zieke kind geweest, dat het naar haar gedachten wel niet lang meer maken zou. De dokter, die in den vooravond nog eens was komen kijken, had ook gezegd, dat Jaapje misschien den nacht niet meer zou halen. De broertjes en zusjes hadden schreiend en snikkend afscheid van hem genomen en waren nu bij de bureu, opdat het in de ziekenkamer zoo rustig en stil zou zijn, als maar mogelijk was. Daar zaten, ieder aan een kant van het

bedje, de bedroefde ouders en wachtten in stomme smart op het onvermijdelijke, dat komen ging.

Toen juffrouw Alice behoedzaam de kamerdeur opende en in alle stilte binnentrad, wendde het stervende kind moeizaam het hoofdje om op zijn kussen en zag haar aan. Hij scheen haar te herkennen, want een zwakke glimlach trok over zijn gezichtje en hij stak met kennelijke inspanning zijn mager armpje naar haar uit.

„Ik.... wil....,” hijgde hij en zijn oogen richtten zich op de plaat boven zijn bedje, „zoo.... als het lammetje....”

Toen begreep juffrouw Alice.

„Moet ik Jaapje in mijn armen nemen?” vroeg ze zacht.

„Ja, ja.... tot.... Hij.... de Goede.... Herder.... mij.... naar den hemel....”

Moeder Peters maakte schreiend plaats voor de bezoeker, die haar beide armen voorzichtig, zoo teer als was zij zelve de moeder geweest, om het stervende kind heen boog en hem zacht, in een laatste koestering, tegen zich aandrukte en wachtte, wachtte op den Goeden Herder, die het moede lam van haar zou overnemen om het in Zijn ontfermende armen naar de hemelsche schaapskooi heen te dragen, waar geen ziekte of smart het meer kwellen zou.

Een zachte glans van vreugde overtoog het bleeke gezichtje, waarop het doodszweet parelde en zacht, heel zacht, met een vredigen glimlach om den kleinen mond, werd Jaapje overgenomen door de armen van den Goeden Herder.

HOOFDSTUK XVI.

EEN ONVERWACHTE ONTMOETING.

Met betraande oogen vlijde juffrouw Alice het gestorven ventje op zijn bedje neer, sloot de gebroken oogjes en vouwde de uitgeteerde handjes samen.

Toen wendde zij zich tot de schreiende moeder en legde haar de hand op den schouder.

„Uw lieveling is voor eeuwig geborgen,” sprak zij zacht en meewarig. „U kondt hem aan geen betere handen toevertrouwen dan aan die van den Heiland,” en zij wees naar de plaat, waarop de oogen van haar kind zoo menigmaal met verlangenden blik hadden gerust.

„Ja, ik weet het wel, juffrouw,” snikte vrouw Peters, „Jaapje heeft het zoo dikwijls gezegd, den laatsten tijd, dat hij naar den hemel wilde. . . . Maar ach! ik zal hem zoo missen! Ik had hem toch zoo lief, meer nog haast dan de anderen, omdat hij altijd zwak en ziek was en mijn hulp zoo noodig had.”

„Ik weet het,” zei juffrouw Alice begrijpend, „maar laat het u troosten, dat de Heiland Jaapje nu tot Zich genomen heeft uit zijn lijden en zijn smart. U kunt er u toch immers ook in verblijden, dat hij nu in de hemelsche gelukzaligheid is, nietwaar? U moet denzelfden weg zoeken te gaan, waarop Jaapje u is voorgegaan.”

„Hoe kan ik dat?” snikte zij hoofdschuddend.

„Door u tot den Heere Jezus te wenden, die gezegd heeft: Ik ben de weg. U moet in uw groot verdriet de toevlucht nemen tot Hem.”

Juffrouw Alice sprak nog eenige troostwoorden, ook tot den vader, die in somber stilzwijgen voor zich uit staarde en nam toen hartelijk afscheid, met het voornemen om deze ouders spoedig nog eens te bezoeken.

Daarop ging zij de trap af naar de kamer van de Elshout's. Greetje was eenige oogenblikken vóór haar komst nog bij Jaapje geweest. Zij had aan alles ook wel begrepen, dat dit het afscheid zou zijn. Met zijn handje in haar hand had hij naar haar geluisterd, terwijl zij sprak van den heerlijken hemel, waar hij nu weldra zijn zou. En ze had zacht voor hem gezongen het lied, dat zij onlangs op de zondagsschool geleerd had en waar hij zoo veel van hield:

„In den hemel is het schoon,
Waar men juicht op blijden toon,
Met een altijd vroolijk harte,

Vrij van alle pijn en smarte,
Waar men juicht voor 's Heeren troon....
In den hemel is het schoon.

Lieve Jezus! Gij alleen
Brengt ons naar den hemel heen,
Want vergiffenis van zonden
Wordt slechts in Uw bloed gevonden,
Ware vreugd en zaligheên
Schenkt Gij, Jezus, Gij alleen!"

Zij was bij hem gebleven, totdat het geluid van de naderende auto haar het bezoek van juffrouw Alice had aangekondigd. Toen had zij zich bescheiden teruggetrokken en was weer naar beneden gegaan.

Nu zat zij bij de tafel, wel verwachgend, dat juffrouw Alice haar deur niet zou voorbijgaan. Elshout was op dit oogenblik niet thuis, maar Nolda zat bij haar, luisterend naar de zachte voetstappen boven haar hoofd. Op haar zachte kloppen opende Nolda de deur voor de bezoeker en noodigde zij deze een oogenblik binnen te komen. Het anders zoo koude en ongevoelige meisje, was nu toch ook onder den indruk van Jaapjes sterven. Zwijgend zette zij voor de bezoeker een stoel bij de tafel.

„Nolda, nietwaar?" zei juffrouw Alice met een vriendelijken hoofdknik. „Ik ben blij, je eens aan te treffen." En daarop ging zij voort, zich tot Greetje wendend:

„Onze kleine Jaapje is heengegaan."

Gretha begon zacht te schreien. Juffrouw Alice liet haar stil begaan en zei troostend:

„We hopen hem eenmaal weer te zien in een andere gedaante, dan waarin wij hem hier gekend hebben. Laten wij dankbaar zijn, dat hij nu daarboven leven mag in eeuwige gelukzaligheid en zonder pijn of smart, dankbaar ook, dat God jou en mij heeft willen gebruiken om hem tot den Heiland te brengen."

Greetje voelde een groote leegte in haar hart, bij de gedachte, dat zij nu niet meer de trap zou opgaan, die naar Jaap-

jes ziekenvertrek leidde. Het was voor haar zulk een stil genot geweest om daar af en toe een uurtje aan zijn bedje te zitten breien en met hem te praten. Hoe vreemd zou het zijn, als die aangename taak niet meer voor haar bestond.

„Heb je hem ook wel eens bezocht? Zeker wel?” vroeg juffrouw Alice aan Nolda.

„Ik had daar niet veel gelegenheid voor,” antwoordde deze met een bios. „Ik ben den heelen dag aan 't werk op de fabriek en 's avonds, och, dan kwam ik er niet meer toe. Ik denk dat hij dan sliep. Bovendien, als je overdag druk in 't werk zit, is het toch ook niet te verwachten, dat je 's avonds je nog veel met anderen bezighoudt. Ik heb al werk genoeg om hier voor ons den kost te verdienen. Dat reken ik mijn plicht en daarin kom ik niet te kort.”

„Het is zeker heel goed, dat je dien plicht zoo trouw vervult, Nolda, want zoo mag ik je zeker wel noemen, niet-waar? — maar er is niets heerlijker op de wereld dan om naast die plichten, die God ons in de eerste plaats aanwijst, ook nog aan anderen te denken uit vrijwillige keus. Zulke gelegenheden om voor onzen naaste iets te zijn en te doen, worden aan ieder mensch op zijn weg gegeven, wanneer hij er oog voor wil hebben.

Er is een uiterlijke en een innerlijke levensroeping, en deze laatste is de drang om iets voor anderen te mógen doen, niet omdat het móet, maar om daarin Hem te volgen, die alles voor ons deed, die Zichzelf voor ons heeft overgegeven in den dood.

Ik begrijp heel goed, dat je van den morgen tot den avond in beslag wordt genomen door je werk en ook, dat het niet meevalt om de voornaamste kostwinster te zijn van het gezin. Maar je zoudt zooveel gelukkiger en blijmoediger leven, wanneer je anderen iets gaf, niet in de eerste plaats van hetgeen je hebt, maar van wat je bent. Onze Goddelijke Meester heeft ons dat gebod gegeven.”

Toen juffrouw Alice weer was heengegaan na vriendelijk afscheid genomen te hebben, was Nolda stiller en nadenkender dan gewoonlijk. Plotseling begon ze:

„Nu, die dame heeft gemakkelijk praten. Zij behoeft er niet alle dagen op uit om, zooals ik, haar brood te verdienen. Anders

Ik ben den heelen dag aan 't werk op de fabriek.... blz. 64

zou zij heusch zooveel tijd niet overhouden voor al die bezoeken! Wie weet, als ik ook eens zoo'n leventje had, dat ik doen en laten kon, wat ik wou, wie weet, of ik het dan misschien ook niet mooi zou vinden om zoo te doen en te praten. Wat zeg jij, Greet?"

„Wat ik zeg?" zei het blinde meisje zacht, maar met nadruk. „Wel, ik denk, dat het verschil hierin zou bestaan, dat juffrouw Alice het alles doet uit liefde tot den Heere Jezus. Als je Hem kende, Nolda! dan zou je ook verstaan, dat die liefde alleen de volle waarde geeft aan zulke daden. Net zooals er in het versje staat:

Grijp toch de kansen, door God u gegeven!
Kort is uw zijn hier, de tijd snelt daarheen!
Wat toch blijft over, o zeg, van dit leven?
De arbeid der liefde, gedaan om u heen.
Niets is hier blijvend, niets is hier blijvend,
Alles verandert, zal eenmaal vergaan —
Maar wat gedaan werd uit liefde tot Jezus,
Dat houdt zijn waarde en zal blijvend bestaan."

„Ik heb geen tijd voor al die dingen," zei Nolda norsch. „'k Zou wel eens willen weten, waar ik zulke liefdewerken moest gaan doen!"

Dat daartoe in haar onmiddellijke nabijheid zulk een schoone gelegenheid was, dat zij haar blinde zusje zooveel meer liefde kon betoonen, dan zij deed — dat kwam niet in haar op. Greetje, ach, zij voelde het wel, al zeide zij het niet. Zij was al in stilte verheugd over de ontmoeting van juffrouw Alice met Nolda en hoopte vurig, dat daarop nog menige andere ontmoeting zou mogen volgen.

HOOFDSTUK XVII.

NAAR DE GROENE WEIDEN EN DE BLAUWE LUCHTEN.

Jaapje werd begraven.

Zijn ouders waren arm en konden de uitgaven van 'n „eigen” begrafenis niet bekostigen. En toch, het stuitte hun tegen de borst, dat hun kind „van de stad begraven” zou worden.

De bureu hadden 't er ook over gehad en waren er mee be- gaan. Menigeen dacht aan zijn eigen kinderen, die zij toch ook niet gaarne „van den arme” zouden zien begraven worden, als het ongeluk hun mocht treffen.

In den groentenwinkel van juffrouw Flinting was deze aan- gelegenheid het onderwerp van veel gesprekken geweest en daar de brave, hartelijke vrouw nogal wat invloed en gezag had in heel de buurt, had men naar haar voorstel met instem- ming geluisterd: Jaapje moest een eerlijke begrafenis hebben. „Denk maar eens in, dat het je eigen kind was!” Met dat argu- ment had zij een ieder ten slotte voor haar plan gewonnen, waarvan zij de uitvoering terstond ter hand nam. Niet alleen zette zij op haar toonbank een kom, waarin iedere klant zijn bijdrage kon storten, maar zij toog er des avonds na winkel- sluiting op uit om geld in te zamelen voor het goede doel.

Toch zou het te bezien gestaan hebben, of zij wel ooit haar plan had verwezenlijkt gezien, als niet juffrouw Alice er van gehoord had. Zij liet zich voorrekenen, wat er was en hoeveel er zijn moest en toen zij heenging, was het volle bedrag bijeen.

Het zou een „effectief nette” begrafenis worden, zei moeder Flinting.

Juffrouw Alice was met den wijkpredikant, die Jaapje ook mog eens had bezocht in het laatst van zijn ziekte, naar het kerkhof gekomen. Hans en Jan Flinting waren daar ook en hun vader vervulde zijn „burenplicht” door Peters op den droevigen tocht te vergezellen in de koets. Het was wel moeilijk geweest voor hem om zijn klanten zooveel vroeger dan ge-

woonlijk van groenten te bedienen, en het zou wel laat in den namiddag zijn, eer hij van zijn late klanten terugkwam. Maar hij had gemeend, zich aan dezen vriendenplicht niet te mogen onttrekken. Zijn vrouw had den winkel zoolang gesloten en hield moeder Peters gezelschap.

De geheele buurt was uitgelopen om den kleinen, droeven stoet te zien vertrekken van het sterfhuis en het was opvallend, hoezeer men met de bedroefde ouders meeleeft. De menschen uit „de straat” vormden als 't ware een gemeenschap. Allen moesten hard werken voor hun dagelijksch brood en dat gaf een zekeren band, waarvan men het bestaan het duidelijkst gewaar werd in tijden van groote blijdschap of, zooals thans, van diepe droefheid.

Toen de lijkstoet het kerkhof bereikt had en de kleine kist uit de koets gedragen werd over de kerkhofpaden naar den versch gedolven grafkuil, kon Jan Flinting niet nalaten zijn broertje toe te fluisteren:

„Nu gaat hij toch over „de groene velden” met „de blauwe luchten”, je weet wel, zooals in het versje staat, dat hij zoo mooi vond. Maar hij kan er nu niets meer van zien, die arme Jaapje.”

„Hij is nu in den hemel, Jan, en daar is het veel, veel beter en mooier dan hier. . . .”

Zoo fluisterden de jongens, terwijl de kleine stoet een kring vormde om het graf en allen toezagen, hoe de kist langzaam in den kuil werd neergelaten en aan den schoot der aarde toevertrouwd. De predikant trad daarop naar voren en sprak een kort woord tot de familie en de vrienden.

„Ik ben de Opstanding en het Leven. Die in Mij gelooft, zal leven, al ware hij ook gestorven,” zoo besloot hij.

Er werd een psalmvers gezongen en men keerde terug naar huis.

In het sterfhuis, waar Greetje bij Jaapjes moeder was achtergebleven, volgden beider gedachten den stoet op zijn weg naar het kerkhof. Greetje troostte de schreiende moeder, zoo goed zij dit vermocht en wist geen beter woorden te vinden dan enkele verzen uit den Bijbel. Zij had die beloften en troostwoorden, zoo vaak zij ze had hooren voorlezen door juffrouw

Alice, langzamerhand van buiten geleerd. En die woorden waren als balsem voor het gewonde moederhart.

Greetje sprak haar ook van den heerlijken hemel, waar alles licht en zonnenschijn is en heerlijkheid. Neen, vrouw Peters verlangde nu haar kleine Jaapje niet terug en zei, misschien ook gedachtig aan al de beslommeringen van haar dagelijksch bestaan:

„Ik zou daar ook wel willen zijn. Als ik maar wist, hoe er te komen! De juffrouw van de zondagsschool zei wel dat de Heere Jezus de Weg is, en dat ik tot Hem moest gaan, maar hoe kan ik dat? Hij is zoo ver, zoo ver. . . .”

„Neen, zeg dat niet,” zei Greetje, „want als u tot Hem bidt, zult u gevoelen, dat Hij niet ver is, maar heel nabij. En Hij heeft ons beloofd: „Ik zal u niet begeven en Ik zal u niet verlaten.” Maar u moet Hem vragen om vergeving van uw zonden. Er kan geen zaligheid voor ons zijn, als onze zondenschuld ons niet kwijtgescholden is. „Want vergiffenis van zonden wordt slechts in Zijn Bloed gevonden,” staat er in het versje, waar Jaapje zooveel van hield.”

„Ik hoop maar,” zei vrouw Peters, „dat, al is Jaapje nu niet meer hier, jij toch nog dikwijls hier zult komen. Vroeger kwam je alleen voor hem en je hebt hem zooveel verteld, waarnaar ik dikwijls luisterde, als ik in de keuken aan de wasch stond of aardappelen schilde. En wij kunnen dan, als je af en toe wilt blijven komen, nog eens samen spreken over hem en ook over al die dingen, waarvan ik nog zoo weinig weet, al geloof ik, dat ik er vooral in de laatste dagen wel iets meer van heb leeren verstaan. Ik moet telkens weer denken aan wat Jaapje zoo vaak tegen me zei in zijn ziekte. „Moeder,” zei hij dan, „u zult toch ook komen? Ik zal op u wachten bij de hemelpoort net zoolang, tot ik u zie komen.” Als ik aan hem denk, zie ik hem al maar wachten, mijn lieveling,” en met een punt van haar zondagschen boezelaar wischte zij haar betraande oogen af.

„Ja, denk daar maar aan, juffrouw Peters,” zei Greetje, „en volg denzelfden weg, waarop Jaapje is voorgegaan en dien wij allen moeten gaan, den eenigen weg, die naar den hemel leidt.”

HOOFDSTUK XVIII.

DONKERE SCHADUWEN.

Hoe goed het aanvankelijk met Elshout ging, nu hij af en toe weer werk had, er volgde ten slotte een kentering.

Juffrouw Alice had hem, ofschoon zij er haar uiterste best voor gedaan had, geen vast werk kunnen verschaffen en zoo begon langzamerhand het gesukkel opnieuw. Wel bezorgde zij hem nu en dan anderen arbeid dan de stoffeerderij, maar dat liep ook weer af.

Zij sprak er met haar broeder over en deze beloofde naar een baantje voor den man uit te zullen zien; mogelijk kwam er hier of daar iets voor hem open, al was het maar als quitantieloper of iets dergelijks. Doch zulk een gelegenheid had zich nog steeds niet voorgedaan.

Juffrouw Alice's verwachting, dat Elshout, nu hij eenmaal weer op het goede pad gekomen was, daarop wel zou blijven voortgaan en niet spoedig weer tot zijn oude gewoonten van zwerven en lanterfantten en drinken terug zou keeren, scheen aanvankelijk wel verwezenlijkt te zullen worden. Hij bleef den eersten tijd, als het werk ontbrak, thuis en besteedde zijn tijd daar aan allerlei karweitjes, knutselde het een en ander, kookte het eten voor hun drieën en deed de boodschappen, die anders altijd op Nolda bleven wachten.

Maar nadat eenige weken zoo voorbijgegaan waren, begon dit leven hem toch te vervelen. Aan den eenen kant was het de hoop om werk te vinden, maar aan den anderen de begeerte om zijn oude kameraden weer eens te spreken en de tegenzin in het huiselijke werk, die hem er toe brachten om telkens langer van huis te blijven en ten slotte weer geheel in zijn oude levenswijze te vervallen. De vernieuwde kennismaking met zijn oude kennissen en kameraden bracht hem daartoe vanzelf. Dat waren menschen, vond hij, met wie men praten kon. Met wie kon hij dat thuis?

Die gesprekken echter hadden op Elshout een allesbehalve heilzamen invloed. Zoo hij al geen slecht karakter had, zijn

wilskracht en zijn weerstand waren niet in staat om aan die invloeden het hoofd te bieden. Hij gaf gehoor aan de inblazingen van slechte kameraden en liet zich overhalen om weer met hen naar vergaderingen te gaan en ophitsende redevoeringen aan te hooren, die in zijn verbitterd en ontevreden gemoed maar al te veel weerklank vonden, vooral als de drank zijn brein had beneveld.

Onder die oude kameraden was er een, die — zooals men dat noemt — Elshout's kwade geest was. Een paar maal was hij des avonds ook bij Elshout aan huis geweest om hem mee te troonen naar de een of andere vermakelijkheid.

Schoon zij nog maar een kind was en van al die grootemenschengesprekken de helft niet begreep, had Greetje toch een instinctmatigen afkeer in zich voelen opkomen tegen dezen Van der Wal en gevoeld, dat hij op haar vader een noodlottig overwicht bezat, waaraan deze zich niet durfde of wilde onttrekken. Daarom had zij de eerste gelegenheid, die zich daartoe voordeed, aangegrepen om haar vader te waarschuwen:

„Stoor u toch niet aan wat die man zegt, vader! Hij spreekt zoo'n ruwe taal en zegt zulke leelijke dingen. En wat voor voordeel zou hij u kunnen brengen, die man, die zelf werkloos is en niet weet, hoe hij van den eenen dag in den anderen zal komen? Hoe zou hij u van dienst kunnen zijn, daar hij niet eens in staat is om voor zichzelf en zijn gezin te zorgen? Toe, vader! blijf maar bij ons thuis. Al hebben wij het niet breed, wij zouden het toch zoo goed kunnen hebben samen!”

Elshout had zijn dochtertje een oogenblik aandachtig aangezien, getroffen als hij was door de waarheid van haar woorden. Maar dat laatste wilde hij zichzelf en nog minder aan Greetje bekennen. Daarom had hij geantwoord:

„Je meent het goed, Greet. Maar kind, van al die dingen, waarover hij spreekt, heb jij geen verstand. Heusch, je moet je daar niet mee inlaten. Ik weet wel, wat ik doe, hoor en meisjes moeten zich nu eenmaal niet met mannenzaken bemoeien. Ik bemoei me toch immers ook niet met jouw breiwerk? Nu dan, laat mij ook mijn gang gaan. Als Van der Wal weer hier komt, stop jij dan je ooren maar dicht, als je er niet naar luisteren wilt, omdat jij je er aan ergert.”

Greetje zuchtte in stilte. Ach! Had zij maar wat meer invloed op haar vader! Ze had wel aan moeder beloofd om op haar vader te zullen passen, maar zij begon nu eerst te zien, hoe ver die taak boven haar vermogen lag. Het was, alsof de enkele zonnestrallen, die haar pad den laatsten tijd wat hadden verhelderd, plaats gemaakt hadden voor donkere wolken, die haar sombere schaduw op haar levensweg wierpen. Er met juffrouw Alice over spreken? Ze zou bij niemand liever haar hart hebben uitgestort. Maar neen, zij wilde haar vader voor niets ter wereld bij deze dame in een ongunstig daglicht stellen. Ze wilde hem hoog houden tegenover wien ook.

Dus droeg zij haar zwaren last, waarvan het volle gewicht op haar jeugdige schouders drukte, alleen, in alle stilte. Alleen in haar gebed, en dan nog fluisterend, sprak zij er over tot Hem, die den moeden kracht geeft en die machtig is om de donkerste schaduw te doen wijken voor licht en zonnenschijn.

HOOFDSTUK XIX.

DREIGEND GEVAAR.

Het maakte op Nolda blijkbaar niet veel indruk, dat haar vader des avonds weer de deur uitliep. Het begon ook haar al gauw te vervelen om 's avonds thuis te zitten, vooral nu de zomer gekomen was en daarmee de mooie, lange avonden weer aanbraken, waarop je zoo heerlijk genieten kunt na de vermoeiende dagtaak.

Greetje kon immers, als zij dat wilde, wanneer vader en Nolda weg waren, naar boven gaan, naar buurvrouw Peters. Die was immers zoo op haar gezelschap gesteld!

En zoo werd de band al lossers en lossers, die het drietal bijeenhield en leefde weer ieder zijn eigen leven als voorheen.

Juffrouw Alice bezocht Greetje, zoo vaak zij maar kon en wanneer de winkel eens geen breiwerk kon gebruiken, wat

des zomers nogal eens het geval was, dan wisten zij of haar vriendinnen het meisje toch soortgelijk werk te verschaffen. 't Gebeurde ook wel, dat zij Greetje kwam afhalen om haar een plaatsje te geven in haar heerlijken, grooten tuin, waar zij van bloemengeur en vogelengezang kon genieten.

Eerst beperkte zich dat genoegen tot een enkelen dag, maar al spoedig werd er door juffrouw Alice een bepaalde dag in de week voor vastgesteld. Het was voor Gretha een ongekend genot en dagen van te voren kon zij er al met verlangen naar uitzien. Maar altijd, daar zorgde juffrouw Van Edelsheim voor, was zij weer thuisgebracht, vóór het uur, waarop vader weer thuis kon worden verwacht, opdat hij haar niet missen zou, als hij binnenkwam. Wat had Greetje al niet aan haar vriendin eg weldoenster te danken! Nog steeds bezocht zij geregeld de zondagsschool, want Hans Flinting kwam haar trouw iederen Zondag halen en bracht haar na afloop weer naar huis.

De Zondagsche wandeling met haar vader behoorde ook al weer tot het verleden. Naarmate hij in de week zijn dochtertje meer alleen liet, was het, alsof hij steeds meer van haar vervreemde en was zulk een wandeling, die haar zoo gelukkig zou hebben gemaakt, voor hem meer een last dan een genot.

Het was in dezen tijd, dat de heer Van Edelsheim er in slaagde om voor Elshout een betrekking te vinden als bode aan een groot bankkantoor. Toch bracht deze uitkomst, waarnaar zoo lang vergeefs was uitgezien, in het gezin der Elshout's niet die verbetering, die vooral Greetje er van had verwacht. Immers, nu Nolda zag, dat haar vader weer een behoorlijk weekloon verdiende, achtte zij zich gerechtigd om meer dan voorheen uit te geven voor haar kleeding en vermaak en des Zondags maakte zij allerlei tochten en uitstapjes, die zij zich vroeger niet kon veroorloven.

Zij liet Gretha aan de zorg en de belangstelling van anderen over. Greetje meenemen? Dat ging niet, neen, dat was veel te lastig. En die zou er immers toch ook niet veel van genieten, dat blinde kind! Bovendien, die had haar zondagsschool, waar zij zoo graag heenging en ten slotte stelde zij haar geweten

gerust met de gedachte, dat een dag van ontspanning en genot haar toch heusch wel toekwam. Ieder zijn vermaak!

Verdiende Elshout thans meer geld dan in jaren het geval geweest was, hij gaf het ook gemakkelijker uit en al gebeurde het menigmaal, dat hij voor zijn blinde meisje eens een kleinigheid meebracht, 't zij een stukje chocolade of een paar vruchten, toch besteedde hij veel meer voor zichzelf.

Op zekeren namiddag, toen hij van zijn werk naar huis kwam, ontmoette hij op straat Van der Wal. De man liep een eindweegs met Elshout mee en het gesprek liep over alledaagsche dingen.

„Jij verdient tegenwoordig meer dan ik, hè? 'k Wou, dat ik in jouw schoenen stond! Dan kon er nog eens een centje voor een glas bier op overschieten.”

Elshout voelde, waar de ander heen wilde en, bevreesd om door dezen voor gierig te worden aangezien, antwoordde hij:

„'k Gun graag een ouden makker een glaasje bier, dat weet je wel. Dus als je zin hebt. . . .”

Zij waren juist in de nabijheid van een café gekomen en Elshout achtte zich aan zijn fatsoen verplicht om zijn kameraad te trakteren. Toch speet het hem, dat hij Van der Wal was tegengekomen en — al had hij zich voorgenomen voortaan zich van drinken geheel te onthouden — hij wilde toch ook niet voor kinderachtig worden aangezien.

Enmaal binnengetreden gevoelde hij opnieuw zijn zwakheid tegenover den ander en doorflitste hem een oogenblik de gedachte om heen te gaan, vóór hij weer als een verloren man zich in den greep van dien Van der Wal gevoelde. Maar een zekere valsche hoogmoed had hem er van weerhouden zich aan het gevaar te onttrekken. Op den eersten stap behoefde immers nog geen tweede te volgen, als hij niet wildel! Hij was toch flink genoeg, zeker, om straks na het eerste glas heen te gaan!

Arme, flinke man! Het gevaar dreigde erger dan ooit en dat hij de kracht miste om het te ontvluchten, bleek maar al te duidelijk, toen beiden een uur later met onzekeren gang het café verlieten.

HOOFDSTUK XX.

EEN AANGKIJPENDE GEBEURTENIS.

Buiten gekomen liep Van der Wal met Elshout voort, die den weg naar zijn woning insloeg. De man had reeds de berekening gemaakt om met zijn ouden vriend mee naar binnen te gaan. Wie weet, noodigde Elshout hem niet uit om bij hem te blijven eten?

Met angstige spanning luisterde Greetje toe, toen zij beider voetstappen op de trap vernam en het geluid van hun luidruchtige stemmen maakte haar onrust nog grooter. Zij kende die vreemde stem maar al te goed van vroegere bezoeken.

„Heb je de thee klaar, Greet?” vroeg haar vader met een poging om zijn stem zoo gewoon mogelijk te doen klinken.

„Ja, vader, schenk ze zelf maar in. Het suikervasje staat nog in de kast om de vliegen, ziet u?”

„En wat heb je te eten? Heeft vrouw Peters je geholpen om er wat fatsoenlijks van te maken?”

„Die had vandaag de wasch te doen en had het te druk om er veel werk van te maken. De aardappelen zijn wel geschild, maar ze moeten nog gekookt worden. Maar er staat wel een pan rijst met melk op 't petroleumstel. Zoudt u het daar voor vandaag niet mee willen doen? Morgen, heeft vrouw Peters beloofd, zal zij wel voor wat anders zorgen.”

„Rijst? Die flauwe kost? Wat is daar nu aan! Moet een man daar zijn maal mee doen? 'k Zou wel eens willen zien, wat Peters vandaag te eten krijgt en of die ook tevreden is met een bord kinderpap!”

Greetje bemerkte maar al te zeer, dat haar vrees gegrond was geweest. Dat slecht humeur was stellig weer het gevolg van drank.

„Kom, kameraad!” zei Van der Wal. „'k Had gedacht, dat ik een middagmaal bij je zou vinden, maar 'k moet ook zeggen, dat dit geen mannenkost is. Waarom ga je niet ergens buitenshuis eten, in een gaarkeuken bijvoorbeeld? Je hebt er nu toch

het geld voor! Laten je twee dochters die pap maar opeten. Als wij straks onze magen gevuld hebben, neem ik je mee naar „het dorstige Hert”. Daar is vanavond een club van oude kameraden bijeen en 't zal er gezellig toegaan! Ik heb ook nog een paar centen op zak van het steuncomité en daarvan zal ik tracteeren.”

Elshout dronk met een gemelijk gezicht zijn kop thee leeg en stond dadelijk op. Ook Van der Wal, die nog zat te blazen over de volle kom, die voor hem ingeschonken was, haastte zich, nu hij zag, dat de ander besloten scheen om zijn raad op te volgen.

Zonder iets te zeggen tegen zijn dochter, volgde Elshout nu Van der Wal en was reeds op het punt achter dezen de trap af te gaan, toen hij de zachte hand van Greetje op zijn arm voelde en haar op smeekenden toon hoorde vragen: „Ach, vader, ga toch niet mee! Vaderlief! Toe, luister....” En met beide handen omklemde zij zijn arm.

Elshout stond een oogenblik besluiteloos. Zoo krachtig en welsprekend was de uitdrukking van Greetjes angst, dat hij er een oogenblik van onder den indruk kwam en aarzelend op den drempel bleef staan.

Aan zijn stilzwijgen gevoelde zij, dat zij terrein won en nog dringender hield zij aan:

„Toe, vaderlief, doe het niet! Die man is uw kwade geest en hij zal u nog in het verderf storten. Toe, blijf toch bij ons. Denk toch aan moeder! Ik heb haar nog zoo moeten beloven op haar sterfbed, dat ik op u zou passen....”

Maar dat laatste gezegde werkte op Elshout's prikkelbaar gemoed als de lont op het buskruit. Was hij geheel nuchter geweest, mogelijk zou hij voor haar liefderijken aandrang bezweken zijn en den moed hebben gevonden om den kameraad voorgoed vaarwel te zeggen, die zulk een noodlottigen invloed op hem had. Greetje had gehoopt, dat de herinnering aan moeder hem, zooals zij dat wel meer had opgemerkt, ver-teederen zou. Maar thans hadden haar woorden juist een tegen-overgestelde uitwerking.

„Jij op mij passen! Wat verbeeld je je wel?” barstte hij los. „Wel, zoo'n brutaal ding! Ben ik als man en vader niet

oud en wijs genoeg om op mijzelf te passen? Wou jij je vader de les lezen? Uit den weg, zeg ik je, of ik schop je weg!"

Hij had den deurknop reeds in de hand en terwijl hij om zijn makker te volgen de deur openrukte, kreeg Greetje deze met een smak tegen zich aan, voelde zich achteruit geslingerd, wankelde en viel, met beide handen om zich heen grijpend in de ijle ruimte, met een zwaren slag op den grond. Daarbij kwam zij met haar hoofd terecht tegen den scherpen rand van een kastpoot, zoodat een gapende wonde ontstond, waaruit, terwijl zij daar roerloos meerlag, het bloed langzaam begon weg te vloeien tusschen haar dikke, blonde vlechten.

Onbeweeglijk, met wijd uitgespreide armen, lag zij daar, als zocht zij nog naar een steun om zich aan vast te klemmen.

Geen der burens had iets bemerkd van hetgeen er gebeurd was en haar vader had er al evenmin besef van, wat een onheil zijn ruw optreden had aangericht. Vrouw Peters was op dat oogenblik de deur uit, haar kinderen speelden op straat en de benedenbuurvrouw, die de achterkamer onder de Elshout's in huur had, was nog niet terug uit haar werkhuis.

Regelmatig klonk het tikken van de oude klok in het stille vertrek, waarin geen ander geluid vernomen werd, en al dien tijd lag daar zonder eenig teeken van leven het bewusteloze ongelukkige kind met haar doodelijk bleek gelaat, waarop het wegvloeiende bloed een donker, angstwekkend spoor had achtergelaten.

Zoo vond haar, ruim een uur later, Nolda, toen zij uit de fabriek thuiskwam.

Hij had den deurknop reeds in de hand . . . blz. 76

HOOFDSTUK XXI.

HULP IN NOOD.

Nolda begon dadelijk om hulp te roepen.

Vrouw Peters, die inmiddels thuis gekomen was uit de stad, waar zij boodschappen had gedaan, kwam aanstonds de trap afgesneld om te zien, wat er gaande was. Met vereende krachten tilden zij voorzichtig het arme Greetje een weinig op en nu zagen zij met schrik, hoe de haren van het meisje met bloed doordrenkt waren. Dat het bloedverlies aanzienlijk moest zijn geweest, wezen de sporen wel uit, die op haar kleeren en op den grond waren achtergebleven.

Behoedzaam vlijden zij haar weer neer en nu begon Nolda met bevende handen haar te betasten. Leefde haar zusje nog, of was zij reeds dood? Zij vernam geen ademhaling en het gelaat had zulk een wasblaeke kleur, dat zij het ergste vreesde.

„Greetje toch! Greetje!” schreide Nolda, „o juffrouw Peters, dat is verschrikkelijk. Hoe kan dit toch gebeurd zijn? Hebt u er niets van gehoord?”

„Neen,” zei vrouw Peters onthutst, „ik ben meer dan een uur weggeweest en ik kom net thuis. Maar kijk, zij is zeker gevallen over dat vloerkleedje daar, toen zij naar de deur wilde gaan, het arme kind. We moesten haar maar op bed leggen, zou ik je raden, en dadelijk den dokter laten halen.”

Nolda, die zulk een ongeval nog nimmer had bijgewoond, vond er nog een zekere geruststelling in, vrouw Peters bij zich te hebben om haar met raad en daad bij te staan. Met de uiterste zorg en behoedzaamheid tilden zij te zamen het bewustelooze meisje op en legden haar in de bedsteê, waarin vader gewoonlijk sliep.

„Leg maar een kouden, natten doek op haar hoofd, dat stelpt het bloed,” raadde vrouw Peters nog en verliet daarop haastig de kamer om verdere maatregelen te nemen.

Inmiddels ging Nolda naar de kast en haalde daaruit een ouden, zachten handdoek, dien zij onder de kraan in de keuken

bevochtigde en dien zij met zachte hand op Greetjes hoofd legde, daar, waar zij vermoedde, dat de wond zat.

Inmiddels kwam Jansje, het oudste dochttertje van vrouw Peters, juist de trap op.

„Ga jij eens dadelijk naar Flinting en zeg aan de juffrouw, dat Greetje Elshout een ongeluk heeft gekregen. Zij is gevallen. Vraag maar of een van de jongens den dokter mag gaan halen, die bij Jaapje geweest is. Maar hard loopen, hoor!”

Deze laatste aansporing was overbodig, want Jansje had aan haar moeders ontstelde gezicht en aan den ongewonen klank van haar stem wel bemerkt, dat er iets ernstigs aan de hand was.

In haar begeerte om toch iets te doen voor haar zusje, was Nolda bij de bedstede gaan zitten en wreef Greetjes koude handen. Af en toe legde zij haar de hand op het hart om te voelen, of dit nog klopte. Ja, gelukkig! Zij leefde nog!

Zoo verliepen eenige minuten van angstig afwachten. Eén enkele maal had Greetje diep gezucht, toen was zij weer verzinken in denzelfden toestand, en volkomen roerloos lag zij daar neer. Met geen enkel woord of gebaar antwoordde zij op alle pogingen van Nolda om haar tot spreken te krijgen.

De boodschap was intusschen bij de Flinting's gebracht en als een pijl uit den boog vloog Hans heen om den dokter te ontbieden, terwijl juffrouw Flinting met groote haast de trap opliep om zich van den toestand op de hoogte te stellen, voor dat oogenblik de zorg voor den winkel aan haar zoontje Jan overlatend.

„Hoe is dat toch gekomen?” riep zij ontzet uit, toen zij in de kamer gekomen Gretha bemerkte en Nolda's bezorgd en beangst gezicht ontwaarde.

„Zij moet over dat vloerkleedje daar gevallen zijn, tenminste dat denken wij,” zei vrouw Peters, die met haar meegekomen was. „'t Kan wel zijn, dat zij bij mij boven heeft willen komen, het arme kind, en toen gestruikeld is, vóór ze bij de deur was. Was ik maar thuis geweest! Dat zooiets nu net moest gebeuren, terwijl ik even weg was!”

Juffrouw Flinting maakte de opmerking, dat het misschien beter geweest was om Greetje stil te laten liggen, tot de dokter

er geweest was. Je kunt nooit weten, of het kwaad kan. Er was 'n paar jaar geleden eens iemand bij haar binnengedragen, die overreden was. En zij meende wel, dat de dokter toen zoo iets gezegd had.

Terwijl die drie daar met ongeduld de komst van den geneesheer afwachtten, was Hans op weg. Geen ander had harder kunnen loopen en zijn boodschap vlugger kunnen brengen.

„Als je terugkomt, loop dan even aan bij de juffrouw van de zondagsschool en vertel haar het ongeval,” had zijn moeder hem nog opgedragen, toen hij de winkeldeur al uitliep.

„Het is goed, dat die het weet,” had zij er als verklaring voor vrouw Peters bijgevoegd, „want zoo iemand kan nog eens beter beslissen, wat er gedaan moet worden dan wij, en beter met den dokter alles bespreken. Greetje zal in ieder geval veel oppassing noodig hebben en daar moet dadelijk in voorzien worden.”

Nolda was wel wat kalmer geworden, nu de buurvrouwen de zaak mede in handen genomen hadden.

„Ik begrijp niet, waar vader blijft,” zei ze eindelijk, „hij had al lang thuis kunnen zijn. Ik dacht niet anders, bij mijn thuis-komst, of ik zou hem hier vinden.”

Zij had geen erg in de twee gebruikte theekopjes, die op tafel stonden, anders hadden die haar kunnen verklaren, dat haar vader al thuis geweest en weer weggegaan was. Juffrouw Flinting had de twee mannen niet door de straat zien komen, want ze was op dat oogenblik juist in de keuken wezen kijken naar het eten.

Lang dacht Nolda daarover trouwens niet na, vervuld als zij was met den zorglijken toestand van haar zusje. Haar oogen dwaalden telkens weer naar de bedsteê en werden met een onweerstaanbare kracht gewend naar dat droeve, bleeke gezichtje, waarvan thans ieder spoor van een glimlach verdwenen was. Dank zij het koude compres had het bloeden nu geheel opgehouden. Die goede uitwerking hadden de raadgevingen van vrouw Peters dan toch gehad.

Het duurde geruimen tijd, eer ten laatste de voetstappen van den dokter op de trap vernomen werden. Haastig kwam hij de kamer binnen en liet zich door een der buurvrouwen inlichten.

Hoe het gekomen was? Ja, dat kon geen der aanwezigen hem zeggen. Uitgegleden, misschien, over een vloerkleedje, meende men.

De dokter nam, na zich er van te hebben vergewist, dat de patiënt nog leefde, aanstonds den doek van het hoofd weg en constateerde een aanzienlijke hoofdwond. Hij lichtte de oogleden op, onderzocht het hart en kwam tot de conclusie, dat die hoofdwond het ergste niet was, maar dat Greetje waarschijnlijk een ernstige hersenschudding had bekomen, die haar overbrenging naar het ziekenhuis noodzakelijk maakte. Het vervoer was wel niet zonder bezwaar of gevaar, maar zij moest beslist in een omgeving komen, waar volkomen rust en zorgvuldige verzorging haar verzekerd waren.

„Voorloopig stil laten liggen,” gebood de dokter, „vooral niet aanraken en niets aan doen, begrepen? Ik zal terstond maatregelen treffen om haar oogenblikkelijk in het gasthuis te krijgen. En wees vooral zoo stil mogelijk. Jullie bent goede burens, dat je mij meteen hebt laten halen,” vervolgde hij met een goedkeurenden hoofdknik naar vrouw Peters en juffrouw Flinting. „Maar nu kun je niets beters doen dan zoo rustig en stil mogelijk te wachten. Ben jij misschien de zuster van dit meisje?” vroeg hij vriendelijk, terwijl hij de hand op Nolda's schouder legde.

„Ja, ik ben haar zuster. Wat denkt u, dokter . . . is zij in levensgevaarlijken toestand?” vroeg Nolda met bevende stem en zag den dokter met smeekende blikken aan, alsof hij over Greetjes wel en wee te beslissen had.

„Zoo lang er leven is, is er hoop,” was het antwoord. „Maar ik vrees, dat zij een hevige hersenschudding heeft en zij zal dus nog wel eenige uren buiten bewustzijn blijven. Maar geheel hopeloos is de toestand nog niet, voorzover ik kan nagaan, tenminste. Vergeet niet, dat wij, dokters, het leven van onze patiënten niet in onze hand hebben, maar dat dit door een hogere Macht wordt bestuurd. Maar komaan, je moet nog maar niet den moed verliezen. Waar is toch je vader? Die dient op de hoogte te worden gesteld van hetgeen er gebeurd is. Weet iemand ook, waar hij te vinden is?”

Neen, niemand had daarvan eenig vermoeden.

„Nu, het beste zal zijn, dat er een boodschap gestuurd wordt naar vaders kantoor. Het kan zijn, dat hij daar later dan gewoonlijk gebleven is. Of misschien weet daar iemand, waar wij hem kunnen zoeken.”

„Goed, laat iemand hem dan de boodschap brengen, dat hij terstond naar huis moet komen, als hij zijn dochtertje nog zien wil, eer zij door den Geneeskundigen Dienst wordt weggebracht naar het gasthuis. Daarin moet hij bewilligen, als het leven van zijn kind hem lief is.”

Juist wilde de dokter de trap afgaan, gevolgd door juffrouw Flinting, die hem uitgeleide zou doen, toen er een auto voor het huis stilhield, waaruit juffrouw Alice en Hans stapten. Hans werd meteen door zijn moeder naar huis gezonden, met de opdracht om zijn broertje in den winkel behulpzaam te zijn bij het bedienen van de klanten. Met een enkel woord had zij hem gauw op de hoogte gesteld van Greetjes toestand.

Inmiddels waren juffrouw Alice en de dokter in druk gesprek. De dokter scheen de vriendelijke dame te kennen en aarzelde niet haar hulp in te roepen met het oog op de te treffen maatregelen. „De eerste hulp is al komen opdagen in de diensten, die de bureu bewezen hebben, eer ik kwam,” zei hij, „maar ik ben heel dankbaar, dat ik het nu verder aan uw zorg mag overlaten, freule Van Edelsheim.”

„Kan zij niet bij mij aan huis gebracht worden, dokter?” vroeg juffrouw Alice. „Ze is een lief vriendinnetje van mij, die arme, blinde Greetje.”

„In een ander geval zou ik daar geen bezwaar tegen maken, maar we hebben hier een te ernstigen toestand, om haar ergens anders dan in het gasthuis te doen verplegen. Intusschen zal ik zorgen, dat u haar, zooveel de toestand het toelaat, zult mogen bezoeken en u van alles op de hoogte kunt houden.”

De dokter, die op zijn motorfiets gekomen was, reed nu terstond weg om geen kostbaren tijd verloren te laten gaan en juffrouw Alice begaf zich naar boven.

HOOFDSTUK XXII.

OPGENOMEN.

Met diepe deernis beschouwde juffrouw Van Edelsheim bij haar binnentreden het droevig tooneel, dat zich aan haar oog vertoonde. Bij de tafel zat snikkend en schreiend Nolda, die bij het plotselinge van dit ongeval als in de ziel gegrepen was en wier oogen zich begonnen te openen voor haar ongevoelige, zelfzuchtige houding, die zij tot nog toe tegen haar zusje had aangenomen en voor de zachtmoedigheid, waarmede deze haar egoïsme had beantwoord.

Met niet minder droevige, schoon met geheel andersoortige gewaarwordingen, beschouwde juffrouw Alice de ongelukkige Greetje, die daar in zuik een deerniswekkenden toestand neerlag. Zij was er zoo aan gewoon, haar elken Zondag naast de klas te zien zitten op haar vaste plaatsje, met haar tevreden glimlach; zij was er aan gewoon, Greetje onder het groene bladerdak van den grooten kastanjeboom in haar tuin te zien breien, zoo liefdevol en dankbaar gestemd voor elk betoon van hartelijkheid en zorg. Neen! Zij kon er niet aan denken om Greetje te moeten missen, haar te moeten afstaan aan den dood! Van één ding was zij echter vast verzekerd: als de dood Greetje mocht wegnemen, dan zou het voor het zoo zwaar beproefde kind een overgang zijn naar een beter leven, dan zij hier op aarde ooit zou kunnen deelachtig worden. Zij wist, dat Greetje in dat geval zou heengaan tot haar Heiland, dien zij hier in oprechtheid had liefgehad.

Nolda luisterde maar half naar de woorden van raad en troost, die haar door juffrouw Alice werden toegesproken, geheel vervuld als zij was met haar eigen gedachten, haar wroeging en berouw. Het rechte oogenblik was nog niet gekomen om haar te troosten en te bemoedigen, dat voelde de bezoekerster wel.

Toen dan ook korten tijd daarna de zieken-auto kwam en zij de beide mannen had geholpen om Greetje voorzichtig op de

draagbaar te leggen en behoedzaam de steile trap af te dragen, meende zij niet beter te kunnen doen, dan van Nolda afscheid te nemen, die natuurlijk thuis moest blijven om de terugkomst van haar vader af te wachten.

De nasporingen naar Elshout waren tot nog toe zonder eenig resultaat gebleven. Aan het kantoor, waar men naar hem gevraagd had, vernam men, dat hij op den gewonen tijd vertrokken was en men begreep dus niet, waar hij kon zijn. Een kind uit de buurt wist te vertellen, dat hij de straat doorkomen was in gezelschap van een anderen man en dat was alles, wat het ingestelde onderzoek opleverde.

De avond was al ver verstreken en nog wachtte Nolda op haar vader. Buurvrouw Peters had haar wel voorgesteld om bij haar boven te komen, dat zou haar wat afleiding geven. Zij kon het immers altijd wel hooren, als haar vader thuiskwam en dan terstond naar beneden gaan. Maar Nolda was maar liever alleen gebleven en zat zich nu van alle omstandigheden, van de vermoedelijke oorzaak, zoowel als van de mogelijke gevolgen van het ongeval rekenschap te geven.

Die gevolgen! O, zij kon er niet aan denken zonder zich opnieuw te voelen aangegrepen door dat benauwende gevoel van een schuld, die nooit, nooit meer goed te maken zou zijn! Daar stond haar stoel, waarop zij anders zat te breien en waarop zij misschien voorgoed haar plaats had leeggelaten. Zou ze ooit weer haar plaatsje innemen, zou ze ooit weer haar zuster met een glimlach en een vriendelijk woord begroeten, als deze thuiskwam?

Kon ze nu nog maar iets goedmaken of Greetje een blijk van haar zusterlijke liefde schenken! Maar ach! Daarvoor was het misschien al te laat, voorgoed te laat! Kon zij haar maar zelf oppassen en haar woorden van vriendelijkheid en liefde toefluisteren, als zij weer bij kennis mocht komen! Maar ook daaraan viel niet te denken! Greetje lag in dat groote, groote ziekenhuis, met al die rijen bedden, te midden van vreemden.

Was Nolda zelf eigenlijk wel veel meer dan een vreemde voor haar geweest? Hoe liefdeloos en koud had zij haar doorgaans bejegend! Iedere gedachte aan het verleden klaagde haar aan. . . .

Toen, plotseling, in het pijnlijk besef van haar schuld, het hart vol berouw, viel zij op haar knieën en voor het eerst van haar leven steeg er uit haar van alle kanten benauwde hart een noodkreet tot God en een gebed om behoud. Zij beloofde — nog nimmer had zij zich zoo ernstig en oprecht iets voorgenomen! — dat zij, als God Greetje voor haar wilde sparen, anders en beter voor haar zou worden.

De tranen, die bij Nolda zoo heel zelden te voorschijn kwamen, vloeiden nu overvloedig langs haar bezorgd gelaat en het gaf haar eenige verlichting te mogen denken, dat God zich misschien niet zou afwenden van een berouwvolle bede, al durfde zij nauwelijks op verhooring hopen.

Den volgenden morgen om zeven uur mocht zij aan het ziekenhuis komen hooren, hoe het met Greetje was, had de dokter gezegd. Al mocht zij haar dan ook niet meteen zien, o, als zij maar weten mocht, dat zij nog leefde en dat de mogelijkheid op herstel nog niet geheel was afgesneden!

HOOFDSTUK XXIII.

EEN VERSCHRIKKELIJKE NACHT.

't Was bijna nacht, toen Elshout stommelend en strompelend de trap opkwam.

Nolda, die bij dit geluid ontwaakte uit haar gemijmer, stak haastig de lamp aan, opdat hij in het donker niet vallen zou.

Daar stond hij in het deurgat en keek de kamer in, nog juist nuchter genoeg om de afwezigheid van Greetje en Nolda's tegenwoordigheid als een vreemd verschijnsel op te merken. Anders zat Greetje daar immers, al werd het ook nog zoo laat, op hem te wachten. Hij vroeg dan ook verwonderd:

„Zoo, ben jij daar? Ik dacht, dat je al lang zou slapen. Waar is Greet?”

„Dat zou u allang weten, als u op tijd thuis was gekomen,” zei Nolda verbitterd. Opeens kwam een gevoel van wrok

in haar op tegen den vader, die zich immers zoo weinig om zijn kinderen bekommerde.

„Thuisgekomen? Ik ben toch thuisgeweest en toen zat ze daar op haar stoel te breien,” zei hij verbaasd. „Waar is ze dan nu?”

„Waar ze is? In 't gasthuis!” Nolda's stem had weer dat ruwe van altijd, nu zij haar vader op dit uur en in zulk een toestand vóór zich zag, kennelijk onder den invloed van den drank. „Zij heeft een ongeluk gekregen,” vervolgde zij, „ze is gevallen en leelijk ook. De bureu zijn er aan te pas gekomen en de dokter heeft haar dadelijk naar het ziekenhuis laten vervoeren. Een zware hersenschudding heeft ze gekregen, en haar heele hoofd zat vol bloed. Ze hebben overal naar u gezocht, maar u was nergens te vinden.”

„Ik . . . ik ben op een vergadering geweest,” stamelde Elshout, op wien de plotselinge mededeeling van Greetjes ongeval ontnuchterend scheen te werken. Greetje gevallen en in het ziekenhuis! Als een hamerslag had hem die tijding getroffen.

„Zij is toch nog nooit gevallen, zoolang zij blind is? Hoe kan dat dan gekomen zijn?”

Hij was nog niet helder genoeg van begrip om zich te herinneren, wat er bij zijn vertrek had plaats gegrepen en al had hij dit gekund, dan zou hij nog niet aanstonds verband gelegd hebben tusschen zijn heengaan en Greetjes val.

„Ik ga naar bed, vader, en als u wilt, kunt u morgenvroeg mee naar 't gasthuis gaan, om zeven uur, om te hooren, hoe het met haar is,” zei Nolda. „Misschien laten ze u wel bij haar toe, omdat u de vader is. Maar 't is laat. We moeten nu gaan slapen.”

In haar verbijstering en zenuwachtigheid had zij er niet aan gedacht om het bed van haar vader, waarop Greetje gelegen had, van een schoon laken en sloop te voorzien. Nauwelijks was zij in haar eigen kamertje en maakte zich gereed om in bed te stappen, toen de stem van haar vader tot haar doordrong. 't Waren benauwde, verwarde kreten, die zij hoorde. Haastig sloeg zij haar mantel om en trad de kamer binnen.

Daar stond haar vader voor de bedsteê, nog geheel gekleed, zooals hij zich op het bed had willen laten vallen en keek met

angstigen, ontstelden blik naar de groote bloedplekken op het laken en het kussen.

„Wat is dat?” riep hij met verschrikt, afwerend gebaar. „Waar komt dat bloed vandaan?”

„Daar heeft Greetje gelegen, toen wij haar van den grond hadden opgetild. Ik had vergeten voor schoon beddegoed te zorgen. Wacht maar even, dan zal ik het bed verschoonen.” En meteen liep zij naar de kast om daaruit schoon goed te halen en herstelde haar verzuim, waarna zij, toen alles beredderd was, naar haar eigen bed terugkeerde.

Spoedig viel zij door vermoedheid en door al de doorge-
maakte aandoeningen in slaap, nadat zij haar wakker opgewonden en op zes uur gezet had. Want dan zou zij haar vader wekken om met hem naar het ziekenhuis te gaan.

Elshout had intusschen ook zijn bedsteê opgezocht, maar de verwarde, angstige visioenen, die onophoudelijk voor hem opdoemden, beletten hem niet alleen om in te slapen, maar deden hem integendeel steeds meer uit zijn benevelde toestand tot de werkelijkheid terugkeeren. En welk een werkelijkheid! Greetje in het ziekenhuis, Greetje, zijn lief, geduldig kind!

Hij trachtte zich te herinneren zijn thuiskomst van dien middag en zijn heengaan... Plotseling, als een bliksemflits, schoot het door zijn brein, dat tooneeltje bij de deur, haar waarschuwing, haar smeeken en zijn woede... Als.. als.. maar neen, dat was toch zeker onmogelijk! Dat kon zijn schuld niet geweest zijn, dat ze gevallen was! Dan zou hij het toch immers wel gemerkt hebben! Maar toch....

De gedachte liet hem niet los, al trachtte hij ze telkens weer van zich af te schuiven. Zoo woelde en worstelde hij om in slaap te komen, maar ook toen hij eenmaal sliep, werd zijn geest nog verontrust en gepijnigd door allerlei verschrikkelijke droombeelden, overal zag hij Greetje, die, geheel bebloed, op hem wees en tot hem zeide: „Dat is ùw schuld, vader!”

’t Was een verschrikkelijke nacht, dien Elshout doorworstelde. Met het benauwde angstzweet op het voorhoofd werd hij wakker, toen Nolda hem toeriep, dat het tijd was om op te staan, wilde hij niet te laat komen aan het ziekenhuis.

HOOFDSTUK XXIV.

LIEFDERIJKE VERZORGING.

Nu stonden zij voor het sombere, indrukwekkende gebouw, binnen welks muren zoo onnoemelijk veel leed geleden werd, zooveel bittere klachten werden geslaakt, zoo menig bedreigd leven na lange, bange worsteling met den dood werd gered of afgesneden, ach! hoe dikwijls nog eer het tot volle ontwikkeling en ontplooiing gekomen was!

Met een gewaarwording van angst en ontzag naderden zij de deur, die toegang gaf tot de kamer van den portier. Nadat zij dezen hun naam hadden opgegeven en hem gezegd hadden, voor wie zij kwamen, nam hij de telefoon van den haak en sprak hij met de waakzuster, die Greetje dien nacht had opgepast. Het duurde eenigen tijd, eer hij hen kon inlichten en die oogeblikken schenen hun eindeloos lang toe.

O, als zij tenminste maar vernemen mochten, dat zij nog leefde! Al de onrust en angst, waarin zij sedert den vorigen avond hadden geleefd, drong zich in die paar minuten als 't ware samen en zij slaakten beiden een zucht van verlichting, toen eindelijk de portier op hen toetrad en hun meedeelde, dat de patiënt een rustigen nacht had gehad, doch nog steeds niet bij kennis was. Dien morgen om negen uur mochten zij haar even zien, had de zuster gezegd.

Met dit bericht moesten zij het dus voorloopig doen en terwijl zij samen naar huis terugkeerden, werd de afspraak gemaakt, dat Elshout voor Nolda naar de fabriek zou gaan om toestemming te vragen voor een paar uren verzuim en meteen naar zijn kantoor om voor zich diezelfde vergunning te verzoeken. Nolda zou dan thuis op hem wachten en in dien tijd voor het ontbijt zorgen.

Gedwee voldeed Elshout aan den wensch van zijn dochter. Hij zou wel alles hebben willen doen nu, zoo gevoelde hij zich verlicht door de ontvangen tijding omtrent Greetje. O, dien angstigen nacht, de folterende onzekerheid van dezen morgen,

nooit zou hij ze vergeten! En toch, wie weet, wat de naaste toekomst nog zou brengen! Al den tijd, dat hij op weg was naar de fabriek, naar zijn kantoor, naar zijn huis kwelde hem gestadig die vrees. Vergeefs herhaalde hij weliswaar de woorden van den portier, ze stelden hem innerlijk niet gerust.

Het ontbijt werd zwijgend genuttigd; beiden, vader en dochter, waren vervuld met dezelfde gedachten, doch die zij elkaar niet bekenden: hun berouw, hun vrees en, diep in hun hart, de hoop op behoud van dit jonge leven, dat in zulk een gevaar verkeerde. Nauwelijks had de klok negen uur geslagen of zij vervoegden zich andermaal aan het ziekenhuis, waar zij thans werden toegelaten. Op de aanwijzingen van den portier beklommen zij de breede trappen, die naar de zaal leidden, waar Greetje lag. Hoe stil was het in die groote, ruime gangen! Daar, aan het eind, moest het zijn, waar vóór de wijde deuropening een tochtscherm hen nu nog belette om een blik te werpen in de ziekenzaal. Geruischloos traden zij naderbij en werden aan den ingang een verpleegster gewaar, die, na eenige woorden op fluisterenden toon met hen gewisseld te hebben, hen vooring langs de eindeloze rij van bedden tot achter in de zaal. Daar was het. Daar lag Greetje.

Onbeweeglijk rustte het bleeke gelaat, waaromheen de blonde vlechten weggeknipt waren, op het sneeuw witte kussen, roerloos lagen de handen uitgestrekt op het dek, als een doode zoo stil lag zij daar, onbewust van haar toestand, onbewust ook van hetgeen er omging in het gemoed van haar beide bezoekers.

Eishout was merkbaar ontroerd bij den aanblik van zijn kind. Zou op dat bleeke, strakke gelaat ooit weer de vriendelijke glimlach van voorheen terugkomen? Hij boog zich diep over haar heen en fluisterde zacht haar naam. Maar er volgde geen enkel teeken van herkenning.

En Nolda stond daar met oogen vol tranen en met een hart vol wroeging en berouw. Wat had zij nu niet willen geven, voor één enkel woord van haar zusje! Wat had zij er niet voor over gehad, indien zij haar eenig blijk had kunnen geven van haar gevoelens. Tegenover een verwijt van Greetje zou zij misschien allerlei redenen hebben kunnen aanvoeren voor haar

zelfzuchtig gedrag, maar tegenover dit zwijgen voelde zij wegvallen alles, wat zij tot haar verdediging had kunnen bedenken.

O, als ooit Greetje beter mocht worden, dan zou het alles heel anders zijn tusschen haar beiden dan tot nog toe! Dan zou ze haar pretjes en uitstapjes voor haar opofferen, dan zou ze zich meer met haar bemoeien en haar niet altijd alleen laten zitten. Dan zou zij....

Terwijl zij daar aan Greetjes bed stond, vormde zij het eene plan na het andere en al die voornemens hadden dezelfde strekking: zij wilde zoo gaarne bij haar zusje goedmaken, wat zij al die jaren had verzuimd. Als God haar gebeden maar verhooren wilde! Want nu wilde zij bidden, nu kon zij ook bidden, de angst had het haar geleerd, al kende zij den troost nog niet die er in gelegen is; al was het nog maar het machteloos roepen uit den nood tot Een, die haar misschien helpen kon en wilde.

Inmiddels wisselde de verpleegster eenige woorden met Elshout over den toestand van Greetje. Het kon nog lang duren, ze kon ook spoedig tot bewustzijn komen, daar viel nog niets van te zeggen. „In ieder geval,” beloofde zij, „zoodra zij bij kennis is, krijgt u er bericht van en vanavond moogt u van zeven uur tot halfacht terugkomen. Misschien is er dan een gunstige wending gekomen. Houdt maar goeden moed. Laat het u troosten, dat de patiënt hier liefderlijke en zorgvuldige verzorging geniet en dat het haar aan niets zal ontbreken. De dokter geeft nog wel eenige hoop. Er zijn al meer van zulke gevallen hier behandeld met een gelukkigen afloop.”

Stil en zwijgend, zoo als zij gekomen waren, verlieten vader en dochter weer de ziekenzaal, na, bij de deur gekomen, nog een laatsten liefdevollen blik te hebben geworpen naar Greetjes bed. Eenmaal buiten maakten zij de afspraak om des avonds op het bezoeker weer samen naar het gasthuis te komen en daarop gingen beiden huns weegs.

HOOFDSTUK XXV.

GUNSTIGE WENDING.

In den loop van dienzelfden dag verwoegde ook juffrouw Alice zich aan het gasthuis en dank zij de regeling, die de dokter getroffen had, werd zij aanstonds toegelaten en kreeg zij voor het vervolg vergunning om ook buiten de bezoeken Greetje op te zoeken uit hoofde van de bijzondere betrekking, die tusschen haar beiden bestond: juffrouw Alice was immers haar eigenlijke beschermster en verzorgster, veel meer dan Elshout of Nolda tot nog toe waren geweest.

De middagzon scheen vriendelijk door de groote, hooge ramen van de ziekenzaal en bescheen daarbinnen al die bedden, al die patiënten, en deed de tegenstelling wel heel sterk spreken tusschen haar gouden vroolijkheid en al het lijden daarbinnen. Nergens misschien was die tegenstelling echter zoo volkomen als bij het bed van Greetje, waar geen enkel zichtbaar teeken van leven was te bespeuren, toen juffrouw Alice plaats nam op den stoel, dien de zuster aan het voeteneinde had gezet.

Nog steeds was Greetje niet bij kennis en onbewust van wat er in haar omgeving voorviel, onbewust van de aanwezigheid van haar bezoeker en van de bloemen en vruchten, die deze voor haar had meegebracht. Het was stil in de zaal. Daarginds aan den muur tikte zacht de groote klok, waarop de oogen van vele patiënten met bijzondere belangstelling gevestigd waren, nu de tijd voor het middagbezoek naderde. Langzamerhand kwamen zij, de bezoekers en het was aandoenlijk om te zien, hoe de gezichten van de patiënten opfleurden en zelfs bij dezen en genen een bedrieglijken schijn van gezondheid aannamen bij de blijde verrassing van het weerzien.

Nadat juffrouw Alice Greetje geruimen tijd aandachtig had gadegeslagen, waagde zij het, heel zacht haar hand op die der zieke te leggen, zich behoedzaam over haar heen te buigen en haar zacht bij den naam te noemen.

Zie, een vaag teeken van leven vertoonde zich op het ge-

laat van de zieke, 't was alsof de strakke trekken zich een weinig ontspanden. 't Scheen wel, alsof zij verstond, want de roerlooze hand op het dek bewoog een weinig.

„Greetje, mijn kind,” herhaalde juffrouw Alice zacht, „ken je mij?”

„Juffrouw.... Alice....,” klonk het flauwtjes van Greetjes lippen, waaromheen zich een zwakke, moede glimlach vertoonde.

„God zij gedankt en geprezen!” sprak de bezoekerster en haar oogen schoten vol tranen. „Ja, ik ben het. Maar nu stil wezen, meisjelief en niet spreken.”

Greetjes handen tastten rond op het dek. Zij voelde aan alles, dat zij in een vreemde omgeving was. En toen lag zij weer heel stil en langen tijd scheen het alsof zij weer in haar bewusteloosheid teruggezonken was.

„Bloemen?” fluisterde zij eindelijk. Blijkbaar drong de geur daarvan tot haar door.

„Ja, bloemen, die ik voor je meegebracht heb.”

Inmiddels was de zuster bij het bed teruggekomen met een vaas, waarin de bloemen werden gezet. Juffrouw Alice wenkte haar veelbeteekenend toe en fluisterde haar in, dat Greetje bij kennis begon te komen en haar had herkend.

Op dat bericht boog de zuster zich over Greetje heen en zei:

„Weet je wel, wie er bij je is, Greetje?”

„De juffrouw.... van de zondagsschool,” en een glans van voldoening kwam over heel haar gezichtje. „Ik ben.... zoo blij....,” sprak zij en haar tastende handen schenen die van juffrouw Alice te zoeken, die ze geroerd tusschen de hare hield en ze zacht en liefderijk drukte.

„Nu is er alle kans, dat zij herstellen zal,” zei de zuster verheugd. „Ik heb nu goede tijding voor den dokter, als hij straks de ronde komt doen bij zijn patiënten. Maar nu moet zij vooreerst heel stil en rustig gehouden worden,” ging zij voort en zag daarbij de bezoekerster even aan, die haar wenk begreep en opstond.

„Ik ga nu heen, Greetje, en kom spoedig weer eens terug.” Een fletse glimlach was het antwoord van het door zwakte en door de aandoening van zoeven blijkbaar geheel

uitgeputte kind. Stil en behoedzaam trad de bezoeker terug van het bed.

In haar hart dankte zij God voor de gunstige wending, die in den toestand gekomen was en voor het voorrecht, dat zij-zelf daarvan de eerste getuige had mogen zijn.

Toen een uur later de dokter naar Greetje kwam zien en de zuster hem verslag deed van wat zich had voorgedaan, knikte hij tevreden en constateerde hij, dat de toestand zich thans aanmerkelijk gunstiger liet aanzien.

HOOFDSTUK XXVI.

HEUGLIJKE TIJDING.

Nadat juffrouw Alice het ziekenhuis verlaten had, ging zij aanstonds naar de straat, waar Greetje woonde om daar de heuglijke tijding achter te laten voor Elshout en Nolda, wanneer die thuis zouden komen van hun werk. Zij meende niet beter te kunnen doen dan het overbrengen van dat bericht op te dragen aan juffrouw Flinting en stapte dus met het goede nieuws den groentenwinkel binnen.

„God zij gedankt!” riep juffrouw Flinting uit, terwijl zij de handen van blijde verrassing omhoog hief. „Ik zei vanmorgen nog tegen mijn man: Hoe zal dat nog afloopen met Greetje! En wilt u wel gelooven, dat ik geen oog heb dichtgedaan vannacht van de zenuwen, die me te pakken hadden? En vanmorgen in den winkel, ik weet niet, hoe vaak ik mij wel verrekend heb met mijn groenten. Ik was er met mijn hoofd niet bij. Mijn gedachten waren telkens weer in 't ziekenhuis bij dat arme schaap. We houden allemaal veel van haar, hier in huis. Wat heeft ze mij dikwijls geholpen met verstelwerk, als ik 't niet alleen af kon! Nooit was het haar te veel. Je zult altijd zien, dame, dat juist op zoo'n onschuldig hoofd de ellende neerkomt. Want die nesterige Nolda zal zoiets niet gebeuren.

Als dat ongeluk toch moest gebeuren, nu, dan had ik het die liever gegund dan Greetje, dat is zeker!"

„Nee, nee, moeder Flinting, zoo mag je niet spreken!" zei juffrouw Alice bestraffend, „dat is niet christelijk van je gedacht, en je weet toch ook wel beter, sinds je des Zondags naar de kerk gaat, is 't niet?"

„Nu ja, 't is maar bij wijze van spreken, ziet ul" en juffrouw Flinting kleurde bij de terechtwijzing. „Maar die Nolda is een lieverdje! Die denkt aan niets anders dan aan pret en opschik!"

„Ik geloof toch, dat ze door Greetjes ongeval wel tot nadenken is gekomen, juffrouw Flinting, en dat zij gisterenavond zeer onder den indruk was van het gebeurde. Als ik haar goed beoordeel, dan is zij volstrekt niet van gevoel ontbloot. Ik denk, als je haar straks bij haar thuiskomst de heuglijke tijding overbrengt, dat Greetje bij kennis is gekomen, dat je met verrassing zult zien, welk een uitwerking dat op haar zal hebben."

„Nu, ik wil het hopen, dame," zei juffrouw Flinting op den toon van iemand, die maar half overtuigd is. Met dat woord „dame", waarmee zij haar diepen eerbied placht uit te drukken, maakte zij in haar gedachten weer goed, wat er aan ongeloofigheid in haar toon mocht liggen.

Juffrouw Alice legde haar de hand op den schouder en keek haar diep in de goedige oogen.

„Je hart is beter dan je woorden, moeder Flinting," zei ze met een glimlach. „Je hebt nog wel eens meer van die dagen gehad, dat je rekening niet uitkwam, nietwaar? Toen je je buurvrouw Peters voor een heele week groenten en aardappelen thuis hebt gebracht zonder er een cent voor te willen ontvangen. Ja, ja, je ziet, dat ik wel weet, wat er hier in de buurt omgaat."

„O, maar daar moet u maar niet van spreken! Ik had zoo'n medelijden met het arme mensch en ik zei tegen mijn man: Denk maar eens, dat het een van onze eigen jongens was geweest! Nee, dat was niets anders dan burenplicht, ziet u, om elkaar bij te staan in de narigheid."

„Juist! En daarom moet je nu vanavond, als je naar den

overkant gaat met je boodschap, je vooroordeel tegen Nolda eens op zij zetten en alleen maar denken aan het groote verdriet, dat haar en haar vader heeft getroffen."

„En wanneer denkt u, dat ik zelf eens naar het ziekenhuis mag komen om naar Greetje te kijken?"

„Ja, ik weet het niet, maar de eerste dagen zou ik dat in ieder geval nog maar niet doen. Zij is zoo doodelijk zwak, dat niets zoo noodig voor haar zal zijn als rust en stilte. Neen, als je op 't oogenblik wat voor Greetje wilt doen, bemoei je dan eens met de Elshout's. Die twee menschen hebben je mischien noodig in hun zorg en verdriet en zij zullen je beter dan iemand anders op de hoogte houden van Greetjes toestand."

Met deze woorden vertrok juffrouw Alice met een verlicht hart, terwijl zij dacht aan de heuglijke tijding, die zij had mogen achterlaten voor Nolda en haar vader en die zoo straks hun gang naar het gasthuis wat minder somber en troosteloos zou maken.

HOOFDSTUK XXVII.

BEROUW EN VERGIFFENIS.

Juffrouw Alice had niet te veel gezegd, toen ze moeder Flinting er op gewezen had, dat Nolda niet van gevoel ontbloot was. Dat ondervond die goede vrouw, toen zij de ontvangen boodschap kwam brengen in de woning der Elshout's.

Het was Nolda, alsof haar een pak van het hart viel. Ze had wel kunnen opspringen van blijdschap. Van de hooghartige, bijna vijandige houding, die ze dikwijls aannam tegenover haar bureu, was nu niets te bespeuren, ja, zij had juffrouw Flinting wel om den hals kunnen vallen voor dat goede bericht! Wel twee-, driemaal liet zij zich de woorden van juffrouw Alice herhalen. En naarmate zij verder spraken samen, voelde de goedhartige buurvrouw haar eigen vooroordeel wegvallen en zag zij in Nolda niet maar het nesterige, pronkzieke nuffe,

op wie zij altijd zooveel aan te merken had gehad tegen de klanten in den winkel, maar een meisje met meer gevoel, dan zij haar ooit had toegeschreven.

Elshout was al even verheugd en toen hij dien avond met Nolda aan Greetjes bed stond, had hij veel moeite om zich te beheerschen. Hij had wel op de knieën willen vallen om haar vergiffenis te vragen, dat hij haar zoo ruw bejegend had. Inwendig kwelde hem de angstige gedachte, dat hij het misschien geweest was, aan wien heel het ongeluk te wijten was. Hij durfde echter geen woord zeggen, want de zuster zei, dat men heel voorzichtig moest zijn met de zieke en zoo min mogelijk tegen haar moest spreken. Beiden hielden zij zich dus kalm, Elshout en zijn dochter, maar de laatste kon toch niet nalaten om vóór het afscheid zich over Greetje heen te buigen en haar toe te fluisteren:

„Lieve Greet, wat zal ik blij zijn, als je weer beter moogt worden. Als je thuiskomt, zal de heele kamer vol bloemen staan en ik. . . ik zal voortaan heel anders zijn, hoor.”

Ze zei het met een snik en wilde terugtreden om niet luid in tranen uit te barsten, maar een dankbare glimlach gleed als een zonnestraal over Greetjes bleek gelaat. Zij sloeg een arm om Nolda's hals als om haar te toonen, dat zij begreep, wat er in haar omging. „Nu is alles goed,” prevelde zij zacht voor zich heen.

Vermoeidheid en uitputting deden haar hoofd weer in het kussen terugzinken en op een wenk van de zuster verlieten vader en dochter in alle stilte de zaal.

Maar toen Greetje een paar dagen later iets scheen aangesterkt en Nolda weer aan haar bed zat en haar belofte herhaalde, met Greetjes hand in de hare, fluisterde haar zusje tevreden: „Nu is alles goed, nu zou ik wel willen sterven. . . .”

„Nee, neen, neen!” zei Nolda, terwijl zij haar betraand gezicht naar Greetje toewendde, „nu moet je juist willen leven voor ons. Wij kunnen je niet missen! Ik bid elken dag tot God, dat Hij je mag doen herstellen en aan ons teruggeven.”

Weer gleed die zonnige uitdrukking over het gezichtje van de zieke en Nolda ging voort, haar arm om Greetje heen-slaande:

„Wil je me vergeven, dat ik tot nog toe zoo'n slechte zuster voor je geweest ben? Ik heb er zoo'n berouw van, Greet!”

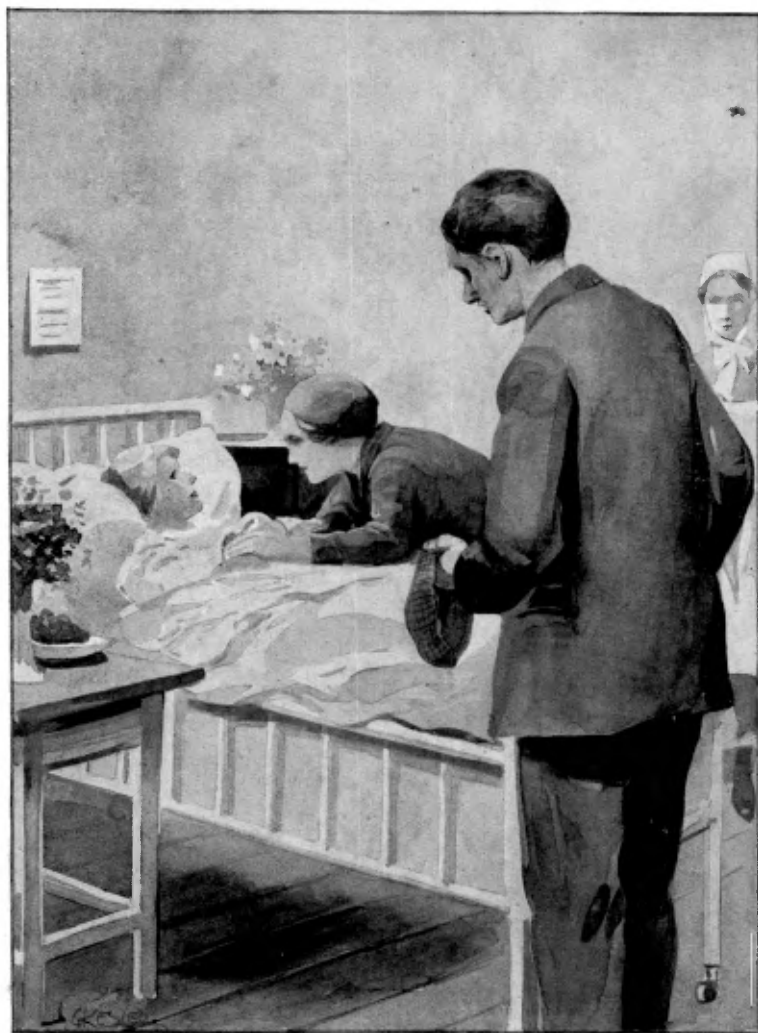
Een lange omhelzing was het antwoord.

„Alles is zoo goed nu,” fluisterde zij zacht, maar verstaanbaar.

Elshout poogde op zijn beurt ook woorden te vinden, die uitdrukking gaven aan wat er in zijn hart leefde. Het kostte den grooten, ruwen man moeite, scheen het wel, om aan zijn stem de zachtheid en teederheid te geven, waarmee hij Greetje wilde toespreken. Maar al waren de woorden misschien wat onhandig en onbeholpen, hun harten verstonden elkaar toch en dat was het voornaamste. Den eersten keer, toen Greetje pas bij kennis was, had haar vader zich schroomvallig op den achtergrond gehouden met het schuldige gevoel, dat het wellicht door zijn toedoen was, dat zijn dochtertje daar in dien beklagenswaardigen toestand neerlag. Maar neen, geen enkel woord van verwijt, geen enkele klacht over zijn ruw en harteloos optreden was over haar lippen gekomen.

En toch wist zij nu, hoe zij hier gekomen was. De verpleegster had haar meegedeeld, op haar vragen, dat zij een ongeluk gekregen had door een val in de kamer en dat men haar toen in bewusteloozen toestand naar het gasthuis had vervoerd, waar zij beter zou worden verpleegd dan thuis. En langzaam aan was haar nog zwak geheugen haar te hulp gekomen en had zij verband gelegd tusschen haars vaders driftig en boos optreden van dien bewusten middag en haar val, totdat zij ten laatste met pijnlijke zekerheid wist, hoe het alles was toegegaan.

Maar nooit, neen, nooit zou iemand weten, dat het door zijn toedoen was, dat dit haar was overkomen. Dat zou haar eigen geheim blijven. Of haar vader het zich bewust was? Misschien niet eens. Hij was immers dien middag onder den invloed van den drank geweest. Hoe het zij, van haar zou hij nimmer het geringste verwijt behoeven te vreezen. Veeleer zou zij, als God haar het leven liet, hem met vriendelijken drang terug trachten te brengen van het verkeerde pad. Haar woorden waren dien middag misschien ook wat onhandig en onvoorzichtig uitgesproken en zij zou probeeren om voortaan met meer overleg en

.... ik zal voortaan heel anders zijn, hoor. blz. 95

beleid de belofte gestand te doen, aan haar moeder gedaan, dat zij op vader zou passen.

En hier, aan Greetjes ziekbed, bleek het ook zonder woorden, dat Elshout's berouw en Greetjes vergevensgezindheid elkaar vonden en verstonden en ondanks haar hulpeloozen en beklagenswaardigen toestand had het miskende Greetje toch de zekerheid, dat zij nog nooit te voren zoo blijde en gelukkig was geweest als thans, nu zij zich omringd wist van de liefde der haren.

HOOFDSTUK XXVIII.

LICHT EN ZONNESCHIJN.

De bureu, die met blijdschap Greetjes aanvankelijk herstel hadden vernomen, ja, Elshout en Nolda zelf hadden zich vergist, toen zij verwachtten, dat eenige weken nu wel voldoende zouden zijn om Greetje geheel hersteld naar huis te doen terugkeeren. Met levendige teleurstelling hadden zij dan ook op zekeren dag van den dokter vernomen, dat er vooreerst nog geen uitzicht bestond op een spoedigen terugkeer naar de ouderlijke woning. De zware hersenschudding had haar gestel zoo ernstig aangegrepen en het bloedverlies had haar zoozeer verzwakt, dat daaraan de eerste maanden niet te denken viel.

En zoo verliep week na week, maand na maand. Juffrouw Alice had trouwens al het mogelijke gedaan om Greetjes verblijf in het ziekenhuis zoolang te rekken, als maar mogelijk was. Zij wist, door het verleden geleerd, hoe weinig er van een eigenlijke, zorgzame verpleging sprake kon zijn, als Elshout naar zijn kantoor was en Nolda naar de fabriek. Weliswaar was haar de ommekeer niet ontgaan, die in die beiden scheen plaatsgegrepen te hebben, maar de voorzichtigheid gebod toch om de herstellende zieke voor een weder instorten te behoeden, voor zooveel dit te voorkomen was.

Maar zij liet dan ook niets ongedaan, wat Greetjes verblijf

in het gasthuis kon veraangenamen. Niet alleen had zij zich bereid verklaard om alle kosten van extra-verpleging te dragen, wijn, eieren, vruchten, maar zoo dikwijls zij kon, zat zij aan Greetjes bed om haar de lange dagen wat te helpen korten. Dat waren heerlijke uurtjes voor beiden.

Ook Elshout en Nolda lieten zich niet onbetuigd en nooit ontbraken zij op het bezoek. Een enkelen keer stond een van hen beiden zijn plaats wel eens af aan juffrouw Flinting of aan Hans, die verlangend waren om ook eens met eigen oogen te zien, hoe Greetje het maakte en die het prettig vonden om wat voor haar mee te brengen. De fijnste en sappigste sinaasappelen uit den groentenwinkel vonden hun weg naar Greetjes bed.

Hans had zijn „verdiensten”, zooals hij dat placht te noemen, opgespaard. Zijn vader gaf hem wel eens een stuiver, een enkelen keer zelfs een dubbeltje, als Hans zich in den drukken tijd eens extra-dapper had geweest. Gewoonlijk gaf hij dat geld aan zijn moeder in bewaring, maar den laatsten tijd had hij het zelf opgespaard, tot hij eindelijk genoeg had om een fleschje eau-de-cologne te koopen.

Moeder Peters kwam haar ook af en toe bezoeken, wanneer zij — wat maar zelden het geval was — er eens een uurtje kon uitbreken. Het geleende kwartje, dat Greetje niet terug had willen hebben, werd haar nu met woeker vergoed in den vorm van versnaperingen.

Zoo was Greetjes dagelijksch bestaan in weerwil van haar blindheid toch vol licht en zonneschijn en voelde zij zich verwarmd en verkwikt door de liefde en hartelijkheid van velen. De zon daarbuiten, die de ziekenzaal verkwikte met haar weldadig schijnsel, mocht dan al onzichtbaar blijven voor haar blinde oogen, zij had haar zonnetje van binnen.

En zoo nam zij meer en meer in krachten toe. Maar toch ging de winter voorbij en toen de lente weer haar intrede deed, vertoefde zij nog altijd in het gasthuis, dat bijna een tweede thuis voor haar geworden was.

Juffrouw Alice's bezoeken werden niet alleen door Greetje met verlangen tegemoet gezien, ook haar naaste burens op de zaal begroetten haar komst met blijdschap, niet slechts om

haar deelnemend woord of de versnaperingen, die zij van tijd tot tijd meebracht, maar ook en vooral, omdat zij wisten, dat er dan weer voorgelezen werd uit den Bijbel. Men had er eerst niet of slechts met een half oor naar geluisterd, doch gaandeweg was de belangstelling gekomen voor die wondere dingen, waarvan de Bijbel gewaagde en meer dan één hart had zich aanvankelijk ontsloten voor het Evangelie. Zoo breidde ook hier het arbeidsveld van juffrouw Alice zich meer en meer uit.

Met dat al begon Greetje, hoe draaglijk haar bestaan ook gemaakt werd in het ziekenhuis, toch ook zelf den tijd met vurig begeeren tegemoet te zien, waarop zij weer naar huis zou mogen. „Als het volop lente is,” had de dokter gezegd, „en zij buiten in den zonschijn verder herstellen kan.” En nu was het immers lente geworden! Reeds maakte zij af en toe aan den arm van de verpleegster een kleine wandeling door de zaal. Het was haar eerst wel vreemd gevallen en zij gevoelde terdege, dat de lange periode van bedlegerigheid haar verslapt had. En het was haar wel aan te zien ook. Zij was lang en mager geworden in dien tijd; niettegenstaande het versterkende voedsel en de uitstekende verzorging, deed zij denken, als men haar zoo voetje voor voetje zag voortgaan over de zaal, aan een bleeke bloem op ranken stengel.

Er was echter nog een andere reden, waarom de dokter haar zoo lang mogelijk wilde houden en haar eerst geheel op krachten wilde laten komen. Hij had haar al meer dan eens ondervraagd over haar blindheid. Of zij blind geboren was? Neen, tot haar achtste jaar had zij kunnen zien, ze herinnerde zich zeer goed het gezicht van haar vader en moeder en van Nolda, al was dat beeld door den tijd natuurlijk wat minder sprekend geworden.

Zij had op dien leeftijd een zware ziekte doorgemaakt, men had het haar later dikwijls verteld en zelf herinnerde zij het zich ook, en toen ze van het ziekbed opkwam, was zij blind, stekeblind geweest. De dokter, die haar destijds behandelde, had aan haar ouders gezegd, dat het later met die oogen nog wel in orde kon komen misschien. Hoe het kwam, dat daar later nooit verder werk van gemaakt was, wist ze zich niet te herinneren. Neen, ze herinnerde zich niet, dat er ooit een

poging gedaan was om het droevig gebrek te verhelpen. Misschien kwam het wel, doordat moeder zelf sukkelend geworden was en het voornemen zodoende nooit tot uitvoering was gekomen. Och, later had men er blijkbaar in berust als in iets onvermijdelijks en ongeneeslijks.

„Waarschijnlijk dus weer een geval van verregaande verwaarloozing,” had de dokter hoofdschuddend gezegd, toen hij met juffrouw Alice over Greetjes blindheid sprak. „Men stelt het inroepen van geneeskundige hulp uit laksheid of onverschilligheid uit, terwijl met tijdig ingrijpen het onheil misschien had kunnen voorkomen worden.”

Juffrouw Alice, die wist, hoe tot voor korten tijd noch de vader, noch de zuster naar Greetje omkeken, moest wel toegeven, dat de verklaring, door den dokter gegeven, zeer waarschijnlijk was.

„Wij hebben hier tal van patiënten gehad, vooral jonge menschen, die de ernstigste lichaamsafwijkingen vertoonden, ja, soms geheel kreupel waren en waardoor? Doordat de ouders verzuimden om tijdig hun kind te laten behandelen. Niet zelden kon dan later door een zware operatie en na langdurige behandeling het euvel toch nog verholpen worden, maar dikwijls ook was het daarvoor al te laat.”

„Zoudt u denken, dat Greetjes oogen nog te genezen zijn, dokter?” had juffrouw Alice daarop gevraagd. „O, als dat mogelijk was?”

De dokter had de wenkbrauwen gefronst en zijn gezicht drukte zulk een twijfel uit aan zulk een mogelijkheid, dat de even ontvonkte hoop weer even spoedig gedoofd was. Maar toch, diep in het hart van juffrouw Alice bleef nog flauw iets leven van de zoeven gewekte verwachting, toen de dokter er op volgen liet:

„Voor het oogenblik schijnt mij die kans uiterst gering. Ik zal echter een grondig onderzoek instellen en vervolgens met den oogarts raadplegen over het geval.”

„Alle kosten, die zulk een behandeling mocht meebrengen, neem ik voor mijn rekening,” sprak de vriendelijke dame en zij dacht aan de vreugde, die Greetje smaken zou, als... als het eens ging, zooals zij wenschte.

Eenige dagen later werd juffrouw Alice in de kamer van den dokter geroepen, waar deze een ernstig en langdurig onderhoud met haar had en haar den uitslag van het ingestelde onderzoek meedeelde. Men was van oordeel, dat de kans gewaagd moest worden. De toestand van de oogen kon er wel beter, niet erger van worden en wanneer zij dus bij haar aanbod bleef en kans zag om de toestemming van den vader te verkrijgen, was de dokter van meening, dat men tot de operatie moest overgaan.

Elshout had aanvankelijk wel eenig bezwaar gemaakt tegen een zoo ingrijpende en gevaarlijke operatie, maar juffrouw Alice's woorden hadden zooveel invloed op hem, dat hij ten slotte bewilligde. Hij kwam daartoe te eerder, daar hij met den gasthuisdokter een onderhoud had, waarin deze hem wees op zijn schromelijk verzuim tegenover Greetje, wier blindheid voor een groot deel aan zijn achteloosheid en onverschilligheid te wijten was.

En nu het eenmaal zoover was gekomen met de voorloopige besprekingen, werd de zaak aan Greetje zelf voorgelegd. Zij moest er maar eens kalm over denken en kon dan den volgenden dag wel zeggen, wat zij er van dacht.

„Het is natuurlijk niet iets, waarover je zoo maar lichtvaardig moogt heenloopen,” zei juffrouw Alice, „daarvoor is de zaak te ernstig en een operatie van dezen aard is niet zonder gevaar. Je moet deze zaak biddend overleggen en dan zal God je wel duidelijk maken, wat Zijn wil is.”

Niet alleen voor het blinde meisje was dit een zaak van veel gebed, ook voor Nolda, voor juffrouw Flinting, ja, voor al haar goede vrienden. En toen men den anderen dag Greetjes besluit vernam om zich aan de operatie te onderwerpen, werden terstond de noodige maatregelen getroffen om daartoe dan ook zoo spoedig mogelijk over te gaan.

HOOFDSTUK XXIX.

DE ALMACHTIGE HAND.

't Was een gebeurtenis, die in de geheele buurt groote opschudding en belangstelling wekte, dat Greetje Elshout door den oogarts zou worden geopereerd en misschien weer ziende zou worden. Allen waren er van vervuld en in juffrouw Flinting's groentenwinkel werd daar over de toonbank heen heel wat over gesproken.

„Ja, mens! De wetenschap gaat ver tegenwoordig,” werd er verzekerd, „en je moet denken: 't is niet heelemaal onmogelijk, want ze heeft vroeger kunnen zien. Ik heb haar nooit anders dan blind gekend, maar haar zuster Nolda beweert ook, dat zij vroeger gezonde oogen had, net als u en ik. En die kan het weten, want ze is ouder dan Greetje.”

„Wat zegt Elshout er van?”

„Och, wat zou die zeggen? Hij is erg in zichzelf gekeerd, want toen ik hem gisteren vroeg: „En wat denk je er zelf van, Elshout?” haalde hij de schouders op en zei, dat hij op zoo'n bovenmenscheijk geluk voor zijn kind niet durfde hopen. Maar hij had het goed gevonden, dat ze geopereerd werd. Het kind kon niet ongelukkiger worden, dan ze nu was.”

Het zal mog wel een heelen tijd duren, wist een ander te vertellen, vóór men zou kunnen zeggen, of de operatie werkelijk gelukt was, want zij zou nog wel lang haar oogen in het verband moeten houden.

Juffrouw Flinting had er juffrouw Alice over aangesproken, omdat die met den dokter zelf alles had overlegd en zij er dus wel den besten kijk op zou hebben. „God is machtig om de behandeling te doen gelukken,” had deze gezegd. „Hij die de oogen van blindgeborenen had geopend, is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid. Wij moeten Hem bidden om Zijn zegen over de pogingen, die gedaan zullen worden. Dat is het beste, wat we op 't oogenblik voor Greetje kunnen doen.”

Moeder Flinting was voortdurend met haar gedachten bij

Greetje en menige stille bede steeg uit haar medelijdend hart op tot den grooten Heelmeester.

Op den morgen, dat de operatie zou plaats hebben, knielde ook juffrouw Alice neer in haar binnenkamer en smeekte God, dat Zijn almachtige hand de handen van den geneesheer mocht besturen ten goede. Ach, hoe vurig bad zij daarom, waar het immers haar beschermeling, haar kleine vriendin gold, die haar zoo lief was!

En Nolda; ook zij had de laatste maanden vol zorg en vrees geleerd het oog op God te slaan en ook uit haar hart steeg dezelfde bede op om hulp en bewaring.

Zoo waren er dien morgen biddende harten en opgeheven handen, zooals er in den psalm staat: „Zij hebben op Hem gezien en Hem als een waterstroom aangelopen en hunne aangezichten zijn niet schaamrood geworden,” en elders: „Zij zullen niet beschaamd worden, die Mij verwachten, spreekt de Heere.”

HOOFDSTUK XXX.

TWEEËRLEI LEVENSVREUGD.

De operatie was verricht en nog verkeerde Greetje in pijnlijke duisternis. Wel was het eerste verband, dat heel haar hoofd omsloot, sinds lang verdwenen, maar toch zaten haar oogen nog in het verband.

Weer lag zij te bed, den ganschen dag, en leed hevige pijn, meer dan de vorige maal, want zij was thans bij haar volle bewustzijn. Maar gelaten en geduldig doorstond zij haar lijden, zelf ook vol hoop en vrees ten aanzien van den afloop der operatie. En daarvan was nog niets te zeggen, had de dokter tot juffrouw Alice en de familie gezegd, die nu weer vol angstige spanning, maar toch niet zonder hoop, den verderen uitslag afwachtten, want de dokter had hun ook verzekerd, dat de toestand zich aanvankelijk niet ongunstig liet aanzien. Het zou

evenwel nog geruimen tijd duren, eer men het verband kon wegnemen. Eerst dan kon men vaststellen, of het beoogde resultaat was bereikt.

Men wachtte, bad en hoopte.

Eindelijk, eindelijk toch kwam de lang verbeide dag, dat het verband werd afgenomen en de operatie-dokter zelf verkeerde in de grootste spanning, toen hij den eenen zwachtel na den anderen wegnam en toen Greetje de eertijds blinde oogen opende. . . . zag zij de gestalte van den geneesheer en zijn ernstig gelaat, dat tot haar overboog om haar eerste gewaarwordingen opmerkzaam gade te slaan.

„Zie je iets?” vroeg hij.

Met een zonnigen, helderen lach riep Greetje in blijde verrukking uit: „Jal Ik zag ul Wel niet heel duidelijk, maar ik zag u toch. Maar mijn oogen doen vreeselijk pijn, ik kan ze niet openhouden.”

Met een uitdrukking van blijde voldoening op het gelaat zag de dokter even de aanwezigen aan, een anderen geneesheer en een verpleegster.

„Je zult je die pijn toch nog even moeten getroosten, mijn kind,” sprak hij, „want we moeten nog even een nader onderzoek instellen. Maar ik wensch je alvast geluk, dat de uitslag van de operatie in ieder geval gunstig te noemen is.”

Het onderzoek vertiep gelukkig in korten tijd en bevestigde de verwachting, dat de blinde oogen zagen, al was het nog wat vaag en onduidelijk. Het overige was nu een kwestie van tijd.

Van tijd en van geduld. Want weken lang moest Greetje nu in een bijna donker gemaakte kamer blijven, opdat haar oogen niet ineens de felle inwerking van het licht zouden te verduren hebben. Maar wat nood! Zij juichte en dankte voor het ongedacht geluk, dat God haar na zooveel donkere jaren had geschonken.

Juffrouw Alice werd telefonisch van de blijde gebeurtenis op de hoogte gesteld en zij was het ook ditmaal weer, die het heuglijk nieuws het eerste aan Elshout en Nolda mededeelde. En toen die het eenmaal wisten, had het bericht al spoedig in heel de buurt zich als een loopend vuurtje verbreid en nie-

mand was er, die zich niet mee verblijdde met de gelukkigen.

Het ongeduld, waarmee Greetje uitzag naar den dag, dat zij het gasthuis zou mogen verlaten, en waarmee Elshout en Nolda haar terugkomst tegemoet zagen, werd nog wel geruimen tijd op de proef gesteld, maar die dag kwam toch ten laatste en werd tot een waren feestdag!

De burens hadden het hunne gedaan om Greetje zoo feestelijk mogelijk te verwelkomen. Flinting en nog eenige anderen, die een vlag rijk waren, hadden die uitgehangen. Nolda en haar vader hadden hun kamer een extra-beurt gegeven niet alleen, maar Greetjes stoel met bloemen versierd.

Juffrouw Alice ging Greetje per auto afhalen uit het ziekenhuis om haar thuis te brengen. Het uur van haar thuiskomst was zoo gekozen, dat Nolda en haar vader beiden al thuis waren, als de blijde intocht plaats zou hebben. De kinderen uit de buurt hadden al lang te voren post gevat bij de voordeur om de auto te zien aankomen en Greetje te begroeten.

't Was volop zomer nu en de late namiddagzon vulde de vaak zoo sombere, nauwe straat met haar gouden glans. Hans Flinting was den heelen dag niet te houden geweest, zooals zijn moeder lachend aan een buurvrouw vertelde. Die jongen was door het dolle heen van plezier. Hij had het op een accoordje gegooid met een tuinder, met wien zijn vader geregeld zaken deed en die had hem voor een kleinigheid verlof gegeven om een prachtigen, kolossalen ruiker bloemen te komen halen. Hij wachtte nu bij de anderen het oogenblik af, dat hij ze haar zou kunnen geven.

Daar reed de auto de straat in en hield enkele seconden later stil voor de deur van de Elshout's. De kinderen juichten en wuifden en de vrouwen lachten het meisje toe, dat zelf ook lachte en schreide tegelijk, zoo machtig en veelvuldig waren de aandoeningen, die zich van haar meester maakten, nu zij na zoo lange afwezigheid weer thuiskwam. Van de gezichten, die zich bij het portier van de auto verdrongen, kende zij er natuurlijk geen, maar de stemmen, die herkende ze wel, stemmen waarin zooveel oprechte blijdschap en hartelijkheid in doorklonk.

Boven werd zij verwelkomd door haar vader en door Nolda.

Neen, nooit had zij zich zoo dankbaar gevoeld. Hoe heerlijk, dacht zij, als je thuiskomt en er liefhebbende armen zich naar je uitstrekken om je te omhelzen! Zij was er haast nog blijder mee dan met het herkregen gezichtsvermogen. Wat een ongedachte zegeningen! Zij kon haar geluk niet overzien! En die bloemenpracht, die heerlijke vruchten, door de Flinting's gebracht, die taart, waarop in fraaie suikerletters „Welkom thuis!” te lezen stond, een geschenk van juffrouw Alice, die hartelijkheid van Hans Flinting en van zoovele bureu! Die hadden zich eerst bescheiden achteraf gehouden, omdat zij wel begrepen, dat zij bij dat eerste thuiskomen zich niet aanstonds moesten opdringen, maar die de een voor, de ander na, niet, konden nalaten om even met een handdruk, een hartelijken groet, Greetje te komen welkom heeten.

Het was haast te veel opeens, ze voelde zich overstroomd door zegeningen van allen kant en ze werd er bij oogenblikken stil onder. Maar dien avond, toen ze met haar vader en Nolda alleen zat, toen voelde zij eerst recht, dat al die feestelijkheid en vriendelijkheid in het niet zonk vergeleken bij het geluk, dat zij smaakte bij de gedachte aan een hereeniging, zooals ze nooit te voren had gekend en rees in haar hart de stille bede, dat God den band, die het gezin nu verbond, wilde bewaren en versterken.

Dat was een wondere, heerlijke tijd voor Greetje Van breien of ander handwerk, had de dokter gezegd, kon vooreerst nog geen sprake zijn. Haar oogen moesten nog zeer ontzien worden. Daarom moest zij ook voortdurend een grooten bril met zwarte glazen dragen, die het al te felle licht temperden. Toch kende zij niet meer de troosteloze, lange dagen van eenzaamheid en verlatenheid, die vroeger haar leven zoo hadden versomberd. Juffrouw Alice kwam haar in den eersten tijd dagelijks afhalen en gaf haar een rustig, schaduwrijk plekje in haar tuin.

Meestal kwam Nolda haar des avonds van daar ophalen na afloop van haar werk en soms bleef zij bij juffrouw Alice nog een kopje thee drinken. Dan spraken zij over het verleden en over de toekomst en bleek het meer en meer, dat het kwaad,

dat over Greetje gekomen was, in Gods hand het middel was geweest om Nolda's oogen te openen voor haar eigen zondig bestaan, maar tegelijk voor Gods ontfermende en vergevende liefde.

„Ik was veel erger blind dan jij, Greet!“ zei ze eens, terwijl zij arm in arm naar huis liepen. „Maar nu begint het meer en meer licht voor mij te worden.“

Langzamerhand, naarmate de genezing voortging en zij niet meer zoo angstvallig de rust in acht behoefde te nemen, vertoonde Greetje zich ook meer bij de Flinting's, waar ze dikwijls hielp in de huishouding, of bij juffrouw Peters en andere bureu. Ze trachtte zich nuttig te maken, zooveel zij kon, en toonde metterdaad, dat ze de vriendelijkheid niet vergeten was, waarmede men haar vroeger had omringd.

Nog eenmaal bezocht zij de zondagsschool om afscheid te nemen van de kinderen daar. Toen werd er een nieuwe regeling getroffen, want ze ging voortaan met Nolda en haar vader naar de kerk. Die beiden hadden de moeilijke levensles geleerd in de school der beproeving.

Elshout werd een ander man, die zich nu na zijn kantooruren wijdde aan zijn gezin. Hij had het verkeerde van zijn levenswandel leeren inzien en somtijds, als hij de oude neigingen nog eens bij zich voelde opkomen, zag hij zijn Greetje aan en fluisterde haar toe:

„Ja, pas jij maar op vader, kleintje! Jij hadt het ten slotte bij het rechte eind.“

Hij behield zijn vaste betrekking en het bleef goed met hem gaan.

En Nolda? Zij had nu begrepen, dat er nog iets anders is, iets dat aan het leven meer inhoud en hooger waarde geeft dan de zorg voor de stoffelijke, uiterlijke dingen. Greetje en juffrouw Alice hadden haar den weg mogen wijzen tot Hem, dien zij voortaan alleen begeerde lief te hebben en te dienen.

Er heerschte nu een geest van liefde en zelfverloochening in het gezin, waarin vroeger zoo weinig eenheid en saamhoorigheid te bespeuren was. De vader had zich, vooral in het begin, wel geschaamd, over hetgeen hij tegenover zijn Greetje vroeger verzuimd en misdaan had, maar haar innige liefde had

hem duidelijk bewezen, dat zij hem, zelfs in haar hart, niets verweet en zoo was hij gaandeweg dat gevoel te boven gekomen.

Later, toen haar oogen geheel genezen en weer normaal waren, werd Greetje een trouwe hulp en steun voor juffrouw Alice in haar werk. Gedrongen door de begeerte naar een levenstaak, waarbij zij zich met volle kracht en toewijding zou kunnen geven aan den arbeid in Gods wijngaard, aavaardde zij gretig het voorstel van juffrouw Alice om opgeleid te worden tot wijk-diacones. Daarmede ging haar liefste, lang gekoesterde wensch in vervulling.

Maar bij dit alles bleef zij voor haar vader, wat zij aan haar moeder beloofd had te zullen zijn. Zij bleef op hem passen en waakte over zijn belangen, in stilte God dankend, die haar die taak zoo gemakkelijk maakte en met stille vreugde herhaalde zij menigmaal het lied, dat haar door juffrouw Alice op de zondagschool was geleerd:

„Welzalig 't huis, o Helland onzer zielen,
„Waar Gij de Vreugd, waar Gij de Vriend van zijt,
„Waar allen saam voor God als Vader knielen,
„En aan Zijn dienst zich ieder heeft gewijd;
„Waar aller oog blijft aan Uw wenken hangen,
„Waar aller hart voor U van liefde slaat,
„Waar aller mond U grootmaakt met gezangen,
„Waar aller voet op Uwe wegen gaat!”

INHOUD.

Hoofdst.	Blz.
I. Een reddende uitkomst	7
II. De twee zusters	11
III. De moeder	16
IV. Vader en kind	19
V. Tweeërlei levensvreugd	22
VI. Het Woensdagmiddagbezoek	26
VII. Een moeilijk besluit	32
VIII. Zijn dienstmaagd	35
IX. Greetje vindt een vriendin	38
X. Het bevel van den Meester	42
XI. „Laat de kinderen tot Mij komen”	45
XII. Het werk in den Wijngaard	49
XIII. Lichtstralen	53
XIV. Overwonnen bezwaren	55
XV. Overgenomen	59
XVI. Een onverwachte ontmoeting	61
XVII. Naar de groene weiden en de blauwe luchten	66
XVIII. Donkere schaduwen	69
XIX. Dreigend gevaar	71
XX. Een aangrijpende gebeurtenis	74
XXI. Hulp in nood	77
XXII. Opgenomen	82
XXIII. Een verschrikkelijke nacht	84
XXIV. Liefderijke verzorging	87
XXV. Gunstige wending	90
XXVI. Heuglijke tijding	92
XXVII. Berouw en vergiffenis	94
XXVIII. Licht en zonschijn	97
XXIX. De almachtige Hand	102
XXX. Tweeërlei levensvreugd	103